શ્રી

મત્સ્યવેધ.

બનાવનાર.
વ્યાસજી વલ્લભરામ સુરજરામ

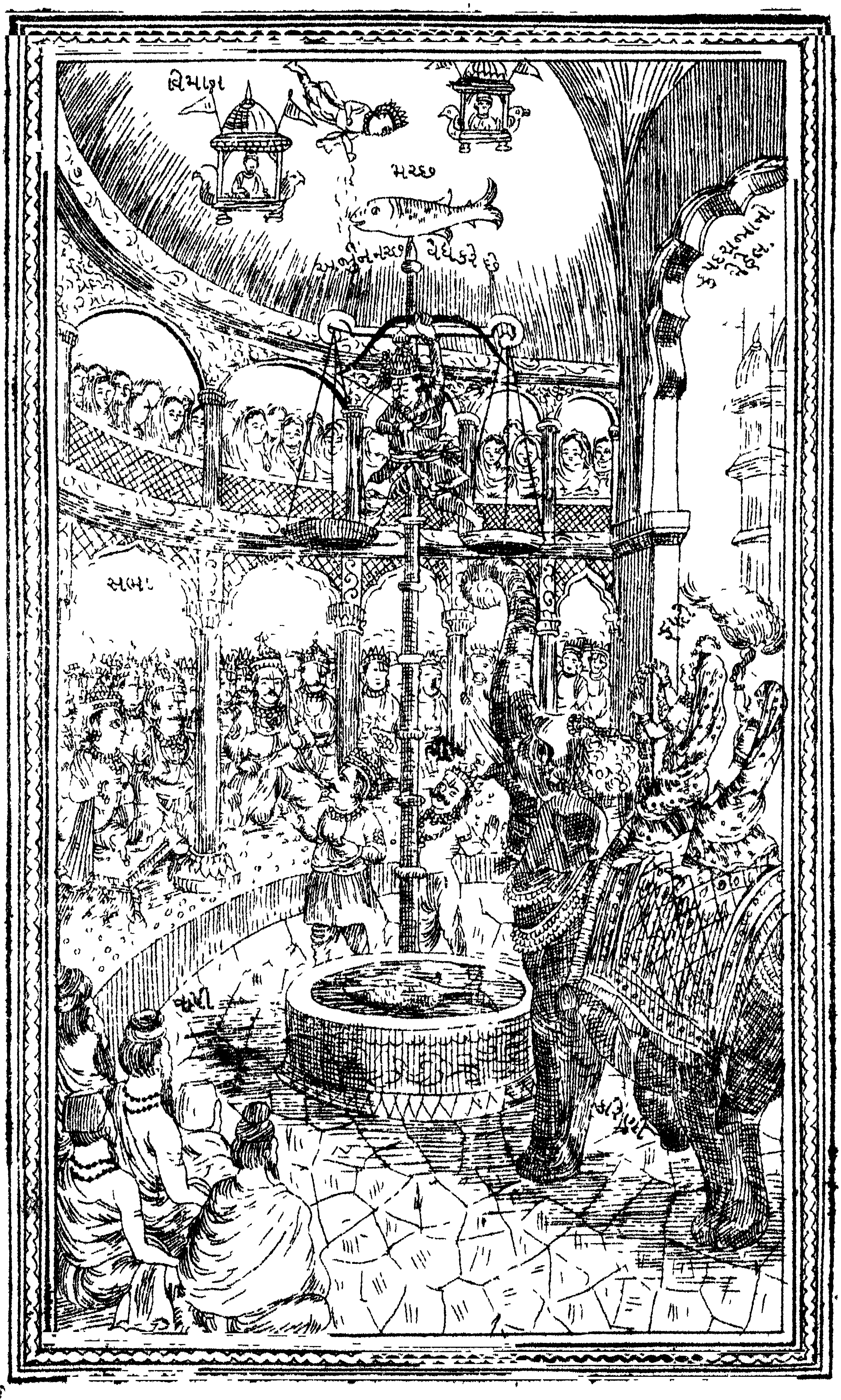
છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.
શા. ફકીરચંદ હીરાચંદ.
તથા
ડાક્ટર હરીલાલ તુલસીદાસ.
અમદાવાદ

આવૃત્તિ છઠ્ઠી. પ્રત ૩૦૦૦.

અમદાવાદ.
પાનકોરના નાકે મનોહર પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં
મોતીલાલ ગણપતરામે છાપી.

સંવત ૧૯૭૦ સને ૧૯૧૪
કીંમત રૂ. ૦—૮—૦

मच्छवेधनुं चित्र.

મચ્છવેધ.

કડવું ૧ રાગ સાખીની છાયા.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા,સુણજનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું,મચ્છવેધનો મહીમાય. ॥૧॥ પંચાળ દેશ સોહામણો છે, ત્યાંનો દ્રુપતરાય; તેને પેટ છે દીકરો પણ, પુત્રીની થઈ ઇચ્છાય. ॥૨॥ માટે પોતે યજ્ઞ આરંભ્યો. વરૂણ વિપ્રનાં કરીયાં; તે રાયને ઘેર દીકરો દીકરી,કોણ કયાંથી અવતરીયાં. ॥૩॥એક દહાડોબ્રહ્મ પુરીમાં. વેદભણે બ્રહ્માય; ત્યાં અચાનક મહાદેવ આવ્યા, સાંભળવા મન થાય. ॥૪॥ આસન વાળી બેઠા સાંભળવા, અતી આનંદ સુખ;ચાર મુખેવેદબ્રહ્મા ભણે, તેમાં પાંચમું મુખ;॥૫॥ એકાક્ષર ભાંખેથી પડે ભંગ, માહાદેવને ચઢી રીસ; ત્રીશુળ મારી બ્રહ્માજીનું, છેદયું પાંચમું શીશ. ॥૬॥ એટલે લાગી બ્રહ્મહત્યા, શીવ સ્વરૂપ થયું શામ;·તવ મહાદેવ પસ્તાવાલાગ્યા આ શું કર્યું મેં કામ ॥૭॥ એમ જાણીને બ્રહ્માને નમ્યા, તમોગુણી હું આપ; તમારૂં મેં મુસ્તક છેદયું, મુજને લાગ્યું પાપ. ॥૮॥ તે પાપ મ્હારૂં કરો નીવારણ, ઓરે વીરંચી દેવ; બ્રહ્મા કહે ચાલો વિષ્ણુ પાસે એમની કરીએ શેવ. ॥૯॥ એમ કહીને બંને ચાલ્યા, વૈકુંઠ વીસે જાય; વીષ્ણુ નારાયણ બીરાજેલા, આવ્યા શીવ બ્રહ્માય. ॥૧૦॥ વિષ્ણુએ કહ્યું કૈલાસપતી, કેમ થયા છો શામ; શીવ કહે શીશ છેદયું બ્રહ્માનું કીધું અઘટતું કામ. ॥૧૧॥ તેથી મને બ્રહ્મહત્યા લાગી, તે નીવારો નાથ; વીષ્ણુએ હત્યાને કહ્યું, જોડીને બેઉ હાથ. ॥૧૨॥ ઓરે હત્યા મુકય મહાદેવને, હું કષ્ટ તારૂં કાપું; મહાદેવજીએ પાપ કર્યું તો, માગે તે દંડ આપું. ॥૧૩॥ હત્યા બોલી ઓ મહારાજા, દંડ લેવા મુજ લક્ષ; હરાડ ક્ષોણી શેન્યા કેરૂં આપો મુજને ભક્ષ,॥૧૪॥વીષ્ણુએકહ્યું કબુલ્ય મ્હારે વચન માની લેવું;કૃષ્ણ અવતારે હરાડ ક્ષોણી,ભક્ષતમોને દેવું. ॥૧૫॥ એવું વીષ્ણુએ વચન આપ્યું, ત્યારે હત્યા છુટી; તે પછી બ્રહ્માને શીવજી આગના લૈ ગયા ઉઠી. ॥૧૬॥ તે પછી કૃષ્ણ અવતાર થયો, હત્યાની શી થઈ પેર, દીકરીથઇને અવતરી,મેધાવી રૂશીને ઘેર ॥૧૭॥ મેધાવી નામના એક રૂશી, રેહેતા હતા અરણ્ય, શાન્તા નામની નારી એમની,પતીવૃતાપાવન. ॥૧૮॥ તેને પેટે પુત્રી આવી ગુણસુંદરી ધર્યું નામ; ન્હાની ઉમરમાં વિદ્યા ભણી ઘણી,છે રૂપ રૂપની ધામ. ॥૧૯॥ તે કન્યા થઇ નવ વરસની જનેતા પામી મર્ણ;પોતેપીતાનીચાકરીકરે,ની ત્યાન આપે ચર્ણ.॥૨૦॥એવામાં રૂશીએ એમ વીચાર્યું, મ્હારી થઇ વૃધ

કાયામાટે પરણાવું દીકરીને સાસરે કરૂં વીદાય ॥૨૧॥ એમ જાણીને જમાત્ર શોધવા,ચાલ્યા રૂશીવર ચરણ;દૈવ ઇચ્છાયે જાતાં જાતાં, મારગે પામ્યા મરણ. ॥૨૨॥ તે વારતા ગઈ ગુણસુંદરીને, ઘણું કરયું કલપાન્ત; દુરવાસા મુનીયેત્યાં આવીને, પમાડી પુત્રીને શાન્ત. ॥૨૩॥ ગુણસુંદરી તવ શાન્ત પામી, વૈરાગનાં મન કીધાં; પીતાનાં પાનાંનેપુસ્તક વિપ્રોને આપી દીધાં. ॥૨૪॥ વાસણ વસ્ત્રો સરવ આપ્યાં, હવે નથી મ્હારે ખપ;વન વીશે શીવાલય દીઠું, ત્યાં જઇ માંડયુ તપ.॥૨૫॥ ડાભા પગના અંગુઠાપર, કાયા તોળી તપ કીધું; ખરા મનથી જાપજપી, બહુ કષ્ટ વેઠી લીધું ॥૨૬॥ ઘણે દીવસે મહાદેવ રીજ્યા, તપથી થયા પરસન ત્રીપુરારી જટાધારી આવી દીધાં દરશન. ॥૨૭॥ તપ કરતાં કુંવરીને ઉઠાડી બાઇ તારૂં કષ્ટ કાપુ; તારા તપથી પ્રસન્ન થયો જે માગે તે આપુ. ॥૨૮॥ ક્રોધ ભરેલી કુંવરી બોલી, મ્હારાજા કષ્ટી કાપો; ભરતાર આપો ભરતાર આપો, સ્વામી મુજને આપો. ॥૨૯॥ સ્વામી આપોસ્વામી આપો, એમ બોલી પાંચ વાર, મ્હાદેવજી કહે પાંચવાર બોલી પાંચ હજો ભરથાર ॥૩૦॥ ગુણસુંદરી કહે ઓરે મ્હારાજા, કાને ન સાંભળ્યું કોય; એક નરને હોય નારી ઝાજી, નારીને બે નવ્ય હોય. ॥૩૧॥ તેને બદલે પાંચ આપ્યા, આતે શો અધર્મ; એમ કહીને શીશ પછાડયું, ફુટયું મ્હારૂં કર્મ ॥૩૨॥ મહાદેવજી કહે રાખ્ય શાન્તી, દેહ તજી દેનાર; પાંચ પતી તું તો ભોગવજે હવેને અવતાર. ॥૩૩॥ તવ ગુણસુંદરી કાષ્ટ લાવિ, ચીતા ખડકી તેહ; અગ્ની મુકીને મહી પડી, પ્રજાળી નાંખ્યો દેહ.॥૩૪॥બીજે અવતાર અવતરી એ, ગાય તણો અવતાર; મારગે જાતા પાંચ નંદી, પુઠે પડયા એકવાર ॥૩૫॥ એવામાં આવ્યું શીવાલય ત્યાં આવી ગઇ ગાય;પાંચ નંદી પુઠેજોઇને;હસીપડયાઉમીઆય.॥૩૬॥ ઓ ગાય એવા શા ગુણ તુજમાં પુંઠળ નંદી પાંચ;એટલે ગાયને વાચા આવી,બોલી ખરેખરીખાંચ. ॥૩૭॥ ઓ ઉમીયા તું જનેતા જેવી, હશી કાઢયાં અમને;તે માટે હું શ્રાપ દેવું છું, પાંચ પતિ હોજો તમને. ॥૩૮॥ એવો ગાયે શ્રાપ દીધો,તવોજ પ્રાણ નીકળીયો;પારવતી ચેતી ગયાં તે, અંશજ એનો ગળીયો. ॥૩૯॥અંશગળી ગયાં શીવજીપાસે; આજેહુંતો શ્રાપ પામી, શ્રાપ પ્રમાણે વર્તવું જોઇએ, કરવા મ્હારે પાંચ સ્વામી ॥૪૦॥ શંભુ કહે પાંચ રૂપ મ્હારાં, તે પાંચે સ્વામી જાણો; પાર્વતી કહે એમ ન ચાલે,વીવેકવીચાર આણો. ॥૪૧॥ શીવજી કહે ગાય તણો જે અંશ તમોએ ગળીયો; તેની તમે કન્યા બનાવો, હું વિર બનાવું બળીયો ॥૪૨॥ ભાઇને બેનનું જોડું બનશે, તે રથ વીસે ધરો; કરૂપત

ને ઘેરે થાય છે યજ્ઞ, તેમાંથી પ્રગટ કરો ॥૪૩॥ તવ ઉમીઆયે અંશ કાહાડયો પુતળું બનાવ્યું સાર; થોડો અંશ પોતાનો મુકયો, તેજસ્વી થયું અપાર. ॥૪૪॥ બહુ રૂપવંતી કન્યા બનાવી, પાંચ વરસની શોભે; વર્ણન કરતાં શેષ થાકે, વીશ્વ તણું મન લોભે. ॥૪૫॥ સહુ દેવે અવતાર ધર્યો તો, ઉતારવા ભુભાર, પણ અગ્ની ન્હોતો અવતરીયો, તેડાવ્યો ત્રીપુરાર. ॥૪૬॥ માહાદેવજી કહે ઓરે અગ્ની, લે તું હવે અવતાર; આ કન્યાની સાથે જાતું, થા દ્રુપદ કુંવાર. ॥૪૭॥ તવ અગનીએ પાંચ વરસનું, સ્વરૂપ લીધું ત્યાંય; મહાદેવજીએ રથ આપ્યો, કન્યાને બેસાડી માંય.॥૪૮॥ હાંકવા માટે કુંવર બેઠો, અદર્શરૂપે જાય; એવે બ્રાહ્મણોએ હોમ કીધો છેલ્લું શીફળ હોમાય ॥૪૯॥ તે વેળા રથ મહીંથી નીકળીયો વરત્યો જે જે કાર; તેજસ્વી કન્યાને જોઇને કીધો નમસ્કાર ॥૫૦॥ બ્રાહ્મણોએ દ્રષ્ટ પ્રદુમાન, ઠરાવ્યો તે ઠામ, મહા રૂપવંતી કન્યા કેરૂ, ધર્યું દ્રુપતી નામ. ॥૫૧॥ પછી અવર સહુ વીદાય થયા, રાય થયા પરસન; ખોળામાં બેસાડયા બેઉને એક તનીયા એક તન. ॥૫૨॥ રાજાએ પુછયું તમારે બેઉને,રેહેવાની કયાં ઇચ્છાય, દ્રષ્ટ પ્રદુમાનએમ બોલ્યો,હું રહું તમ ઘરમાંય ॥૫૩॥ દ્રુપતી કહે બાગ વિશે દો મુજને મુકામ, રાજા બાગમાં તેડી ગયો,રેહેવાનું દીધું ધામ ॥૫૪॥ એક સહસ્ત્ર દાસી આપી દ્રુપદી કરે શેવા; પીતાને બહુ લાડકવાઇ, મોકલે મીઠા મેવા. ॥૫૫॥ એવામાં નારદજી આવ્યા, રાયને કહ્યું વચન; તારી દીકરી જુગત અંબા કરવાં છે દરસન. ॥ ૫૬ ॥ વલણ ॥ દરસન કરવા મુજને, થઇ છે બહુ ઇચ્છાય; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે સાંભળજો શ્રોતાય. ॥

—×—

કડવું ૨ રાગ સોહાગીનો દોહરો.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છવેધનો મહિમાય. ॥૧॥ સાંભળી દ્રૂપતરાજા બોલ્યો, આશું વધા વચન; તમો સાક્ષાત ઇશ્વર છો ને, તમારે શાં દરશન ॥૨॥ પામ્મર પ્રાણી પુત્રી મ્હારી, તમથી મ્હોટી કેવી; નારદ કહે જુગત અંબા ખપ્પર જોગણી દેવી. ॥૩॥ તવ રાજાએ કન્યા તેડાવી, નારદ લાગ્યા પાય;પછી અંતરધ્યાનજ થયા કન્યા થઇ વીદાય. ॥૪॥ બીજે દીવસે વેદમ વ્યાસજી આવ્યા દ્રૂપત ઘેર;દ્રૂપતરાજાચરણે લાગ્યો,મુજપર કીધી મ્હેર ॥૫॥ વ્યાસજી કહે નીમીત માત્ર, દ્રૂપતી પુત્રી તારી; તેના દરસન કરવા માટે, આવ્યો છું પ્રેમ ધારી॥૬॥દ્રૂપત કહે પામ્મર પુત્રી,

તેનાં શાં દરસન;વ્યાસજી કહે રખે તું બોલે, હવેથી એવું વચન. ॥૭॥ જો પુત્રી ભાવ ગણીશ એને, તો ખપ્પરમા ભરાયો, જુગત અંબા જાણજે એને આજથી થાજે ડાહ્યો ॥૮॥ પછી દ્રુપતે દ્રુપતીને, તેડાવી પોતાને ઘેર; વ્યાસજીએ નમસ્કાર કીધો,સ્તુતી કરી બહુ પેર. ॥૯॥ દ્રુપતી વ્યાસજીને નમી, પછી થઇ વીદાય; વ્યાસજીએ પેર પુછવા માંડી, સાંભળ દ્રુપદ રાય. ॥૧૦॥ આ કન્યાને પરણાવવાનો, કયાં તેં કર્યો વીચાર; દ્રુપદ કહે કે નથી કીધો, વીચારમાં છું સાર. ॥૧૧॥ કોઇ કુળવંતા ને રૂપવંતો, ધનવંતા મળી આવે; તેવાની સાથે પરણાવું, કોહોતમને કેમ ફાવે ॥૧૨॥ વ્યાસજી કહે કોણ કુળવંતો;કુળવંતની શી રીત; દ્રુપત કહે તે નવ જાણુ હું છું આંધળો ભીંત. ॥૧૩॥ વ્યાસજી કહેવીદ્યા હોએ હોય વીવેક વિચાર; દિનતા હોયે દયા હોએ, ઉત્તમ મુખ ઉચ્ચાર. ॥૧૪॥ શીળતા સતોષ સહન શકતી દ્વેષ બુદ્ધી નહી જેને; સરવે સદગુણ સારા જેમાં. કુળવંત કહેવો તેને ॥૧૫॥ એવો પુરૂષ જોયા વિના, દેશો કન્યાદાન: તો તો એના ખપ્પર વીશે, ભરાશો રાજાન. ॥૧૬॥ એવાં વચન સાંભળીને, રાજાને પડયો વેમ, મ્હારાજા ઉપાય બતાવો,કરૂ તમો કહો તેમ ॥૧૭॥ વ્યાસજી કહે મચ્છવેધન, કરે પુરૂષ જેહ; તેને કુળવંત જાણજે તું, કન્યાનેલાયક તેહ ॥૧૮॥ દ્રુપત કહે મચ્છાવેધન, તે કેમ કરવું કામ; વ્યાસજી કહે વિશ્વકરમા તેડાવ્ય તારે ઠામ ॥૧૯॥ તેમને કહેજો મચ્છવેધ રચના રચી આપો મહારાજ;એટલે એ રચી આપશે તુને, કરજે પછી એક કાજ ॥૨૦॥ દેશ દેશાન્તર પત્ર લખીને, તેડાવજે સહુ રાય;રૂશી લોકોને જાદવ લોકો, તેડાવવા સભામાંય. ॥૨૧॥ ઉત્તર પુરવદક્ષીણ દીશા,બીરાજે સહુ રાય; પશ્ચીમ દીશામાં મ્હેલ હશે, ત્યાં બેસશે કન્યાય. ॥૨૨॥ સભાની વચમાં જળકુંડ હશે, તેમા કાષ્ટનો સ્થંભ; દ્વાદશ ગાઉનો ઉંચોતે, ચઢી શકે નહીં દંભ. ॥૨૩॥ છેકજ છેડે સોય સરીખો, અગ્ર હશે એક સ્વછ; તેના ઉપર સુવર્ણ કેરૂં, સવામણનું મચ્છ. ॥૨૪॥ તે થાંભલાને અડધે ભાગે,આડા ખીલાને ત્રાંસ;સોનાની સાંકળે ત્રાજવાં બે, દ્રષ્ટીપડે ચોપાસ. ॥૨૫॥ જળ કુંડાળે સ્થંભે જાવા, પાટીયાં મુકી દેવા, ચઢનારો બાથ થંભને દે, તવ તે તાણી લેવાં. ॥૨૬॥ એ રીતની રચના હશે ત્યાં ભરાય સર્વ સભાય,તવેળા તારે ઉભા થઇને, બોલવું સભામાંય ॥૨૬॥ કહીએ કે મ્હારી વાત સુણી, પછી ઉઠજો કોય, ત વીના જોઉઠશોતો નિષ્ફળ ફેરા હોય. ॥૨૮॥ એમ કહીને એવું કહેવું, ઉભો થશે જે રાય, સભામાં વસ્ત્રાભુષણ કહાડી કરવી ઉઘાડી કાય. ॥૨૯॥ જંગા કટીનો કચ્છ રાખવો, હૈયે ધરવી હુંશ, બાણના ભાથોન વણ ચઢાવવું, ખાંધે

લેવું ધનુશ, ॥ ૩૦ ॥ તે પછી કુન્ડને પાટીએ જાવું, સ્થંભનેદેવી બાથ; શેવકો પાટીયાં તાણી લેશે, ચેતી રહેજો નરનાથ. ॥ ૩૧ ॥ પછી સ્થંભે શટ ગાઉ જાવું, ત્રણ ઘટીકામાં ચડવું; આડા ખીલાને ત્રાંસ છે તેનાં ત્રાજવાંવીશે પડવું. ॥૩૨ ॥ બે ચરણ બે ત્રાજવામાં. મુકી થવું તૈયાર; ત્યાં ધેથી ધનુશ લેઇને,ત્યાં કરવો ટંકાર. ॥૩૩॥ તે પછી એક બાણ લેવું, ઘણાક સાવધ હોવું; મચ્છનો પરછાયો જળમાં પડે, માટે જળમાંજોવું. ॥ ૩૪ ॥ તે જળમાંથી મચ્છા તાકી, મારવુ બાણ ગગન; તે બાણ જઇને મચ્છા કેરૂં, વીંધે એક લોચન. ॥૩૫॥ તેનું તે બાણ પુંછ વીંધે, પ્રાક્રમ કરે પળમાં; તેનું તે બાણ મચ્છ ઉપાડી, નાંખે કુન્ડના જળમાં. ॥૩૬॥ એવી રીતે ત્રાજવામાથી, કહેલું પ્રાક્રમ કરે; તે પુરૂશ કન્યાને લાયક, દ્રૂપતીને વરે. ॥ ૩૭ ॥ તેમાં જે કોઈ ચડતા પડે, પડે અધુરે કામ; તે જળ કુંડાળા ઉપર બેસે, જુએ શોભ તમામ. ॥ ૩૭ ॥ કાષ્ટનું આસન આપવું એને, બેસે ઉઘાડે શીશ;તે પણ પેહેલેથી કહી દેવું, પાછળથી નહી રીસ. ॥૩૮॥ એ રીતે મચ્છવેધ કરાવી, દેજે કન્યાદાન; એવું કહીને વ્યાસજી તો, થયા અંતરધ્યાન. ॥ ૩૯ ॥ એટલે રાજાને ચટપટી પેઠી. કરવા લાગ્યો વીચાર; પોતાના બે પુત્ર બોલાવી, કહ્યા સૌ સમાચાર. ॥૪૦॥ કહો બેટા કેમ કરીશું, વ્યાશે કહ્યો ખેલ હાવો; પુત્રો કહે કરો પિતાજી, લેવરાવે પ્રભુ લ્હાવો. ॥ ૪૧ ॥ તવ દ્રૂપતે ધ્યાન ધરીને; તેડયા વીશ્વકર્માય; કહ્યું કે મચ્છવેધની સભા રચો, પુર્ણ કરો ઇચ્છાય. ॥ ૪૨ ॥ વીશ્વકર્મા કહે નગ્ર બારણે. કરી આપો મેદાન; તવ રાજાએ આજ્ઞા કીધી, શેવક થયા સાવધાન. ॥ ૪૩ ॥ નગ્ર બારણે વૃક્ષો પાડયાં, કર્યું મેદાન તે દન; પૃથ્વી સાફ લાંબી ને પોહોળી, કીધી શોળ જોજન. ॥ ૪૪ ॥ વળણ ॥ સોળ જોજન પૃથ્વી કરી, સરખી શોભા માન; વ્યાસ વલ્લભ એમ ઓચરે, શ્રોતા દેજો ધ્યાન.

કડવું ૩ રાગ સખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય; વીસ્તારીતુજને સંભળાવું,આદ્ય પરવ મહીમાય. ॥૧॥ સોળ જોજન પૃથ્વી વીશે,વીશ્વકરમા ઉભા;મંત્ર ભણીને જળની અંજળી, છાંટ છે તે સુબા. ॥ ૨ ॥ તેથી ભોમી પવિત્ર બની,બીજી અંજળી લીધી; ચોસઠ ગાઉની પવીત્ર ભોમી. આરશપાણુની કીધી, ॥૩॥ લીલા પીળાને રંગ રાતા, ચળકતા

ચડી ચોટ;વળી જળ છાંટીને બનાવ્યો, ફરતો કનકનો કોટ ॥ ૪ ॥ તે મા રૂપેરી કીનારી નાંખી,કાંગરા કાંગરા પડીયાં;જ્યાં જ્યાં જુએ ત્યાંત્યાં શોભા,હીરા માણેક જડીયાં. ॥૫॥ વાવ્ય નૈરૂત્ય અગની ખુણે, બારીઓ ત્રણ વિવેક;ઇશાન ખુણે શોભાવંતો,દરવાજો કર્યો એક. ॥૬॥તેમાંઅમુલ્ય શોભા બનાવી, મીનાકારી રઢીઆળ; હાંડી તક્તા ઝુમ્મર ટાંગ્યાં, ગલ્લાસને ચડીઆળ. ॥૭॥ પછી સભામાં પશ્ચીમ દિશા, મ્હેલ કર્યો વિવેક; ગોખ ચોક ને નોક ભરેલો,આગળ ઝરૂખો એક. ॥૮॥ જાળીબારી અને અટારી, જોતાં લોભાય મન; ઝરૂખામાં દ્રુપતી માટે, માંડયુ સીંહાસન ॥૯॥મુસ્તક ઉપર છત્ર સોનાનું, આસને ચીત્ર ચીતરીયાં; અનેક જાતીના રંગ ભર્યા, જરીનાં વસ્ત્ર પાથરીયા ॥૧૦॥ જડાવ જડેલાં ઝવેર મઢેલાં, સ્ફાટીક મણી અમુલ્ય; હીરા ચળકે લીલમ લળકે, ફરતી મોતીની ઝુલ્ય ॥૧૧॥ એવી શોભા ત્યાં કરીને, દક્ષીણ દીશા જાય; જળની અંજળી મંત્ર ભણીને, છાંટી ભોમી માંય. ॥૧૨॥ ચાર ચાર પગથીઆંનાં આસન, કીધાં છપન ક્રોડ; નવ પગથીઆંનું એક કીધું, બેસવા શ્રા રણછોડ. ॥૧૩॥ પ્રભુની સાથે બળદેવ બેસે જાદવ સૌ આશપાશ; પછી પુર્વે દીશામાં ગયા, મનમાં અતી ઉલ્લાસ. ॥ ૧૪ ॥ મંત્ર ભણીને ચોરાશી શહસ્ત્ર,ઢાળ્યાં સીંહાસન; અમુલ્ય શોભા એનિ બનાવિ, બીરાજે ક્ષત્રી તંન. ॥૧૫॥ જેવો રાજા તેવું ઉંચું, માંડયું છે આસન; એક એકાદશ પગથીઆંનું,બેસે દુરીયોધન.॥૧૬॥ સરવને આસન છત્ર સોનાનાં, કીધું કારીગરી કામ;ટંટા તકરાર થાય નહી તે, જુજવાં લખ્યાં નામ. ॥૧૭॥ પછી ઉત્તર દીશાએ ગયા,વિદ્યાનો નહી પાર; મંત્ર ભણીને આસન કીધાં, અઠયાશી હજાર. ॥૧૮॥ બબે પગથીઆનાં આસન, બ્રાહ્મણ માટે કરીયાં; મુસ્તકે છત્ર તામ્ર ધાતુનાં, મ્રગ ચમ્મર પાથરીઆં. ॥૧૯॥ આચમની પંચ પાત્રો મુકયા, ગૌમુખી માળા રૂંઢ; જે જે જોઇએ તે તે સામગ્રી, આગળ અગનીના કુન્ડ. ॥૨૦॥ એવી શોભા ત્યાં કરીને, સભાની વચમાં જાય;જળ છાંટીને કુન્ડ બનાવ્યો,સજીવન જળ કર્યું માંય. ॥ ૨૧ ॥ લાંબો પોહોળો અને ઉંડો, નીરમળ જળનો કીધો; મંત્ર વડે માંહી દ્વાદશ ગાઉનો, સ્થંભજ રોપી દીધો. ॥૨૨॥ તેને મધ્ય ભાગે એક ખીલો, તેણે બાંધ્યો ત્રાંસ; ત્રાજવા બે નીચાં ઝુલે. ખીલાથી એક વાંસ. ॥ ૨૩ ॥ પછી સ્થંભને છેલે ભાગે મંત્રથી મચ્છા મુકી; આવે વાયુ આકાશનો તે, ચાક ચઢે ફરી. ॥ ૨૪ ॥ એવી અમુલ્ય શોભા બનાવી, બોલાવ્યો દ્રુપતરાય;ખામી હોય તો બોલજે તું, જોઈ રાજી રાય થાય;

॥૨૫॥ આપનિ ક્રીયામાં ન હોય ખામી, કહીને લાગ્યો પાય;આગ્ના મા-ગી વિશ્વકર્મા, ત્યાંથી થયા વિદાય. ॥૨૬॥પછી ધ્રુપતે પુત્રો તેડાવ્યા,કારભારીને પ્રધાન; કહ્યું દેશે દેશ પત્ર લખો, તેડાવોરાજન. ॥૨૭॥ પ્રથમ લખો છત્રપતિને, સહુના શીરોમણી રાય; શીખંડી સુત ધ્રુપતકેરો, લખવા લાગ્યો ત્યાંય. ॥૨૮॥ દ્રુપતરાજા લખાવે છે, શ્રી હસ્તીનાપુર; સીરછત્ર શીરોમણી સહુના, યસ તણા આતુર ॥૨૯॥ અતી ઉત્તમ નામ દુર્યોધન, ધત્રાષ્ટરના તન; લખીતંગપંચાળદેશનો, ધ્રુપતશેવકજન॥૩૦॥ નમ્રતાપુર્વક વીનંતી માહારી, ધ્યાનમાં લેજો રાય; મુજ ઘેરયજ્ઞમાંથીથઇ છે, પ્રગટ એક કન્યાય. ॥૩૧॥ છે રૂપવંતી નામ દ્રૂપતી,તેનાલગ્નને સારૂ; મચ્છવેધ સ્વયંવર રચ્યો, થાય પાવન ઘર માહારૂં. ॥૩૨॥આપને આવે ઉત્તમ દિસે, જો હોય પાધરા પાશા; આ કન્યા તમ કુળમાં શોભે, મને છે એવી આશા. ॥૩૩॥ વૈશાખ સુદી પંચમીએ, લગ્નનું મહુરત સાર; માટે આવજો કુટુંબ લેઇ, વેહેલા દિવસ ચાર. ॥૩૪॥એવો પત્ર લખીને આપ્યો, પોતાના સેવક હાથ; જા જઈ દેજે હસ્તીનાપુરમા, છત્રપતિ નરનાથ.॥૩૫॥ પછી બીજા દેશોમાં લખ્યા, જેનું ભાયગ ભળશે જે ધણી મચ્છવેદ કરશે, તેને કન્યા મળશે. ॥૩૬॥ વઇશાખ સુદી પંચમીનું, મહુરત છે નીરધાર; બે ચાર દિવસ વેહેલા આવો, સૌ ક્ષત્રી કુંવાર ॥૩૭॥ એટલી બીના બીજાને લખી, પછી કર્યો વિવેક; દ્વારીકાંવીશે ક્રષ્ણ પ્રભુને; પત્રજ લખ્યો એક. ॥૩૮॥ હું ગરીબને ઘેર કન્યા, યજ્ઞમાંથી છે થએલી; તેનેપરણાવવાનેમાટે, મચ્છવેધસભારચેલી॥૩૯॥ તે ટાણે તમે વહેલા પધારો, મુને કરો પાવન; જાદવકુળ કુટુંબલાવજો, ઓરે જુગજીવન. ॥૪૦॥ એટલી બીના એમાં લખી, પછી અઠયાસી હજાર; સરવ રૂશીને વીનંતીપુરવક, લખ્યો નમસ્કાર. ॥૪૧॥ મહારાજે મુજ ઘેર પધારવા; સરવે કરૂણા કરજો; ઘર ગામ મ્હારૂં પાવન થશે, દાસની દયા ધરજો. ॥ ૪૨ ॥ એ બીનાના રૂશીને લખ્યા, મોકલી દીધા તત્ર; રાજાના શેવક સંચર્યા તે, સહુને પોહોચાડયા પત્ર. ॥૪૩॥ દેશ દેશાન્તર વારતા ચાલી, શોભા થવાની સારી, ઉદ્યોગ અરથે ગરાબ ગરબાં વળી ગયા બ્હેપારી. ॥ ૪૪ ॥ દસ દસ દિવસ પેહેલા ગયા, લોકો અપરંમપાર; નગ્રની બ્હાર બજાર નીકળીયાં, બ્હેપારી કરેબ્હેપાર. ॥૪૫॥ ગામમાં ન મળે જગ્યએ જગો, ભીડ ભરાણી ભારે; દ્રૂપતરાયે બ્રાહ્મણ સાર, મુકામ બાંધ્યો તેવારે. ॥૪૬॥ વઇશાખ સુદીપડવાનેદાહાડે, ક્ષત્રી થયા તૈયાર; પોત પોતાનું શૈન્ય લઇ, નીકળીઆ ગામ બા-

હાર.॥૪૭॥ વાજતે ગાજતે ક્ષત્રીઓ ચાલ્યા, મારગે માગણુ જાચે; ભાટ ચારણુ બહુ જસ બોલે, રસ્તે અપછરા નાચે. ॥૪૮॥ એ રીતે સૌ ક્ષત્રી ચાલ્યા, પંચાળમાં પરવરીયા; નગ્રની બારણે દેરા તંબુ, તાણી:તાણીઉ તરીયા. ॥૪૯॥ દ્વારીકામાંથી જાદવ ચાલ્યા. બળવંત છપન ક્રોડ; હળધારી હળ લેઇને ચાલ્યા, ચક્રધારી રણછોડ. ॥૫૦॥ તે પણ આવ્યા પંચાળ દેશે, દ્રૂપતે આદર કરીયા; રાજા લોકના તંબુઓર્થી, જુદિ જગેઉ તરીયા. ॥૫૧॥ એટલે રૂશીઓ આવવા માંડયા દ્રૂપત ઉલટ ધારે; બ્રાહ્મણ માટે મઠ બાંધેલો, ત્યાં તેમને ઉતારે. ॥ ૫૨ ॥ એકેક બ્રાહ્મણ નીશેવામાં, એકેક શેવક મુકયો; જે જોઇએ તે હાજર કરે, ચાતુર કાંઇ નચુકયો. ॥૫૩॥ કૈ આવ્યાને કૈં આવે છે, કૈક કરેછે ત્યારી; ધ્રૂમ રૂશીને પત્ર પોહોચો, તે વાંચ્યો ખુંખારી. ॥ ૫૪ ॥ સાંભળ્યો સરવે વિદ્યારથીયે, સાંભળ્યો કુન્તા તન; એક એકને સાન કરીને, ઉઠયા ધર્મ રાજન.॥૫૫॥

વળણ. ॥ધરમ પેહેલા ઉઠીયા, પછી ઉઠયાં માત; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે ઉઠયા ચારે ભ્રાત.

———×○×———

કડવુ ૪ રાગ આશાવરીની છાયા.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું, આધ પરવ મહીમાય. ॥૧॥ પાંચ ભાઇને છઠ્ઠી માતા, ઝુંપડીમાં સંચરાઆં, પછી પાંચે પુત્રોની પ્રત્યે, કુન્તાજી ઓચરીયાં. ॥૨॥ પંચાળ દેશમાં સ્વયંવર છે, ત્યા આવશે બહુ પ્રાણી; રાજા રૂશીજાદવ કેરા; હશે ભાડ ભરાણી, મનુશ મેદનીનો છે મેળો; બેટા કરીશું કેમ; એટલે માતાની પ્રત્યે બોલ્યો, વાયુ નંદન ભેમ. ॥૪॥ ચાલો માતા જોવા જૈએ, ધ્રૂમ રૂશી પણ જાય; જો હોય ભવીશ પાધરૂ તો; વરીએ એકન્યાય. ॥૫॥ કુન્તાજી કહે ઓરે રડયા, કેવું તું બોલ્યો હાલ; માટેજવાનું મન પડે પાછું, છે તારૂ બહુ સાલ. ॥૬॥ માટે જાવું નથી ગમતું. તોફાનકરે તું કાંક; ભીમ કહે હમણાનો માતા, બતાવો મ્હારો વાંક ॥૭॥ કુન્તા કહે હમણાં વાંક નથી, ઓરે મ્હારા તન; ત્યાં આંખ્યો તારી ફાટી જવાની, દેખીને દુરીયોધન. ॥૮॥ ભીમ કહે મેં મન વાળ્યું છે, થયો કણુદ્ધીથી કાહ્યો; અરીશ્યાપણું મુકી દીધું. આજથી જાણજો ડાહ્યો.॥૯॥ તવ કુન્તા કહે કરો તૈયારી, આગળ ઉભાં રહીએ; ધ્રૂમ રૂશીવર નીકળેકે, પુંઠળ પુંઠળ જઇએ. ॥૧૦॥ એમ કહ્યું તવ કાપડ કેરી, ઝાંસડીઓ સ-

ઘણી લાધી;સાદડીઓને તુમડાં લીધાં;તૈઆરી ત્યાં કીધી. ॥ ૧૧ ॥ એવે રૂશીજી તૈઆર થયા,સુખપાલમાં બીરાજ્યા;તે ઉચકીચારવીદ્યારથીઓ, જય જય શબ્દે ગાજ્યા. ॥૧૨॥ અડધા આગળ અડધા પાછળ, વીદ્યારથીયો ચાલે;પ્રષ્ણોત્તર એક એકને કરે,મારગ વીદ્વાન માહાલે. ॥ ૧૩ ॥ ઝુંપડીએથી પાંડવ આવ્યા,રૂશીને પડયા પાય;ધ્રુમે કહ્યું કૈડવા કાપડી, તમે આરો છો કયાંય. ॥૧૪॥ કુન્તા કહે તમારી કેડે, આવીએ પંચાળ દેશ; ત્યાં સહુનાં દરશન પામીશું, જાદવ રૂશી નરેશ. ॥૧૫॥ કોનેઆશરે હાંઇ રેહેવું, ઓ રૂષી મ્હારાજ;ધ્રુમ કહે તમો કાપડી જાતી, મુજને આવે લાજ. ॥ ૧૬ ॥ ધર્મ કહે ઓરે મ્હારાજા, મારગમાં સંગ રહીશું; ચાર ગાઉ છેટે રેહેશે,ત્યાંથી બીજે પંથ જઇશું. ॥ ૧૭ ॥ મારગ નથી દીઠો માટે, આવવા દો તમ સાથ; દ્રુમ કહે પછી છુટા પડજો, ધર્મે જોડયા તવ હાથ. ॥૧૮॥ આનંદ કરતા સરવે ચાલ્યા, પંચાળ લગભગ થાય; ચાર ગાઉ ગામ બાકી રહ્યું, પાન્ડવ લાગ્યા પાય ॥૧૦॥ પાય પડીને છુટા પડીયા,અવર પંથ પળાય; નગ્ર તણા દરવાજે આવ્યા,ભીડ ઘણેરી ભરાય. ॥૨૦॥ કુન્તાજી કહે કેમ કરીશું; નથી જવાનો લાગ; હું છો કચરાઇને મરી જાવું, કયાં પગ મુકયાનો માગ. ॥૨૧॥ ભીમ કહેહું આગળ થાવું, માહારી પુંઠે આવો; ધર્મ કહે કોને દુખ ન દેતો, ચાલો આગળ થાવો. ॥૨૨॥ તવ વ્રકોદર આગળ થયો, પુંઠળ માતને ભ્રાત; જરાએ જંગો જવાની નથા, તેથી ગભરાય માત.॥૨૩॥ એવામાં ભીમ વચ્ચે પડીયો, દેખીને લોક ત્રાસે; ભીમ ડોળા કાઢી દંત પીશે, ગભરાતું સહુ નાસે. ॥ ૨૪ ॥ એક એકના ઉપર પડે, કંઈ લોક કચરાઈ જાય; દરવાજામાં માગ થયો, ગયા ગામની માંય. ॥ ૨૫ ॥ ગામ વીશે પણ છે ભીડ ભારે,કુન્તા કહે કેમ કરીશું;ઉભા રહેવાની જગો નથી, કયાં જઈને ઉતરશું. ॥ ૨૬ ॥ શેદેવ કહે ચાલો માતા, કાંઇ કરીશું પેર; બ્હોળી જગા જાણીને ગયા, પ્રજાપતને ઘેર. ॥ ૨૭ ॥ એટલે એક કુંભાર બેઠો તો, તેને કહ્યું કષ્ટ કાપો,મુખ મેળો કરવા અમે આવ્યા, ઉતારો અમને આપો. ॥૨૮॥ પ્રજાપતને દયા આવી, હરિજન લીધાં માપી; ન્હાની સરખી ઓરડી તે, રેહેવાને માટે આપી.॥૨૯॥ તેમાં જઈ માત ભ્રાત બેઠાં, ભીમે કર્યો પલીતો;જાણ્યું કે આ કુંભાર કાકો,છે ઠીક ખાતો પીતો.॥૩૦॥ એમ જાણી વ્રકોદરે, ઉતારી નાંખ્યું મુખ; ઘાંટા કાહાડી કહ્યું ખાવા આપો, માતાજી લાગી ભુખ.॥૩૧॥ કુંતાજી કહે પેલા ભવનો, સાચો શત્રુ તું આવ્યો; અમોને વિતાડવું હતું તો, હાંઈ શીદ તેડી લાવ્યો. ॥૩૨॥

તે ધાંટા સાભળ્યા કુંભારે,ઉઠીનેગયો એમ;ઓરે ગાંડા ગરીબમાને,વીતાડે છેકેમ.॥૩૩॥ભીમ કહે કે ભુખજ લાગી,જીવડો મારોજાય;પેટમાં બીલાડાં બોલે,ખાવાનું મનથાય.॥૩૪॥કુંભારને તવ દયા આવી,કહ્યું તું ડાહ્યો થાને પેલી ખડકીમાં ખાણ ચણાની, એક મુઠી લેઇ ખાને. ॥૩૫॥ ગર્વવ માટે ચણા ભર્યા છે,એક હજાર મણ પુરા;એકજ મુઠી લેઇને ખા તું, તેમાં શું થાય અધુરા. ॥ ૩૬ ॥ ભીમે જાણ્યું ભાયગ ભળીયું, હમણાં લેવા નહિ જાવું; કાકો ખસે આઘો પાછો,તો તો ચણા હું ખાવું. ॥૩૭॥ એમ જાણીને વૃકોદર બોલ્યો, કાકા હું ડાહ્યો થૈશ;હવે જીવને સબુરી વળી મોડેથી લૈને ખૈશ.॥૩૮॥ કુંભાર કહે દુખ ન દેતો, ગાંડીયા ડાહ્યો થાજે; ખાણ ઉઘેડી ચણા લેઇને, મને દેખાડી ખાજે. ॥૩૯॥ ભીમસેન કહે વારૂ કાકા, પછી પ્રજાપત ગયો; એટલે ભીમને લાગ ફાવ્યો; ઝડપ ઉભો થયો. ॥૪૦॥ ખડકીમાં જઇ ખાણ ઉઘેડી, દીઠા ચણા અપાર; એક મુઠી ભરી ભુજ બાહાર રાખ્યો, મહી મ્હો ઘાલ્યું તે વાર.॥૪૧॥ દંતથી ચાવે ચણા ભાવે, ગરીબનું ધન ટાળ્યું; એકે દાણો રેહેવા ન દીધો, સાફ વાશીદુ વાળ્યું. ॥ ૪૨ ॥ હતી તેવિ ખાણ ઢાંકી, ત્યાંથી ગયો ભીમ ઉઠી; પ્રજાપતને જઇ બતાવિ, જુઓ કાકા લીધી મુઠી ॥૪૩॥ પ્રજાપત કહે ફાક્ી ખાજે,થાજે ડાહ્યો લગાર;વારૂ કહીને ભીમ ચાલ્યો, ઓરડીમાં આવ્યો સાર. ॥૪૪॥શેદેવ નિકુળને જઈ કહ્યું,લ્યો ચણા ઉલટ આણી; ચપટી ચપટી ફાકશો તો, પીવા ચાલશે પાણી. ॥૪૫॥ કુન્તાજી કહે ફાકી ખા, દીકરા દઇવની વેઠ; ભીમ કહે હવે ભુખ નથી, ભરાયુ મ્હારૂ પેટ ॥૪૬॥ તવ કુન્તાને વ્હેમ પડીયો, નહી રહ્યું હોય મન ઝાલ્યું, ખાણ બધી કરી હશે ખાલી,નક્કી તેં ધર ઘાલ્યું. ॥૪૭॥ ભીમ કહે આ શું બોલોછો, સંદેહ મનનો ખુઓ, કાકાને દેખાડી મુઠી લીધા છે,જઇને પુછી જુઓ. ॥૪૮॥ તવ કુન્તાને વીશ્વાસ પડીયો, પછી બોલ્યાં માય; ઓરે ધરમ અરજુન બેટા, પેટનો કરો ઉપાય. ॥૪૯॥ વળણા પેટ પોશાણનું કૈં કરો, ઓરે મ્હારા તન; કાપડ વેચી નાંખીને; ખાવા લાવો અંન.

કડવું ૫ રાગ સોહાગનો દોહરો.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું,આદ્ય પરવ મહીમાય. ॥૧॥ ધરમ અરજુને કાપડ લીધું, વેચવા માટે જાય; કાપડનો કોઈ ભાવ ન પુછે, ફરે છે બજારમાંય. ॥ ૨ ॥

હરી ફરિને ખાવાનું ખપે, અન મોઘુ વેચાય; શાક ભાજીતો શાંનાંમળે, ઘાસ પાણી તોળાય ॥૩॥ એવી હળાહળ છે મોઘવારિ, ધરમેવીચાર કીધો; નાખી દેવાને ભાવે સઘળો, માલજ આપી દિધો.॥૪॥ તેનાણાંનાદાણા લીધા, ઓરડીએ ગયા એહ; કુન્તાજીએ રસોઇ કીધ, ભોજનકીધુ તેહ. ॥૫॥ એક દીવસનું પોશણ થયું, રાત્રી પડી તે વાર; કુન્તાજી કહે કેમ કરશું; કાલે અન ઉધાર. ॥૬॥ શેદેવ કહે આજ પરોઢે; અમને ઉઠાડજો માત; નદી ઉપર ન્હાવા જાવું, આપણ પાંચે ભ્રાત. ॥૭॥ નાહી ધોઇ નિત્ય કર્મ કરીને, જાવું સામી તીર; હાથ જોડી ત્યાં ઉભા રેહેવું, ઓરે મ્હારા વિર. ॥ ૮ ॥ રાજા રૂશા રઇયત જાદવ, નહાવા આવશે ત્યાંય; આપણે સહુના દરસણ કરવાં, બીજોનહિ ઉપાય.॥૯॥ ઇશ્વર વણ માગે અન દેશે, વગર બોલે નેટ; ભીમ કહે હાથ જોડજો તમે, હું તો કુટીશ પેટ. ॥૧૦॥ બોલ્યા વિના કોઈ શું સમજે, માટે પેટ પછાડું; શેદેવ કહે એમ કરજો, બીજુ ન બોલવું આડુ. ॥૧૧ ॥ એમ કરીને સયન કીધું, થયો પ્રાતસકાળ; તવ કુન્તાએ જગાડયા, પોતાના પાંચે બાળ. ॥૧૨॥ તવ પાચે ભાઇઓ ઉઠીને,ગયા ગંગા સ્થાન; નાહિ ધોઈ નીત્ય કર્મ કીધું, ધર્યું હરીનુ ધ્યાન॥૧૩॥ પછી સામી તીરે ગયા. પેટ તણા મનસુબા; સુર્યના સામુ મુખ કરીને, હાથ જોડીનેઉભા ॥૧૪॥ એવામાં તો વ્હાણુ વાહ્યું, ન્હાવા આવ્યું લોક; રહીયત રાજા રૂશી જાદવ, ભીડ ભરાઈઅથોક. ॥૧૫ ॥ ચારે વર્ગના ચાર જથે, કરે ગંગા સ્નાન; જાદવ જોદ્ધા જળમાં ઝીલે, મદે ભર્યા મસ્તાન. ॥૧૬॥બ્રાહ્મણો નાહીને સંધ્યા કરે છે, રવીને અર્ગજ આપે; રાજા લોકો શરીર ચોળાવે, રૂપ વીશય પ્રેમ વ્યાપે. ॥૧૭॥ જે જેને જેવું ફાવે તેવુ, કરે છે જળમાં સ્નાન; જાદવમાં બળદેવનાહ્યા,નાહ્યા શ્રી ભગવાન.॥૧૮॥તેસાંમે સામી તીરે ઉભા છે, જોઇ દયા મન ઉડે; ચાર ભાઇએ હાથ જોડેલા, વ્રકોદર પેટ કુટે.॥૧૯॥ તે સમે નાહિને બ્હાર નીકળીયા, પોતે જુગજીવન; પીતાબર પેહેરતા ભકત દીઠા, આવ્યાં આંસુ લોચન. ॥૨૦॥ અરે રે મારા દાસ છે દુખી, અન જળના ઉધારા; એક કણુકો ખાવા નથી, પેટ કુટે બીચારા ॥૨૧॥ તાપ તાઢને વરસાદ વેઠી, વનમા ધર્યું મુજ ધ્યાન; તોપણ સંભાળ હું નથી લેતો, છો નુઘરો ભગવાન. ॥૨૨॥ એમ ધારીને સંકલ્પ કીધો. હવે કરૂ ઘણી સ્હાય; મચ્છવેધ એમનિ પાસે કરાવું, વરાવું આ કન્યાય. ॥૨૩॥ સૈ આવેલાને પાછાકાઢુ,નીશ્ચેકર્યું દીનાનાથ; એકલા શેદેવને ચેતવવા, ઉંચો કીધો હાથ. ॥૨૪॥એટલે શેદેવે ભીમનેક

શું, હવે ન કરો કેહેર; પેટ ન કુટો મુકામે ચાલોઆવશેશીધાં ઘેર.॥૨૫॥ ભીમ કહે કોઇએ નથી કહ્યું, સાચુંલાગે કેમ;શેદેવકહે મ્હારેમાથે,ચાલો એમને એમ. ॥૨૬॥ તવ પાંચે ભાઇ ત્યાંથી ચાલ્યા,ઓરડીએગયાભ્રાત, કોહો કેમ થયું કુંવર મ્હારા, પુછવા લાગ્યાં માત. ॥૨૭॥ શેદેવ કહે આવ શે શીધાં, ભીમ વધો વચન;ઓમા કોઇએ કહ્યુંનથીકે, મોકલાવીશું અ, ન. ॥૨૮॥ કુંતાજી કહે ધીરજ રાખો, શેદેવનું વેણ સાચું;ભીમ કહેજુઠુ પડશે તો, ભાગીશ એનું ડાચું. ॥૨૯॥ એમ કહીને સરવેબેઠા, સાંભળને તું રાય; રાજા રૂશી જાદવ સરવે, સ્નાન કરી સ્થળ જાય. ॥૩૦॥ પછી પ્રભુ તંબુથી ચાલ્યા, ગયા દ્રૂપતને ઘેર;પંચાળ રાજા પાયે પડીયો,મુજપરકીધિ મ્હેર. ॥૩૧॥ કેમ પધાર્યા કેમ પધાર્યા, વણ તેડયા શ્રી કૃષ્ણ; પ્રભુ કહે આજ ઉલટ આવિ, તુને પુછુછુંપ્રષ્ણ ॥૩૨॥ કોઇતારાગામમાં આવ્યું હોય, જોવા સ્વયંવર કામ; ઉત્તમજાતી દુર દશાના,નહોયપાસે દામ. ॥૩૩॥ ભીક્ષા માગવા નહિઅધીકારી, મજુરી નવ્યકરે;તેવાપ્રાણી આવ્યા હોયે, તે શું ભુખ મરે.॥૩૪॥દ્રૂપત કહે નારે મ્હારાજા;તેવાનુકષ્ટ કપાવું, બતાવો તેને નીત્યાન શીધાં, જોઇએ તેમ અપાવું. ॥૩૫॥સામળીયો કહે કહો શેવકને, મોકલો મારી સાથ;દ્રૂપતે છડીદારને કહ્યું, જા જ્યાં તેડે દીનાનાથ.॥૩૬॥જેને બતાવે તેને લેઇને, મોદીખાનેતેડીજા જે; મોદીને જઇ કહ્યુ તે કેહેજે. રીતીમાં પ્રવિણ થાજે. ॥૩૭॥ જેટલું જોઇએ તેટલું ને,જેવું જોઇએ તેવું; જેટલા દન રહે તેટલા દન,મોદીને કહીએ દેવું ॥૩૮॥ એમ કહીને વીદાય કીધા, પ્રભુ તેડીને ગયા; કુંભારના ઘર પાસે આવી. થોડે છેટે રહ્યા. ॥૩૯॥ કૃષ્ણે કહ્યું ઓરડી પેલી; ત્યાંથી બોલાવી લેજે; જેવી રીતે રાજાએ કહ્યું,તેમ અપાવી દેજે. ॥૪૦॥ એમ કહી પ્રભુ પાછા વળીયા, તવ ગયો છડીદાર; એટલે આવતો ભીમે દીઠો, દીધો અતી આઉકાર. ॥૪૧॥ છડીદાર કહે તમે ચાલો મોદીખાને લેઇ જાવું; જેટલું જોઇએ તેટલું શીધું,તમોનેકેવરાવ્યું॥૪૨॥ એટલે ઉઠયા ધરમરાજા, જોડે અરજુન જાય; તેમનિ સાથે સુત વાયુનો તરત ઉભો થાય ॥૪૩॥ ધરમ કહે નહી કામ ત્હારૂં, વાંધા ઘણેરા પાડે; વીવેક વીના મીઠા ઝાડનું મુળ તુંતો કહાડે. ॥૪૪॥ ભીમ કહે તમે તમારે ચાલો, કહી ગયા સૌ સંગ; મોદીખાને આવી ઉભા, ભોજનનો ઉમંગ.॥૪૫॥ છડીદારે કહ્યું મોદીને, વચન રાયનું થાપો; આ લોક જ્યાં લગી રહે ત્યાં લગી, શીધાં એમને આપો. ॥ ૪૬ ॥ જેટલાં જોઇએ તેટલાંને, જેવાં જોઇએ તેવાં; હવેથી કેહેવા નહી આવું,

નિત્ય તમારે દેવાં. ॥૪૭॥ મોદીએ પુછ્યું કેટલું જોઇએ, જમનારા કેટલા જણ, ભીમે કહ્યું સાભળો મોદી, લાવો લોટ સોમણ. ॥૪૮॥ સોમણ ઘી ને સો મણ સાકર, પચીશ મણ મસાલો, પચાસ મણ દો દાળનેચોખા, પચીશ મણ શાક આલો. ॥૪૯॥ સાંભળીને છડીદાર બોલ્યો, છો કોઇ કપટીને પેચી, એટલું શીધુ લેઇને શું, તમારે ખાવું છે વેચી. ॥૫૦॥ ભીમ કહે ચાલો જોવાને, જમીએ ત્યાં પેટ ભરજો, વધે તો ફરી નવ દેશો, ઘટે તો પુરૂ કરજો. ॥૫૧॥ સેવક કહે ઉપર બેશી, કરાવુ રસોઇ; તવ મોદીએ શીધાં દીધાં, સાચુ ન માને કોઇ. ॥૫૨॥ વળણ. સાચું કોઈ નથી માનતું, પણ આપ્યો સામાન; વ્યાસ વલ્લભ એમ ઓચરે, લીધુ સતી સંતાન.

કડવુ ૬: રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું આદ્ય પરવ મહીમાય. ॥૧॥ સરવ સામાન લીધો ભીમે, ગયો કુંભારને ઘેર; સાથે છડીદાર આવીઓ એ, જોવાને બાધ પેર. ॥૨॥ પ્રજાપતની ખડકી વીશે, ચુલા ચારિ કરાવ્યાં; જેજે વાસણ જોઇએ તે, ભંડારમાંથી અપાવ્યાં. ॥૩॥ પછી ભીમે સ્નાન કીધું કરવા માંડી રસોઇ; ધરૂપતનો છડીદાર બેઠો, તે રહ્યા છે જોઇ. ॥૪॥ વ્રકોદરે દાળ ભાત કીધાં, લાડુ કર્યો તૈયાર; શાક વધારીને કાઢીનાંખ્યું, ક્ષણુ ન લાગી વાર ॥૫॥ પછી પોતાના ચાર ભાઇને, પાંચમી પોતાની માત; તે પાંચેને જમવા બેસાડયાં, પછી પેટનિ વાત. ॥૬॥ તે પાંચે જણ જમી ઉઠયાં, ચારશેરનો મોદીક; છડીદાર કહે આ કોણ ખાશે, હવે તો છે ઠીક. ॥૭॥ ઠગારાને ઠેઠ પોહોચાડો, એવો વીચાર પેઠો, ભીમે કહ્યું રાયના દુત જોજો, કહીને જમવા બેઠો. ॥૮॥ ઢીલો કીધો તંગીયોને, શીવ શીવ મુખે ભાંખે, એક એક ભુજમાં વીસ વીસ લાડુ, લેઇને મુખમાં નાંખે. ॥૯॥ એમ સો મણનો લાડુ ખાધો, જમી ગયો દાળભાત શાક સામગ્રી સઘળું જમ્યો, તે પછી ધોયા હાથ. ॥૧૦॥ છડીદાર જોઇને વિસ્મે પામ્યો; ભીમે કહ્યું જોવા આવો; વધ્યું હોય તો શીક્ષા કરો, નહીતો પચીસ મણ લાવો ॥૧૧॥ છડીદારે નમસ્કાર કીધો, આ કોની ચાલે હામ; નિત્ય રાજા આમ ખવરાવે તો, વેચે ઘરને ગામ. ॥૧૨॥ ઓ બળવંતા તમે તમારે, મોદીખાને નીત્ય જાજો; આજ લીધું તે પ્રમાણે લેને, રહો ત્યાં સુધી ખા-

જો.॥૧૩॥ એવું કહી છડીદાર ગયો, સાંભળ તુ રાજન;ચતુરથીથઇપણુ નથી આવ્યો, રાજા દુરીયોધન ॥૧૪॥ સર્વે આવ્યા છે પણુ એ પાપી,ઘેરથી નવ નીસરે; ધરૂપતીને વરવા માટે, વીવા સામગ્રીકરે. ॥૧૫॥ભાણુમતીને કહ્યું જઇને, જો પરણુવા જાવું; તું તો છેક ભુતડી જેવી, વીજળી જેવી લાવું, ॥૧૬॥ સોક તણુ તને સાલ કરૂં,જોજેઅભીમાન ટાળ્યો; રાણીએ એવું સાંભળીને, શુકનને છેડા વાળ્યો. ॥૧૭॥ અછકલે ઘેર વીવા માંડયો,વાજીંત્રો વગડાવે; વડીએ પાપડ કરાવેને, ઘેરગીતાં ગવરાવે. ॥૧૮॥ એમ એતો વીવાની ત્યારીમાં,થઇ ચતુરથીની સાંજ; પંચાળ રાજા વાટ જુએ, આવ્યા ન મ્હોટા રાજ. ॥૧૯॥ આવતી કાલરે મહુરત માહારે, કોને પુછું સલાય; મહુરત કાલનું બંધ રાણું,નોસહુ ઘુસ્સે થાય. ॥૨૦॥ જો કાલે મહુરત સાચવુંને, આવે દુરીયોધન;રાજ પાટ માહારૂં છીનવી લે, છીનવી લે ભોવન ॥૨૧॥ એમ વિચારિ એણે તેડાવ્યા; બળવંત રાજા ચાર; જરાસંધને શલ્ય શીશુપાલ. ચોથા દેવ મોરાર. ॥૨૨॥ શેવક પાસે તેડાવીને. આપ્યાં છે આસન;તે ચારેની પ્રત્યે બોલ્યો ધરૂપતરાય વચન ॥૨૩॥ સુણો મ્હારાજા, સુણો મ્હારાજા, મારે આવી એક આંટી; છત્રપતી હજી સુધી ન આવ્યા, એજ ઘણેરી ઘાંટી ॥૨૪॥ કાલનુ મહુરત નીશ્ચે કરીને, પત્ર લખેલા તમને; આ મહુરત હું ફેરવું તો, ફાવતુ આવે અમને. ॥૨૫॥ માટે ફેરવવાની રજા, આપો તો ઠીક થાય; એટલે તરત બોલી ઉઠયા, પોતે જાદવરાય ॥૨૬॥ શું તારો દુરીયોધન ખરો, બીજા બધા શું ખોટા; અમારે મન તરણા તોલે,તારે મન એ મોહોટા. ॥૨૭॥ કન્યા તારે પરણાવવી કોને. તે તારો કહે વીચાર;ધરૂપત કહે મછવેધ કરે. તેતો વરે નીરધાર. ॥૨૮॥પ્રભુ કહેશુવાટ જુએ છે, જે જન મછવેધ કરસે; નથી કન્યા દુર્યોધનની, જે કરશેતેવરશે. ॥૨૯॥ માટે કાલની આગ્ના આપો, નહિ તો રીસાઈજશે; દુરીયોધન આવ્યો નહી એને, ઘેર મુઊ કોઇ હશે. ॥૩૦॥ ધરૂપત કહેઆમશું બોલો, ઓરે દીનદયાળ; શલ્ય કહે આગ્ના નહિ દેતો, જાશું સૌ ભુપાળ ॥૩૧॥ ધરૂપત કહે આગ્ના આપુ, પણ નથી રેહેતી હામ, માહારા પર દુરીયોધન કોપે, લુંટી લે ઘર ગામ. ॥૩૨॥ પ્રભુ કહે એતો સાચુ, તેનો મોહોટો વીચાર; કહો શલ્ય શો જવાબ દેવો, જાય એનું ઘરબાર. ॥૩૩॥ એટલે શીશુપાળ જરાસંધ બોલ્યા મુખે એમ; આનો બચાવ કરવા કબુલ,કૃષ્ણ કહે જેમ તેમ ॥૩૪॥ કૃષ્ણ કહે તમોવચન આપો,ત્રેણે વેણુજ દીધાં; એટલે અંતરયામીએ ત્યાં ધરૂપતને કેહેણુ કીધાં. ॥૩૫॥

દ્રુપતરાજા આજ્ઞા આપો, ડરશો નહી લગાર; અમે સરવે સામા થાશું, શું કરે અંધ કુંવાર. ॥૩૬॥ તારી પક્ષમાં સરવે રહેશે ક્ષત્રી કેરા બાળ; રંગમાં ભંગ નથી પડવાનો, નહી થાય વાંકો વાળ. ॥૩૭॥ એટલે દ્રુપત રાજા બોલ્યો, વ્હેલા પધારજો કાલ. ॥૩૮॥ ચારે જણાને વીદાય કીધા, બોલાવ્યા શેવક ચાર; જાવો જઇને ડુંડી વગાડી, કરજો મુખપોકાર. ॥૩૯॥ એક જણો જાઓ રાજ્ય જથામાં, કેહેજો કે કાલે પધારો; આસન બેસજો નામ વાંચી, રાજાનું કાજ સધારો. ॥૪૦॥ એક જણો જાવો જાદવમાં, કહેજો કે કાલે આવો; દક્ષીણ દીશાએ જગો તમારી, બશીને સભાસોભાવો. ॥૫૧॥ એક જણો જાવો બ્રાહ્મણમાં, કેહેજોએમ વચન; આસન ઉત્તર દીશા તમારાં કરજો કાલ પાવન. ॥૪૨॥ એક જણુ કહો રહીયતને જઇ, જોવા આવજો સર્વ; બેસવું સીંહાસનોની પુઠે કોઇ ન કરવો ગર્વ ॥૪૩॥ ટંટો તાફાન કોઇ ન કરવું, કોઇ ન કરવું બંડ; જે જન ફીતુર કરશે તેને, દ્રુપત દેશે દંડ. ॥૪૪॥ એ રીતે ચારજણુ કહેજો, કહી કર્યા વીદાય; એટલે ડુંડી વગાડતા ચાલ્યા, ચારે સ્થળે ચાર જાય. ॥૪૫॥ દ્રુપતના કેહેવા પ્રમાણે, કહ્યા સમાચાર; સઘળે જાહેર કરીને ગયા, હરખ્યા સર્વ અપાર. ॥૪૬॥ ક્ષત્રી લોકને ઉમંગ અતી; ચાલો ભાયગ ભળશે; વેહેલા જઇએ સભામાં તો, આસન સારૂ મળશે. ॥૪૭॥ ડુંડી સાંભળી ન્હાતા ધોતા, કૈં સજતા શણગાર; કંઇ રાજા જોશીને તેડે, પ્રષ્ણ પુછે વારોવાર. ॥૪૮॥ કૈં જન જનમોતરી દેખાડે, કન્યા મળે કે ન મળે; કૈં દેખડાવે હસ્તરેખા, કહો કયારે ભાગ્ય ભળે. ॥૪૯॥ કૈ રાજાતો સ્નાન કરે છે, સાબુ લેઇને ન્હાતા; અતર ફુલેલ અંગે ચોળે, શરીરે ઉજવળ થાતા. ॥૫૦॥ દરપણુ મોઢા આગળ રાખે સજે રૂડા શણગાર; દીપે નહીં તે ઉતારી નાંખે, બીજા પહેરે બીજીવાર. ॥૫૧॥ વારે વારે વસ્ત્રો બદલે, મુગટ બદલી જુએ; નથી શોભતા કે શોભે છે, તકતે જોઇ વેમ ખુએ ॥૫૨॥ વૃદ્ધ રાજાને વરવાની વૃતી, ડાચાં જેનાં મળીયાં; છોલાવી છોલાવી ક્ષૌર કરાવે, ઢુંપાવે ધોળા પળીયાં. ॥૫૩॥ કલપ ચઢાવી કરે કેશ કાળા, હોઠ લુછી કરે લાલ; પાનસોપારીના ડુચા મારી, રાખે છે ઉંચા ગાલ. ॥૫૪॥ દંત પડેલા તે દંત બંધાવે, એમ ઉજાગરા કરીયા; સમરણુ સૌને દ્રુપતીનું, પડયા નીંદ્રાએ ભરીઆ. ॥૫૫॥ વળણુ. નીંદ્રામાં સરવે પડયા, થતે મોહોટે પ્રભાત; વ્યાસ વલ્લભ મુખ ઓચરે જાગ્યા આખી રાત.

કડવું ૭ રાગ બેહાગની ચોપાઇ.

બોલ્યારે વૈશમપાયે વચન, સાંભળજનમેજે રાજન;રૂજનીવીતીને વ્હાણુરે વ્હાય, નીંદ્રાથી આંખ ઉંચી નવ થાય.॥૧॥ ઉઠાડવાનેજાય છડીદાર, મ્હારાજા કહીને કરે પોકાર;ઉઠો કન્યા લેઈ જાશે કોય, કન્યાને નામે જાગ્રત હોય.॥૨॥રાતાં નેત્રે તતબર થાય, વખત થઈગઈ કરતા જાય,॥૩॥ કૈ બેઠા રથ ને કૈં સુખપાલ,કૈંકચાલે ચરણે ગજ ચાલ;કૈંગજઘોડે કૈં ચાલે ચર્ણે,કન્યામાં સહુનું અંતસ્કર્ણે. ॥૪॥ મારગ ભીડ ભરાઈ અપાર, ઉડે છે રેણુ થાય અંધકાર;કરાવે છે છંટકાવ અત્તરતણા, રંક રાજા તે ગભરાય ઘણા ॥૫॥ સાચવી સાચવી મારગ પળે, ધક્કા ધક્કીમાં મુગટ ઢળે;ખંખેરીલેઇનેમુકેશીશ,શેવકોઉપરજણુવે છે રીસ॥૬॥ દોડતા રથ માંહોમાંહ્ય ભરાય,તવઅશ્વભડકેને તમાસો થાય;હાથી કુદે તે વળી જાય ઘાણુ, થાય મારગમાં બહુ બુંબાણ॥૭॥જેમતેમ કરી જાય છે સર્વે કૈં કુળવંતાને કુળનો ગર્વ;કૈંનેધનનો કૈંને રૂપતણો, કૈંને બળનો ગરવ છે ઘણો.॥૮॥ ફાલ્યા ફુલ્યા ચાલ્યા રાજન, સહુસહુના મનમાં મસ્તાન; દરવાજે ઉભા બે છડીદાર,તેતો સરવને કરે જુહાર. ॥૯॥ ઠાઉકા થૈ જાય સભામાં રાજન, નામ વાંચીને બેસે આસન; ટંટા તોફાન કોઇ નવ કરે પોતપોતાની મગરૂબીમાં ફરે.॥૧૦॥ આવી રહ્યા સહુ ક્ષત્રીના તન નથી આવ્યો એક દુરીયોધન; ખાલી પડ્યું છે એનું આસન, બાકી રહ્યા નહી કો રાજન ॥૧૧॥ એક એકને પુછે છેરે ભુપ; કેવું ઇશ્વરે મને આપ્યું છે રૂપ;તે રૂપ જોઇ વરશેકન્યાય;કૈંક કહે એ વાતમીથ્યાય॥૧૨॥ કૈંક કહે હું કુળવંત રાય,તેથી મુજનેવરે કન્યાય;કૈંક કહે હુંધનવાન ઘણો, દ્રૂપતીને મોહ લાગે ધન તણો.॥૧૩॥જેમફાવે તેમગરવમનધરે, દરપણ લેઈ મુખ જોયા કરે;સરવે ધરે દ્રૂપતીનું ધ્યાન,ઘરડા તો જાણે બેઠા જવાન.॥૧૪॥એવે આવ્યા છપન ક્રોડ. ॥૧૬॥ પછી પધાર્યા સહુ રૂશી રાય,બ્રહ્મવેત્તા તેજશ્વી દેખાય; ઊભાથયા સભા સહુજન, પુરણ પ્રેમે કરે દરસન.॥૧૭॥બેઠા ઉત્તરમાં થઇને ઓળ,દીસે છે તેજ ઝાકમ ઝોળ; સુક્રીતનો શરીરે ચળકાટ,ચંદ્રસરીખાંચળકેલેલાટ.॥૧૮॥ આવી રહ્યા સહુ રૂશીને રાય, જાદવ જુગદીશ સૌ સભા માંય પછી આવીયું

રહીયત લોક; ભરાયે મેદની સભામાં અથોક॥૧૯॥એવામાં પાન્ડવો થ-યા તઈઆર,માતાજી આજ્ઞા આપો આવાર;જેએ સભામાં જોવાને માટ; કહે કુન્તા તમે તમે જાવો ચાર ભ્રાત;॥૨૦॥રેહેવાદોભીમને લેઇ નવજ. શો, ભીમ કહે મ્હારો વાંક તે કશો; કુન્તા કહે તું સભામાં જાય, કૌર-વને દેખી કોપે ભરાય. ॥૨૧॥ ભીમે કહ્યું રેહેશે સરવ ભાઈ સાથ, તે ક-રતાં ધર્મે ઝાલશે હાથ; બોલ્યા ધરમ આવવા દો માત; સાચવી લેઈ-જશું ચારે ભ્રાત. ॥૨૨॥ તવ કુન્તાએ કરી આજ્ઞાય, બેસજો વીપ્ર પુઠે સભામાય; વારૂ કહીને ઉઠયા પાંચ ભ્રાત."॥૨૨॥વ્રકોદરના ઝાલ્યાબેહાથ ॥૨૩॥ ભીમ કહે શાહ્યબીનો નહી પાર, બબે શેવક ભુજ ઉચકાર; સાંભળી બોલ્યાં કુન્તા વચન; નહીં જંપે એ મુરખ જન. ॥૨૪॥ મુ-કો ઘેરને જાવો તમો, ભીમે કહ્યું નવ બોલું અમો; પછી શુકન લેઇ થયા વીદાય, ગયા બ્રહ્મ સભાની માંય. ॥૨૫॥ ધ્રુમ રૂષી બેઠાતા તહી, જે પુઠે બેઠા લોકની મહીં; દીઠા કાપડી ધ્રુમે તે વાર, જુએ વિ-ધરાથી નીકળ્યો આ સાર. ॥૨૬॥ અરેરે નીચજાતને શું કરૂં, ભરી સભામાં હું લાજી મરૂં; પુઠે આવી બેઠા કીધાં ચરીત્ર, સૌ લોક જાણશે માહ્યરા મીત્ર. ॥૨૭॥ એટલે મારી આબરૂ જશે, આખા જગતમાં ફ-જેતી થશે, બોલ્યા વીધારથી બોલો શું કામ, ઉઘાડું હાથેથી પાડોછો તમામ. ॥૨૮॥ જેવા સૌ બેઠા તેવા તે હોય, બુમો પાડેથી જાણે સઉ કોય; એવું સમજાવ્યું રૂશીને સહી, પાન્ડવ બેસી રહ્યા તહીં. ॥૨૯॥ સેહુને બેસવા સુગમ પડે, જગોને સારૂ કોઇ નવ વઢે, સરવેથી સરખું દ્રષ્ટે દેખાય, આવ્યા નથી દુરીયોધન રાય. ॥૩૦॥ જળ કુંડા-ળે સેવક વીશ, કાષ્ટનાં આસન ઢાળ્યા છે ત્રીસ; ચઢતા જે પડે તેમને કાજ સકળ સાંઈ કરી મહારાજ. ॥૩૧॥ કુન્ડે આવી ઉભો પંચાળ ભુ-પ,જોડે દ્રૌણીક ગોર અનુપ;તે ગોરે કરી છે આજ્ઞાય,તેડાવો કન્યાને સ ભાની માંય॥૩૨॥એટલે શેવક સંચર્યા સાર,દાસી સાથે કહ્યા સમાચાર; એટલે દ્રૂપતી થઇ તઇઆર, સાથે દાસી એક હજાર, ॥૩૩॥ ઢોળે ચંમર વાગે વાજીંત્ર,સજડ બે જણી પોતાની મીત્ર,આવિ સભામાં હો કારા હોય,ક્ષત્રાયો ઉંચા થઇને જોય ॥૩૪॥વળણ. ઉંચા થઈ થઈ નીર ખે, પોતાને આસન, વલ્લભ વદે કન્યા તણું, શું કરીયે વરણન.

કડવું ૮ રાગ ધુમાસની ચાલ.

દ્રુપતી આવીચાંરે; ॥ટેક॥ બોલ્યા વૈશમપાયે વચન, સાંભળ જ-

નમેજે રાજન, કરીયે કન્યાનું શું વરણુન. કે. ॥દ્રુપતી ॥૧॥ એને જોતામાં ઉપજે વ્હાલ. એની પગ પાની લાલ ગુલાલ; ચાલે ધીમી ધીમી હંસ ચાલ, કે ॥દ્રુપતી ॥૨॥ માને અવર પ્રાણી જગદંબા, જેના રૂપથી હારે રંભા, એના ચરણ કદળી સ્થંભા કે. દ્રુપતી ॥૩॥ એથી ચંદ્રકળા જાય ઘટી, થાય યોગીને મન ચટપટી, એની સીંહ સરખી કટી, કે. ॥દ્રુપતી ॥૪॥ જેનું પેટ પલ્લાસનું પાન, એની ચામડી કાચ સમાન; દેખી દુનિયા બને ગુલતાન, કે. ॥દ્રુપતી॥ ૫॥ એની કમળ સરીખી હાથળીયો, શોભે ચંપા જેવી આંગળીઓ, એના દાંત દાડમની કળીયો કે. ॥દ્રુપતી॥૬॥ અંગ રંગ ગુલાબી બાગ, કીરચંચુ નાશીકા સોહાગ, શીશ કેશ કાળુડો નાગ, કે. ॥દ્રુપતી॥ ૭॥ વાળ્યો અંબોડો છુટી બે વેણી, કાયા કોમળમાં નહી કેહેણી, એતો માનુની મરગાનેણી. કે; ॥ ॥દ્રુપતી॥ ॥૮॥ દીસે લીલી નસો ઝીણી ખાલ, એના હોઠ બે લાલમલાલ, છુંદયું છુંદણું ગોરે ગાલ. કે દ્રુપતી ॥૯॥ હબચી પર હીરો ચળકે, બેઉ કાનમાં લીલમ લળકે,રૂપ આણંદી મોઢું મળકે. કે. દ્રુપતી ॥૧૦॥ ઘણા જોવાને આગળ અડીયા, દેખી સ્વરૂપને મોહ ચડીયા, લટુ થૈ થૈ સીંહાસન પડીયા, કે. દ્રુપતી. ॥૧૧॥ ગઇ સભામાંથી પંચાળી, ચઢી પશ્ચીમ મહેલ અટાળી, બેઠી જરૂખે દ્રુપત બાળી કે; દ્રુપતી ॥૧૨॥ વળણ॥ ઝરૂખે બેઠી બાળકી, મ્હા તેજેશ્વી રૂપ; કહે વલ્લભ એ રૂપથી, ઝાંખા પડીયા ભુપ.

કડવું ૯ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે અણીપેર બોલ્યા, સુણ જનમજેરાય; વાસ્તારી તુજને સંભળાવું,આદ્ય પરવ મહીમાય.॥૧॥ સભા સરવે પડીછે જાંખીવિચારે ક્ષત્રી લોક,આ કન્યા આપણ હાથ આવે,તેતોઆશાફોક.॥૨॥ જેજેનેમન અહંકાર હતા, તે સહુના ઉતરીયા, પછી સહુને સમજુત દેવા, દ્રુપત રાય ઓચરીયા.॥૩॥સુણો સહુ સભા સમજુતી,હકીકતકહીરહુ જ્યારે તે પછી આજ્ઞા હું આપું, તો ઉઠજો તે વારે.॥૪॥એમકહીનેએવું બોલ્યો વરવાની જેને ઇચ્છાય; તેણે પહેલા ઉભા થઇને, આવવું કુંડાળે હાંય. ॥૫॥ વસ્ત્ર આભુષણ ઉતારી દેવાં, થાવું સભામાં સ્વચ્છ; જંગાથીકે કટી સુધી,ભીડાવી લેવો કચ્છ. ॥ ૬ ॥ વણ ચઢાવ્યું ધનુશ લેવું, ભાથામાં એક બાણ; તેથી વિશેષ આયુધ રાખે તેને પ્રભુની આણ. ॥ ૭ ॥ તે પણ ખાંચે ભેરવી લેવાં, તે પછી તતબર થાવું;

સ્થંભ જવા પાટીયું મુકયુ છે, તે ચાટીયાપર જાવું. ॥૮॥ જનારને સમજુતી આપુંછું, જે સ્થંભે કર દેશે; એટલે મ્હારા શેવક લોકો, પાક્ષીયું તાણિ લેશે. ॥ ૯ ॥ માટે ચાતુર ચેતતા રેહેજો, સ્થંભે ચઢવું સપાટે. વચમાં કાંઈ સ્વાસ ન લેવો, જાવું જોર ઝપાટે ॥૧૦॥ છ ગાઉએ છે આડો ખીલો, ત્યા જરા વિશ્રામ કરવું. પછી કનકનાં ત્રાજવાં છે, તે ત્રાજવે ઉતરવું. ॥ ૧૧ ॥ બે ત્રાજવે બે ચરણ દેઈ, ધનુશ લેવું સાર. ત્યાં પડપંચા ચડાવીને, કરવો ધનુશ ટંકાર. ॥ ૧૨ ॥ તે પછી બાણ ભાથામાંથા, લેવું ધરીને ટક; જળમાં જોઈ તાકાવ મચ્છા, બાણુજ ફેંકવું એક ॥ ૧૩ ॥ જોવું નીચું મારવું ઉંચુ, સાભળજો રાજન, છ ગાઉ છેટે માંછલીનું. જે વીંધવું લોચન. ॥ ૧૪ ॥ તેનુ તે બાણ પુંછ વિંધે, એવું દૈવત દાખે; પછી મછને ઉપાડીને, એ બાણ જળમાં નાંખે. ॥ ૧૫ ॥ એકજ બાણે ત્રણ કામ કરવાં, એટલુ પ્રાક્રમ કરે; તે પુરૂશ પુજ્ય માહારાન, મ્હારી પુત્રીને વરે. ॥૧૬॥ તેમાંથી કોઇ ચઢતાં પડે, કો પડે અધુરે કામે; તે ધણી ઉઘાડે માંથે બેસે, સભામાં આ ઠામે. ॥૧૭॥ તે વાતમાં જે મુમતઝાલે, તેને બ્રહ્મહત્યાય: આ કામમાંછે આંટીઓ તે, સમજજો શહુ રાય. ॥ ૧૮ ॥ સ્થંભે ચઢવું છાતિ વરાણે, એ પણ મ્હોટી ઘાટી; ખીલેથી ત્રાજવે ઉતરવું, તે છે અવળી આંટી. ॥૧૯॥ બે માંથોડાં ત્રાજવાં નીચાં, શી રિતે ઉતરાય; ઉતરે એક હાથે ડાંડીઝાલી, તો ત્રાજવાં ભમી જાય. ॥ ૨૦ ॥ એક તરફને ત્રાજવે કર, ઉતરવા ઇચ્છાય; તો એક તરફ તોલ આવેથી, બીજું ઉંચું જાય. ॥૨૧॥ તે તેમાં ચરણ નવ પોહોચે, થંભે થોડો ઉતરે; બે હાથે બાહાજી રહીને, ત્રાજવે ચરણ ધરે. ॥ ૨૨ ॥ તેથી ત્રાજવાં જાય આધાં, ચરણ મહી લડથડે; લાગે ઝોલ્લો ત્રાજવાને, ચઢનારો નર પડે. ॥૨૩॥ એ રીતે ત્રાજવે ઉતરતાં, આવવાનિ બહુ આંટી; ત્રાજવામાં ઉભા રહ્યા પછી, ધનુશ ચઢાવતા ઘાંટી. ॥ ૨૪ ॥ ધનુશને વાંકુ વાળીને, ચઢાવવાનો દોર, એક છેડો નીચે મુકાને, કરવું પડે ઘણું જોર. ॥ ૨૫ ॥ એકજ ત્રાજવે મુકે છેડો, બળ કર્યે વાકુ થાય; તો એક તરફ તોલ આવે ને, બીજું ઉંચું જાય. ॥૨૬॥ તેથી ચરણ થાય પોહોળા, એટલે ઢળે ઘણું સ્થંભને ટેકો દેઇ ચઢાવે, તો પણ પામે મર્ણ. ॥ ૨૭ ॥ ધક્કાથી ત્રાજવાં જાય આધાં, ઊંધે મુસ્તક પડે; એ રાતે એ મોહોટી ઘાંટી, ચાતુર હોય તે ચડે ॥ ૨૮ ॥ ત્રીજી ઘાંટી નીચું જોઇને. ઊંચું મારવું બાણ; તે બાણે ત્રણ કામ કરવાં, સમજજો સુજાણ. ॥ ૨૯ ॥ આગ્રહ કરી કેહેતો નથી; સ્થંભે ચઢો નર કોય; સાત વેળા પાલવે તે ચડજો, હી-

મત જેને હોય. ॥ ૩૦ ॥ પાછળ મુને દોશ ન દેશો, વ્રત્તી ન કરશો વ્યાકુળી; એમ ન કેહેશો રૂપાળી સારૂં સૌને ચઢાવ્યા શુળી. "॥ ૩૧ ॥ એવિ સભામાં સુચના આપી, છેવટ વદયો વચન; હવે ઉઠવું હોય તે ઉઠો. ક્ષત્રીનો કોઇ તન. ॥ ૩૨ ॥ વળણુ ॥ ઉઠવું હોય તે ઉઠજો, ક્ષત્રીના કોઇ તન, વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, ઉઠયો જરાસન.

કડવું ૧૦ રાગ દુભાસી દોહરાની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છવેધન મહિમાય. ॥ ૧ ॥ મગજ દેશનો માલીક ઉઠયો, જબરો જરાસન; એટલે બીજા બેશી રહ્યા, જેને ઉઠયાનું મન. ॥ ૨ ॥ તેમનિ હોંશો રહી હઇયામાં, આપણો નીસાસો નાખે; આપડો ઉઠવાનો વારો આવે, ચઢતાં જરાસન પડજો. ॥ ૩ ॥ સરવે એવિ આશીશ દિધી, ધારીને મન મનસુબો; બે માતાનો જાયો જરાસન, જઇ જળ કુંડાળે ઉભો. ॥૪॥ હોઠ કરડતો મુછ મરડતો, થયો સભામાં સ્વચ્છ; વસ્ત્ર આભુશણ ઉતારીને, ભીડાવી દિધો કચ્છ ॥૫॥ રાખ્યો તોડો વાળ્યો અંબોડો, કટી કશીને બાંધે; બાણનો ભાથો ને ધનુષ તે, ભેરવ્યાં ડાબી ખાંધે ॥૬॥ કન્યાના રૂપમાં અંજાયો, ઘેલી થઇ છે ગતી; અતી અહંકારનો ભરેલો, કોઇને નમતો નથી. ॥ ૭ ॥ ભીમ કહે ઓ ધરમ વિરા, જુઓ જરાસન ચડે; જો એ ચઢતામાં પડે તો, જોવાની ગમત પડે. ॥૮॥ ધરમ કહે મુંઢ મતિના, કોઇનું તાકીયે ભુંડું; તો તેવું તાકનાર પ્રાણીનું કદી ન થાયે રૂડું. ॥૯॥ એવે જરાસન સુર ભરેલો, ઝડપ તૈયાર થયો; લોચન રાતાં બીહામણાં છે, પાટીયા ઉપર ગયો. ॥૧૦॥ દ્રુપતી જરાએ સામુ ન જુએ, જોયા કરે સહુ સાથ; સ્તભે જઇ જુહાર કરીને, દીધી બળમાં બાથ. ॥ ૧૧ ॥ એક પગ મુકયો થંભ ઉપર, ચઢવાનું મન કીધું; તવ દ્રુપતના શેવકોએ, પાટીયું તાણી લીધું. ॥૧૨॥ તેવોજ બીજો ચર્ણ ઉપાડયો, સુર ભર્યો સુંસોટ; છાતી વરાણે સ્થંભના ઉપર, દડબડ મુકી દોટ. ॥૧૩॥ જોર ઝપાટે સુરસપાટે, સુંસરો ચાલ્યો જાય; ચઢવાની એની ઝડપ જોઇ, સૌ સભા વિસ્મે થાય. ॥૧૪॥ ઓ ગયોરે ઓ ગયો એ, મચ્છાવેધન કરશે; બીજા સરવનો ફોગટ ફેરો, રૂપાળી કન્યાને વરશે. ॥ ૧૫ ॥ એમજ સરવે આશા મુકી;બેઠા ક્ષત્રી કુંવાર;જબરો જોધ જરાસન ચઢયો, ઉંચો ગયો ગાઉ ચાર॥૧૬॥ એટલે ત્રભુએ સામું જોયું, જાણ્યું કે મચ્છવેધ થાશે, દાસ દુખીયા પાન્ડવ માહારા, આવેલા ખાલી જાશે ॥ ૧૭ ॥ કયાં

લગી વનમાં વેઠશે કષ્ટી, એમ જાણી કામ કર્યું; જરાસનનું કૃષ્ણ પ્રભુએ, બળ બધું હરી લીધું. ॥૧૮॥ શરીરમાંથી શકતી નાઠી, શ્વાસ ઘણેરો ચડીયો; એકાએક એનો જીવ ગભરાયો, સ્થંભને બ્હાજી પડીયો. ॥ ૧ ॥ પરશેવાના જેભેજેભ છુટયા, કાયા થરથર ધ્રુજે; ઉંચુને નીચુ જુવે તો, આભ અવનિ નવ સુજે. ॥ ૨૦ ॥ લીલાં પીળાં દેખાય આંખે, વાયો વાયુ સમશેર; મોળ વછુટીને ઊલટી થૈ ગૈ, ચઢી ગયા બહુ ફેર. ॥ ૨૧ ॥ જરાસને મન એમ વિચાર્યું, દીવશ વાંકો મ્હારો, રૂપાળીને રૂપે રોળાયો, હવે થયો મરનારો. ॥૨૨॥ એવે સુધ બુધ રહી નહીને, પ્રાણજ ઉંચો ચઢીયો; હાથ પગ સ્તંભથી છુટી ગયા; આવીને જળમાં પડીયો ॥૨૩॥ સરવે સભા ખડખડ હશી, દીવસ એનો રૂડયો; એટલે દીકરો દનઘોસ કેરો, સુરો શીશુપાળ ઉઠયો. ॥૨૪॥ જેવો જરાસન જળમાં પડયો તેવો જળે તારી દિધો. જળને સ્વભાવે ઉપર આવ્યો, શેવકે ખેંચી લીધો. ॥૨૫॥ ઊંધો કરી ઝોલાં ખવરાવ્યાં, એકાવ્યું પીધેલું પાણી; એટલે દ્રૈણિક ગોર આવ્યા ક્રોધે વદ્યા મુખ વાણી. ॥૨૬॥ આવો જરાસન કાષ્ટને આસન, વ્હેવારમાં શી રીસ; એમ કહીને મુગટ લીધો, બેહો ઉઘાડે શીશ. ॥૨૭॥ જ સને જોયું નીચું, બહુ ચીંતામાં પેઠો; જળ કુંડાળે કાષ્ટને આસન, ઉઘાડે માંથે બેઠો. ॥ ૨૮ ॥ નીચું ઘાલીને રડવા લાગ્યો, વીખ મળે તો ખાવું; આ પ્રથવી મા માગ દે તો, તુજમાં સમાઇ જાવું. ॥ ૨૯ ॥ એવે શીશુપાળ એમ બોલ્યો, સાંભળો જરાસન; તમે તો તાતનું નામ બોળ્યું, હું કરૂ મચ્છવેધન. ॥ ૩૦ ॥ જરાસન કહે બળતાને બાળે, અહંકાર એને નડજો; આડે આવજો પુન્ય મ્હારૂં. એ શીશુપાળ પડજો. ॥ ૩૧ ॥ વળણ.॥ પડજો શીશુપાળ એ, ધરયો છે અહંકાર; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, સુણજો શ્રોતા સાર.

કડવું ૧૧ રાગ ચોપાઇની ચાલ.

બોલ્યા વૈશમપાયે વચન, સાંભળ જનમેજે ર જન; શીશુપાળ છે બહુ હંકારી, એણે વસ્ત્ર દિધાં ઉતાર. ॥૧॥ એણે કચ્છ ભીડાવિ દિધો; ખાંધે ધનુશ ભાથો લીધો; ગણે સર્વે સભાને તુચ્છ અભીમાનથી મરડે મુચ્છ. ॥૨॥ ગયો પાટીએ ધરીને હામ, જઇ સ્થંભે કીધી સલામ; બાથ ભીડવાને મન કીધું, તવ શેવકે પાટીયું લાધું. ॥ ૩ ॥ તેવો ચેતી ચાલ્યો ચડી ચોટ, દાખી દૈવત મુકી દોટ; વાયુ વેગે ચાતુર નર ચડતો, જાય

જોરમાં પાછો ન પડતો. ॥ ૪ ॥ એતો નેત્રની ચોટ ન ચુકે, જોઇ જોઇને પગલુ મુકે, સહુ સભા કરે વીચાર, એને નહી આવે ભુલ લગાર. ॥૫॥ કામ કરશેને કન્યા વરશે, બીજા આવેલા પાછા ફરશે; એની ચઢવામાં છે ચતુરાઈ, જરાસનથી ચઢે છે સવાઈ. ॥ ૬ ॥ એ તો પંચાણુ ક્ષોણીનો ધણી, તેમા હીમ્મત હોયે ઘણી, એમ બોલે સકળ સભાય, એવે ગાઉ સાડાચાર જાય. ॥ ૭ ॥ એનું મછ વીંધવા મન મોહ્યું, તવ જુગદીશે સામુ જોયું; ભક્તને કાજ કપટ કીધું, એનું બળ પળમાં હરી લીધું. ॥ ૮ ॥ રહ્યો ગાઉ ઉંચો ત્રાસ, ગઈ શકતીને ચઢીયો શ્વાસ; આવ્યા મોઢે ફેંણુ ફીસોટા, અધવચ્ચ વળ્યા ગરબડ ગોટા. ॥૯॥ ગભરાયોને વીચાર લાવ્યો, વાંકુ કર્મ તે હું હાંઇ આવ્યો; અરે આ રૂપાળી દ્રુપતી, મ્હારે તુજને વરવું નથી. ॥ ૧૦ ॥ વરવા માટે ચડયો હું ધાઇ, હવે જીવતો જવાદે બાઇ; એવા સંકટ મનમાં કરતો; સ્થંભ રહ્યો રહ્યો થરથરતો ॥૧૧॥ વાયુ વ્હાયો મેરસમેર, શીશુપાળને ચડાયા ફેર;સુધ્યસાન ગઇ લડથડીયો, હાથ પગ છુટયાને પડીયો. ॥ ૧૨ ॥ જળમા ડુબી ઉપર આવ્યો, તેવે રાયે ખેંચી લેવરાવ્યો; ઝોલા ખવરાવી ઓકાવ્યું પાણી. થઇ ગઇ આબરૂ ધુળધાણી. ॥ ૧૩ ॥ આવી ગોરે મુગટ લીધો લેઇ, સોંપ્યું કાષ્ટસન ગાળ દેઇ; પડયો તેથી સૌનું મન મ્હોયું, પછી જરાસને ઉંચુ જોયું. ॥ ૧૪ ॥ બોલ્યો જરસન તે વારે, કહો લગન તમારૂં કે વારે; મ્હોટી પડતીતી મુજમાં ખોડ, ભાઇ આવો બેસો મ્હારી જોડ. ॥ ૧૫ ॥ એકલો ન્હોતો શોભતો હું તો, ભલે થયો મારા જેવો તું તો; શીશુપાળનું કાંઇ ન ચાલ્યું, જોડે બેઠો ને નિચું ઘાલ્યું. ॥ ૧૬ ॥ અરેરે આ મેં શું કર્યું કામ, મારા બાપનું મેં બોળ્યું નામ; હાવું જીવ્યાથી ભલું મરવું, જરાસન કહે મરી શું કરવું.॥૧૭॥ એમ બેઠા વાળીને મન, બેશી રહ્યા સભા સહુ જન; હતી ઉઠવા.સહુને ઇચ્છાય, તેણે સમાવી મનમાંય. ॥૧૮॥ આવા આવા ચડી પડયા રાય, ત્યારે બીજાની શી ગતી થાય; એમ ભાગી સરવની હામ, રઝળ્યું મચ્છવેધન કામ. ॥ ૧૯ ॥ વળણ.॥ કામ રઝળ્યું દ્રુપત તણુ. ભીષ્મા કરે સહુ શોર; કૈં કહે દુરીઓધન તણુ, કરમ કરે છે જોર. ॥

કડવું ૧૨ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા. સુણ જનમેજે રાય;વિસ્તારી તુજને

સંભળાવું, આવપરવ મહીમાય. ॥૧॥ એવે સમે શલ્લરાજા ઉઠયો,પુષ્ટશ રીરનો ભારે, સકળ સભા શલ્લને જોઇ.હસવા લાગી ત્યારે. ॥૨॥એવેસલ્લ જઈ જળ કુન્ડ ઉભો, લોકો કહે કેમ ચડશે; થાંભલો એનાઅંગુઠા જેવો, ચઢતામાં ભાગી પડશે, ॥૩॥ લાંબો પોહોળોને પોચતો છે, પાંચ પાન્ડવનો મામો, ત્રણ મણનો સુરવાળ પ્હેરેછે, પાચ મણનો પ્હેરે જામો ॥૪॥ મુછોના થોભા તણી બહુ શોભા,દેખીતો કેશરી વાઘ; મુસ્તકઉપર સદાય બાંધે, બાર મણ બોજનો પાઘ. ॥૫॥ મલ્લ કુસ્તાઇ ગદાજુધજાણે, બાણુ યુધ ન જાય કળીયું; જમણે બાહુએ બાંધેલું રેહેછે, બ્હોતેર મણ માદળીયું. ॥૬॥ વસ્ત્રાભુશણ એણે ઉતાર્યા, થયો સભામાંસ્વચ્છ; જંગાથી કે કટી સુધી, ભલ્લો ભીડાવ્યો કચ્છ, ॥૭॥ ચડવાનો ચટકો લીધો પટકો, કમ્મર કશીને બાંધે; બાણનો ભાથોને ધનુશ તે, ભેરવ્યાં ડાબી ખાંધે ॥૮॥ ધ્રુપત રાજાના સેવકોએ કામજ કેવાં કીધાં; એક પાટીયું બોજ ઝીલે નહી તે, દસ વિસ વિસ મુકી દીધાં. ॥૯॥તવ શલ્લ પાટીયાંઉપર ગયો, ચઢવા પ્રતિ કીધી; સરવ સભા ટગ ટગ જુએ, બળ કરી બાથ દીધ. ॥૧૦॥ ભીમ કહે ભાઇ મામા ઉઠયા, કામ થયે ખુશી થૈશું, કોઇ દાહાડો એ કન્યાના, હાથનો કંસાર ખૈશુ. ॥૧૧॥ ધરમ કહે કાંઇ બોલીયે નહી, ઇશ્વરની ઇચ્છાય; બેઠા બેઠા ચરચા જુઓ, જુએ છે જેમ સભાય. ॥૧૨॥ એવે સમે સલ્લ રાજાએ, સ્થંભ ઉપર ડગ દીધાં; એટલે આડાં પાટીયા તે, દાસોએ તાણી લીધાં. ॥૧૩॥ સલ્લ સપાટે ચઢવા લાગ્યો, છલંગ મ્હોટી મારે; તલપ દે દસ દસ ડગલાંની, ભય જરા નવ ધારે. ॥૧૪॥ સલ્લ રાજાના ચરણને ધકકે, સ્થંભ ચઢીયો ઝોલે; થૈ જાયવાંકો ભોમા સરસો, કચડ કચડ બોલે, ॥૧૫॥ સકળ સભા ખડ ખડ હસે, ઘણા વદે એમ વાણ; જો કદી સ્થંભ ભાગી જશે તો, વાળશે કચ્ચર ઘાણ.॥૧૬॥ એમ કરે સરવે ચેષ્ટાળા, પણ મુખ એવું બોલે; બેજણ ચઢીને પડયા પણ, કો નહિ હાંની તોલે. ॥૧૭॥ એવે શલ્લ ગયોપાચ ગાઉ, જોયા કરે સઉ સ્રષ્ટ; ભકતનેમાટેભુદરાયે, ઉંચી કીધી દ્રષ્ટી॥૧૮॥ આકરશણ બળ શલ્લનું કીધું, એટલે એ તરફડીયો; સ્વાસ મોઢે માતો નથી, સ્થંભને બ્હાજી પડીયો. ॥૧૯॥ હથળ વથળ જીવજ થયો,ઉકાળો અતી આવ્યો; અરેરે હું કયાં ચઢયો થંભે,વાંકો દીવશ મનેલાવ્યો. ॥૨૦॥ આંખે અતી અંધારાં આવ્યાં, ગભરાયું અંતઃકર્ણ;શરીરેપરશેવો વળીયો, છુટી ગયા ભુજ ચર્ણ. ॥૨૧॥ ઓ પડયો ઓ પડગો; સૌ કેહેવા લાગ્યા, ધરણ આવ્યો પળમા;આવીને કુન્ડમાં પડયો જેમ,મક્કર

પડે જળમાં. ॥૨૨॥ સર્વે કહે બે પડયાતા તોહે,શું દેખી મન મોહ્યું;શલ્ય રાજા તો પડયો એટલે ઉંચુ શીશુપાળે જોયું. ॥૨૩॥ સો બસે શેવક ભેગા થઇને, શલ્યને કાઢયો બ્હાર; પીધેલું પાણી ઓકાવિ નાંખ્યું, ક્ષણુ ન લાગી વાર. ॥૨૪॥ દ્રુપતના દ્રૌણીક ગોર આવ્યા, કહ્યું કટુ વચન; મારવાડ દેશના માલીક બેસો, કાષ્ટ તણે આસન. ॥૨૫॥ પાઘ રેહેવા દેઇને બીરાજો, તવ દીલગીરીમાં પેઠો; અરેરે મને આ શું સુજ્યું, નીચુ જોઇ જઇ બેઠો. ॥૨૬॥ શીશુપાળે કહ્યું કે પધારો, ઠીક થયો છે ધારો; નીચુ જોઇ બોચી દુખતીતી, હવે તમારો વારો, ॥૨૭ ॥ શલ્ય કહે જંપવા દે મુને, તુને લાગુ પાય; ને પછી દંતવકત ઉઠયો, જુએછેસઉ સભાય. ॥૨૮॥ દમઘોસનો એ દીકરો છે, શીશુપાળનો ભ્રાત;તેનેદેખીને શીશુપાળે. બોલાવિ પુછી વાત ॥૨૯॥ કહો બંધુ તમે કેમ ઉઠયા, કીધો શું વીચાર; દંતવકત કહે મચ્છ વીંધીને, હું વરવાનો નાર.॥૩૦॥ તમો પડયા તેથી તાત તણું. બોળાઇ ગયુ નામ; માટે પાછો જસજ લેવા, મચ્છજ વીધું આ ઠામ. ॥૩૧॥ શીશુપાળ કહેવીર મ્હારા, માથ્યાન મરશો મથી; આપણા બાપના બાપ પાસે, માંછલું દીસતુ નથી ॥૩૨॥ માટે આબરૂભેર બેસો, શીદને આવ્યા ઉઠી; તમે નથી પડયા ત્યાં સુધી છે કાંઈ બાંધી મુઠી. ॥૩૩॥ એક હાથ તો ઉઘડી ગયો પણ, બીજોછે બાંધ્યો હાથ; ત્યાં સુધિ કોઇ કરી ન શકે; આપણા ઘરની વાત. ॥૩૪॥ માટે જઈ સીંહાસન બેસો, ઓરે તાતના તન;એવું સાંભળી નીચું જોઇને, શલ્ય વધો વચન. ॥૩૫॥ ચઢીને પડે તો ફીકર નહી, ઉઠીને બેસે જેહ; શું કાળુ મુખ લૈને ઉઠયો, જીવતો મુઓ તેહ. ॥૩૬ ॥ ચઢયો ને પડયો તો ઇશ્વર ઇચ્છા, પણ ઉઠીને બેસે; શું જોઇને જકતમાં ફરે, કાં પ્રથિવમાં ન પેસે. ॥૩૭॥ ક્ષત્રીનો સુત પાછો પડે, તો તેની બગડી બુધ; ક્ષત્રાણીનો નહી જાયેલો, ધાવેલો દાશીનું દુધ.॥૩૮॥ એવાં વચન શલ્યનાં સુણી, લાગ્યો તનમાં તાપ; સ્થંભ ચઢયા વણ હું બેસુ તો, બ્રહ્મહત્યાનું પાપ. ॥૩૯॥ શીશુપાળે કપાળ કુટયું, શલ્લે ખેલ લડાવ્યો; પોતાને ઉંચું જોવાને સારૂ, બંધવ મ્હારો ચઢાવ્યો. ॥૪૦॥ ચઢયો ચઢાવે પડયો પડાવે, વટલેલો વટલાવે; નાક કટો નાક કટ્ટા કરે,આભડેલો અભડાવે ॥૪૧॥ એવામાં દંતવકતે સભામાં, ઉતાર્યો સણુગાર; વસ્ત્ર ઉતારી કચ્છ ભીડાવ્યો, ખાંધે લીધાં હથીઆર॥૪૨॥ પાટીએજેને થંભે બ્હાજ્યો. ચઢવાનુ કામ કીધું; ધરૂપત રાજાના શેવકોયે, પાટીયું તાણી લીધું. ॥૪૩॥ દોઢ ગાઊ તે ઊંચો ગયો, પ્રભુએ વીચાર્યું એમ આ દં

તવકત ભકત છે મ્હારો,ઉંચેથી પાડું કેમ.॥૪૪॥એમ જાણી એનું બળ લીધું,એટલે એ મભરાય;મચ્છના સાંમી દ્રષ્ટી કરે તો, માંછલી નવ દેખાય. ॥૪૫॥ અરેરે હું શીદને ચઢયો, મુજ બુદ્ધી થઇ કાચી; ભાઈનું કહ્યું મેં નવ માન્યું વારતા એની સાચી. ॥૪૬॥ હવે શો ઉપાય ઊતરવાનો; એવે સમે અડબડીયો; હાથ પગ એના છુટી ગયાને, આવીને જળમાં પડીયો. ॥૪૭॥ શીશુપાળે હાથ ગસ્યા, મ્હારૂં કાંઇનવ ચાલ્યું; બન્ને બંધુ બન્યા સરખા,એમકહી નીચું ઘાલ્યું ॥૪૮॥ શેવકોએ દંતવકતને,જળથી કહાડયો બ્હાર, ઝોલા દેઇને પાણી ઓકાવ્યું, ગોર આવ્યા તે વાર. ॥૪૯॥ ગોરે કહ્યું ધન્ય દમઘોસ નંદન, ધાર્યું કર્યું તમે કામ; એક બાપના બે દીકરા તે,બેઉએ બોળ્યું નામ. ॥૫૦॥ એમ કહીને મુગટ લીધો,કરે કોનાપર રીશ;શીશુપાળની જોડે જઇને, બેઠો ઉઘાડે શીશ. ॥૫૧॥ શીશુપાળે તવ ડપકો દીધો, મુમતમાં બોજ ખોયું; શલ્ય કહે ભાઈ ભલે પડીયો, પોતે ત્યાં ઊચું જોયું. ॥૫૨॥ ચારે નામીચા ચઢીને પડયા, અતી આહાકાર હોય; પછી સહુની હીમ્મત ભાગી, ઉભો ન થયો કોય. ॥૫૩॥ દ્રુપત રાજાએ આશા મુકી, નહિ ચાલે કોની હામ; છત્રપતી જો આવ્યા હોત તો, થાત મ્હારૂં કામ. ॥૫૪॥ પવન ગમની સાંઢ આપી, મોકલીયો છડીદાર;દુરીયોધનને જૈ તેડી આવો,કહીએ ન કરશો વાર.॥૫૫॥સાંઢણી લઇ છડીદાર પોહોચ્યો જૈને કહ્યા સમાચાર;દુરિયોધન કહે પીઠી ચોળાવો, મામા ન કરશો વાર. ॥૫૬॥ મામાએ બોલાવી માનુનીયોને; ગીતાં મંગળ ગાય; દુરિયોધન બાજઠે બેઠો, પીઠી સારૂ વર રાય. ॥ ૫૭ ॥ વલણ॥ બેઠો પીઠી ચોળાવવા, જે દુરીયોધન રાય; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, અછકલો એ રાય. ॥॥

કડવું ૧૩ રાગ ધોળનો.

પીઠી ચોળે, પીઠી ચોળે પ્રીત આણીરે,વરરાજાને, ચઢાવે ગંગોદક પાણીરે. ॥૧॥ અત્તર ફુલેલ તેલ શરિરે લોચેરે; ગીતાં ગાતી. સુંદરી શરિયા ધોચેરે. ॥૨॥ વરરાજાથી, હોડમાં હશી દેવાયરે;કરે અતી, ઉતાવળ માંમાયરે. ॥૩॥ કાઢે ઘાંટા ચીકણાશ મુકી દોનેરે; ઘણું થયું વરને નવરાવવા લ્યોનેરે ॥૪॥ એટલે બીજે,બાજડે કરાવ્યું સ્તાનરે; શરીર લુછી, વરને કર્યા સાવધાનરે. ॥૫॥ વરરાય બોલ્યા, માંમા મને દિપાવોરે;સહુથી શોભુ,તેવા શણગાર પહેરાવોરે. ॥૬॥ મુજને દેખી કન્યાને

મન થાય ચટકોરે,જમો પેરાવો,મને ચીરોને પટકોરે ॥૭॥ દ્રષ્ટી ન લાગે, હું ન બીહું કે ન ઝબકુ રે;માંમા માહારે, ગાલે કરો કાળુ ટપકુરે ॥૮॥ તવ મામાયે, પહેરાવ્યાં વસ્ત્ર શણુગાર;આગળ આછાબા, બાંધીને કર્યો તૈઆરરે. ॥૯॥ માંમાયે તો મોંઢે જરા ધસી મેશરે; કહ્યું હવે જા ભાઈ ઘોડે બેશરે. ॥૧૦॥ વરરાય બોલ્યા માંમા લ્હાવો વિતાડોરે; તમે મુને તેડીને ઘોડે બેસાડોરે. ॥૧૧॥ એટલે મામે, વરને તેડયો તે વારરે; કરણ બોલ્યો કાહાડો વરરાજાને બ્હારરે.॥૧૨॥ તવ માંમાયે, વરરાયને બ્હાર લીધોરે; શણુગારેલે ઘોડે બેસાડી દીધોરે. ॥૧૩॥ વરરાય બેઠો, થઈને ઠીકા ઠીકરે, બેસતામાં દસવીસ થઇ છે છીંકરે. ॥૧૪॥ વરરાય બોલ્યો માંમા આ શુકન કેવારે; માંમે કહ્યું દસ વિસ કન્યા મળે એવારે. ॥૧૫॥ માંમે લાવી વરને શ્રીફળ આલ્યુરે; દુરીયોધને હસીને ભુજમાં ઝાલ્યુંરે ॥૧૬॥ વરરાય બોલ્યો, શેવકથી મુને મ લજાવોરે; લક્ષ લક્ષના, દાગીના સહુને પહેરાવોરે ॥૧૭॥ અગીઆર ક્ષોણી, શેન્યાના જોદ્ધા જેહરે; દીધા દાગીના, પેહેરીને ત્યાર થયા તેહરે. ॥૧૮॥ આગળ ચાલે, શેન્ય ક્ષોણી અગીઆરરે; પુઠળ ગાતી નવાણુ ભાઈની નારરે. ॥૧૯॥ વાજતે ગાજતે વરઘોડો લેઇ નીકળીયારે. ગયા દરવાજે, તેવા ત્યાં કાગ કળકળીયારે. ॥૨૦॥ ભીષ્મ વીદુર, દ્રોણને કારપાચારરે;સરવે આવ્યા, નગ્રના દરવાજા બ્હારરે. ॥૨૧॥ પછી સરવે સુંદરીને ત્યાંથી ખાળીરે; વરની રાણી, ઘેર બેઠી છેડો વાળીરે,॥૨૨॥ પછી બેઠો હાથી ઉપર વરરાયરે; પુઠે બેઠા ચમ્મર ઢોળે માંમાયરે. ॥૨૩॥ કરણ કહે ઉતાવળો પંથ ઝાલોરે; વાર ન કરશો, વર રાયને લેઇ ચાલોરે,॥૨૪॥ વાગતે ડંકે, સરવે ચાલ્યા જાયરે; મારગમાં તો અત્તરના છંટકાવ થાયરે. ॥૨૫॥ ભાટચારણ, આવીને યાચક યાચેરે; ચાલતે રથ્થે થૈ થૈ અપછરા નાચેરે. ॥૨૬॥ સાંઢણીવાળો આગળ ગયો છડીદાર; જૈને કહ્યા સભામાં સમાચારરે ॥૨૭॥ સરવે જાણ્યું આવ્યો દુરીયોધનરે; દ્રુપદ રાજા ઘણો થયો પરસનરે. ॥૨૮॥ એવે આવ્યો, છત્રપતી સભા પાસરે, એટલે ઉઠયો, દ્રુપદ ધરી હુલ્લાસરે. ॥૨૯॥ સામો ચાલ્યો લેઇ સાકરનાં પાણીરે, એટલે સરવે ક્ષત્રીની સભા વિખરાણીરે. ॥૩૦॥ સૌ ક્ષત્રીએ, મનમાં કર્યો વિચારરે, જૈએ સામા, આવ્યો સઉનો સરદારરે. ॥૩૧॥ એવી રીતે સભામાં હોકારો હોયરે, ભુજ જોડીને, સામા આવ્યા સહુકોયરે, ॥૩૨॥બેશી રહ્યા પડેલા પુરૂષ ચારરે, બેશી રહ્યા, જાદવ બ્રહ્મ કુંવારરે. ॥૩૩॥ ॥વળણ॥ વિપ્ર જાદવ બેસી રહ્યા, બેસી રહી પ્રજાય, વ્યાસ વલ્લભ કહે

કથા, સાંભળજો શ્રોતાય.

કડવું ૧૪ મું.

॥ હંશે માંડયો વીલાપ, પાપી માણુસરે. એ રાગ. ॥

થયો સ્વયંવરમાં પોકાર,દુરીયોધન આવીયોરે;સાંમા ગયા સૌ ક્ષત્રી કુંવાર, દુરિયોધન આવીયોરે. ॥ ૧ ॥ રાજા દ્રુપતે ઉલટ આણી, દુરીયોધન આવીયોરે; પાવા લાગ્યો સાકરનાં પાણી, દુરીયોધન આવીયોરે. ॥૨॥ ભલે પધાર્યો સર્વના સુભા. દુ૦ સાંમા આવી સૌ કર જોડી ઉભા. દુ૦ ॥ ૩ ॥ પાયાં પાયાં સાકરનાં પાણી, દુ૦ સરવેની ગતી ગભરાણી. દુ૦ ॥૪॥ કોઇથી ઘાંટો કાઢી ન બોલાય; દુ૦ કોઇથી છાની વાત ન થાય. દુ૦ ॥ ૫ ॥ એવી છત્રપતીની બીક, દુ૦ નવ્ય ખવાય ઉદ્રસ છીંક.દુ૦ ॥૬॥ પાપીની દ્રષ્ટા જે પર જાય. દુ૦ તે ક્ષત્રીની કંપે કાય. દુ૦ ॥૭॥ અંધ સુત છે ગર્વનો ભરાયો, દુ૦ પછી હાથીથી ઉતરીયો. દુ૦ ॥ ૮ ॥ ચાલ્યો હાથમાં શ્રીફળ ઝાલી, દુ૦ તેની પુંઠળ સઉ જાય ચાલી. દુ૦ ॥૯॥ પેઠો સભામાં અંધ તન, દુ૦ જઇ બેઠો ઉંચે આસન. દુ૦ ॥ ૧૦ ॥ એના પેઠા પછી સહુ પેઠા, દુ૦ એના બેઠા પછી સહુ બેઠા. દુ૦ ॥ ૧૧ ॥ આવ્યો આવ્યો સરવનો ભુપ. દુ૦ સહુ સભા થઇ ચુપાચુપ. દુ૦ ॥ ૧૨ ॥ વળણુ ॥ સભા સહુ સજડ થઇ,કોથી નવ્ય બોલાય; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, અછકલો દેખાય.

કડવું ૧૫ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા સુણ જનમેજે રાય;વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છાવેધનો મહિમાય. ॥૧॥સકળ સભા સજડ થૈને,બેઠી છે ચુપાચુપ;સરવ સામા દ્રષ્ટી કીધી,હસ્તીનાપુરને ભુપ. ॥૨॥ એવામાં ધીરે રહી બોલ્યો, વ્રકોદર મુખ વાત; જુઓ ધરમ ભાઇ આવ્યો અછકલો, દુષ્ટ તમારો ભ્રાત. ॥ ૩ ॥ ધર્મ કહે તું બેશ છાનો, કેવો શોભે રણધીર; ગમે તો ગમે તેવો છે, તો પણ આપણો વીર. ॥ ૪ ॥ એ આવ્યો ત્યારે સભા સોભી, નહી તો પડયુતું ઝાંખુ; એના આવ્યાથી કેવું શોભ્યું, સભાનું મંડળ આખું. ॥૫॥ એમ એને સમજાવી રાખ્યો, એવે ભીષ્મપીતાય; વિદુર પ્રત્યે કેહેવા લાગ્યા, અછકલું દેખાય. ॥૬॥ શ્રીફળ ઝાલી

મુંઢ બેઠો છે, સર્વ કરે ચેષ્ટાળી; જાવો જઈ મુકાવો હેઠું, લોક રહ્યું છે ભાળી. ॥૭॥ એટલે ઉઠયા વિદુર કાકા, જે કાનમાં કહી વાત; શ્રીફળ તારૂં મેલ હેઠું, દીસે અછકલી જાત. ॥ ૮ ॥ ભીષ્મપીતા બહુ કળકળે છે, દેશે સભામાં ગાળ; તે વેળા નિચું જોવું પડશે; હસશે સઉ ભુપાળ. ॥૯॥ દુરીયોધન કહે કેમ માંમા, શું શ્રીફળમાં પેઠું; કન્યા છે તારી તે નહી કોની, નારીયેળને બાળ હેઠું. ॥ ૧૦ ॥ તવ પાપીએ નીચું મુકયું, કરા ગરજના ત્યાંય; કયાં ગયોરે આવ્ય હાંઈ, ઓરે ઓ દ્રુપત રાય. ॥૧૧॥ તવ દ્રુપતરાય થરથર ધ્રૂજ્યો, ગોરને જોડયા હાથ; છત્રપતી મને બોલાવે છે, ચાલો તમે મુજ સાથ. ॥ ૧૨ ॥ મુજને શું પુછશે શું કેહેશે, માંડશે ઉધડો લેવા; માટે મારી સાથ પધારો, એમને ઉત્તર દેવા. ॥૧૩॥ મારાથી કાંઇ કેહેવાશે નહી, કાળજુ ફફડે મ્હારૂં, ગોર કહે ચાલ હું આવું છું, શું કેહે છે જોઉ વારૂં. ॥ ૧૪ ॥ એમ કહી દ્રુપત નીચું ઘાલી, આવી કર જોડી ઉભો; કાળજુ કંપે કાયા ધ્રુજે, છત્રપતિ છે સુબા. ॥૧૬॥ દુરાયોધન ઘાંટો કાઢી બોલ્યો, મનમાં ધરી અહંકાર; કન્યા લાવી પરણાવી દે મુને, કેમ કરે છે વાર. ॥૧૭॥ ધરૂપત શું તેનો ઉત્તર આપે, બોલ્યા ગોર વચન; ધરૂપતને પુછશો નહી કાંઇ, મને કહો રાજન. ॥૧૮॥ દુર્રાયોધન કહે શું કેહેવું તુ, કન્યાને ઝટપટ લાવો; વાર કર્યાનું કારણ શું છે, લાવી મને પરણાવો. ॥ ૧૯ ॥ ગોર કહે તમે સાંભળો જરા. છો કુંળવંતા દીવા, એકાએક કન્યા માગો છો, નથી કર્યો કાંઇ વ્હીવા. ॥૨૦॥ આતો સ્વયંવર સભા છે, મચ્છાવેધન કરો; એટલે એ કન્યા તમારી, સુખરૂપે તમે વરો. ॥૨૧॥ છત્રપતી કહે મચ્છવેધ કેવો, શું કામ કીધું આરંભ; દ્રૌણીક કહે જુઓ જળ કુન્ડમાં, દ્વાદશ ગાઉનો સ્થંળ. ॥ ૨૨ ॥ તે સ્થંભ ચડવા આપ ઉંડો, છ ગાઉ ત્રાજવે જાવો; બે ત્રાજવે બે ચરણ મુકી, ધનુશ પછી સ્હાવો ॥ ૨૩ ॥ તેને ચડાવી બાણ ચડાવો, ઓ બળીયા રાજન; નીચું જોઇને ઉચું મારી, વીંધો મચ્છ લોચન. ॥૨૪॥ તેને તે બાણે પુંછ વીંધો, એટલું દૈવત દાખો; તેને તે બાણે મચ્છ ઉપાડી, આ જળ કુન્ડમા નાખો. ॥૨૫॥ સુરા પુરા છો પ્રાક્રમ એટલું, રાજ્ય સભામાં કરો; એટલે તમે પુજ્ય અમારા, રૂપાળી કન્યા વરો. ॥ ૨૬ ॥ તેમાંથી જો ચડતાં પડયા, કાં પડો અધુરે કામે; તો તો બેસવું ઉઘાડે માંથે, પેલા બેઠા તે ઠામે. ॥ ૨૭ ॥ તવ પાપીએ તે પાસ જોયું, પડેલાનું મન હાલ્યું; છત્રપતીથી સરમાયા ત. ચાર જણે નીચું ઘાલ્યું. ॥ ૨૮ ॥ તે જોઇને અતી આકળો થયો, બોલીયો છત્રપતી; શું કાંઇ અમે જેવા તેવા, સ્થંભે ચઢનાર નથી.

॥૨૯॥ તાઇ પીંજારા ઘણાક અડે કોણ અમારિ તોલે; માટે અમેતો નહી ચઢવાના ગર્વના વચન બોલે. ॥૩૦॥ બજ્યો મછવેદ બળી સભા, પરણાવી દો કન્યા; અમે નહી બેશી રેહેવાના, થાશે મ્હોટો અન્યા. ॥૩૧॥ ગરજના કરી ગોરે કહ્યું બોલ ન બોલીશ ખોટો. મ્હોટાઇ મુકીદે મ્હારી પાસે તું તારા ઘરનો મ્હોટો. ॥૩૨॥ મચ્છવેદને ને સભાને બાળે; બાળને મ્હોઢું તારૂં જેમ ફાવે તેમ કેમ બોલે છે, કેવું દીશે મુખ સારૂં. ॥૩૨॥ વર બનિને વરવા આવ્યો, છેકજ ચઢયો ઘોડે; કામ કર્યો વણજજે પાછો, ઘેરજ કાળે મોઢે ॥૩૩॥ મચ્છવેધ કર્યા વિના તુને, નહિ મળેકન્યાય; એમને એમજ વરવી હોય તો વરશે તારી માય૩૪॥ એ કન્યા નહી દ્રુપત કેરી, છે એ દીકરી મ્હારી; હીમ્મત ન હોય કામ કર્યાની, તો મુક લવારી તારી. ॥૩૫॥ દ્રુપત રાય તાબેદાર તારો, અમે તાબેદાર નથી; બ્રાહ્મણ કેરો કોણ મુરબ્બી. સમજ છત્રપતી ॥ ૩૬ ॥ ઉંચ દીસે પણ નીચ જાતિ છે. મેં લીધો જાણી; નીચા વીના મ્હોઢામાંથી તો, ન નીકળે નીચ વાણી ॥૩૭॥ જનમે ઊત્તમ જનેતાને પેટ કદી નીચ કોય; ઉત્તમ વર્ગમાં ગણાય તોપણ તાત બીજો કોક હોય ॥૩૮॥ તેવણ વેણ ન નીકળે નિચાં, નીચાં કૃત્ય ન ધારે; હવે લાંબી વાત ન કરતો, બેશી રહે તારે ભારે ॥૩૯॥ એમ કહી દ્રુપતને લીધો, સકળ સભા ભાળે; ખેંચોટી તેડીલાવીને,ઉભા જળ કુંડાળે ॥૪૦॥ દુરીયોધન કહેકેમ માંમા, ગોરેતો ઘર ઘાલ્યું; રોફ ભલો બેસાડી દીધો,આપણું કાંઇ ન ચાલ્યું ॥૪૧॥ ઉલટી બે ચાર ગાળો ખાધિ, કહો માંમા કેમ કરવું; માંમો કહે મચ્છવેધ કરી, એ કન્યાને વરવું. ॥૪૨॥ છત્રપતી કહે થંભે ચઢશું, થનારૂં હોય તે થાય; પણ મુજ પેહેલાં કેમ આવ્યા, સભામાં સહુ રાય. ॥૪૩॥ રાખી નહિ મ્હારી મરજાદા, નીત્યાન આવું ફાવે; ચઢયા પડયા માટે સપડાવું; ફરી પેહેલા નવ આવે, ॥૪૪॥ માંમો કહે એતો વાત સાચી, કેમ ન રાખે માપ; તારૂં કહ્યું સાંભળવું પડશે, તું સહુનો મા બાપ. ॥ ૪૫ ॥ વળણ ॥ સહુનો તું મા બાપ છે, સહુ તુજ તાબેદાર; સરવે રેહેશે સાંભળી, કોણ સામો બોલનાર.

કડવું ૧૬ રાગ થેકાવળી.

દુષ્ટ ઉઠયો સભાની માંય, હવે કોઇ ઉઠીયેરે; એમ કહે દુરીયોધ-

નશાય; હવે કોય ઉઠાયેરે ॥ ટેક ॥ હું આવ્યો હવે કેમ ન ઉઠો, શું બેઠા થઇ ચુપરે; જોવું જો કેવા ચઢો છો થંભે, કેવા છો જબરા ભુપ હવે ॥૧॥ આવ્યાછો સહુ આશા ભરેલા, રૂપે બનીને રૂડારે; મારા આવ્યા વિના કામ ન થયું, હાથે પેહેરો તમે ચુડા, હવે. ॥૩॥ આછી હોરણી ઓઢીને નાચો, આંખમાં આંજો મેશરે; ખાઇ ખાઇ ખાલી કાયા વધારી, થયા ભાદરવાના ભેંશ, હવે ॥૩॥ માહરા આવ્યા વણ આવ્યા સભામાં, ન થયું કોઇથી કામરે; ત્યારે શું સમજીને આવ્યા, બોલ્યા બાપના નામ. હવે ॥૪॥ મ્હોટાની મરીયાદા ન રાખી, કન્યા વરવા આવ્યારે. ક્ષત્રાણીનું દુધ લજાવ્યું, સૌ લુડીયોને ધાવ્યા. હવે. ॥૫॥ ક્ષત્રાણીને ઉદર જનમ્યા, મીથ્યા કરાવી વેઠરે; મનુશ થૈ શીદને અવતરીયા, પથ્થર પડીયા પેટ. હવે ॥૬॥ છેવટ પડી જરૂર મ્હારી, તેનો પ્રગટે છે તાપરે, શું પેહેલાં તમે જાણુતા ન્હોતા. નથી આવ્યો હજી બાપ હવે ॥૭॥ વલણ ॥ બાપ હજી આવ્યો નથી. જાણ્યા વણ ધરિ હામ; ઓછું પાત્ર છલકાઇ ગયો, કેહે છે વલ્લભરામ. ॥

કડવું ૧૭ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છવેધ મહીમાય. ॥૧॥ ઓછું પાત્ર છલકાઈ ગયો; બોલ્યો ફાવે તેમ; કોણ બોલી સકે એના સામુ, કોણ કહે કહ્યું કેમ. ॥૨॥ કૃષ્ણ પ્રભુથી નવ્ય ખમાય, ઉઠીને વચમાં આવ્યા; હાંહાં છત્રપતી આ શું બોલો, સહુ ક્ષત્રાને લજાવ્યા; ॥૩॥ મ્હોટાનું મ્હોટું મન જોઇએ ગંભીરતા તે મ્હોટાઈ; છોટાં વચન બોલવાથી, દેખાય છે છોટાઇ ॥૪॥ આવું બોલવું તમને ન ઘટે. નીચે નીચું વેણ બોલે;તાબાના ક્ષત્રીના માત પીતાછો, એ તમ પ્રજા તોલે ॥૫॥ હવે ક્ષમા કરી આસન બેસો, ઠબકો દેશે ગુરૂ દ્રોણ; દુરીયોધન કહે ઓ ભરવાડા, તુ મને કેહેનાર કોણ. ॥૬॥ તું ભરવાડો તું પીંડારો, ગાયો તણો ચારનારો, છાશ પીને મ્હોટો થયેલો, માંમા માસી મારનારો. ॥૭॥ બ્રાહ્મણનું અન માગી ખાનારો, કેમ મ્હારા સામુ બોલે; કોણ મને તુ સીખ દેનારો, શું તુછે મુજ તોલે.॥૮॥ કૃષ્ણ કહે હું નથી તમ તોલે; ઠીક મ્હારી વાતો વરણી, તુજ તોલે કયાંથી આવું તારી, મા આખલાને પરણી.॥૯॥ ક્ષત્રીને ત્યાં અવતર્યો છે, તેમાં શું મ્હોટાઇ લાવે, પણ પેહેલો પીતા આખલો તે, તેનો અસર આવે.॥૧૦॥ ભેગ વીના ઊંચ કુળનાની,બુદ્ધી આવી નવ ચાલે;

આખલાની જાત અવળી હોય, જ્યાંને ત્યાં શીંગડાં વાલે ॥૧૧॥ પ્રભુ કહે સમજો બહુ શભા, નંદીનો થયેલો ભેગ; તેથી તેની બુદ્ધી જુદી છે, હાંડીયા જેવો વેધ ॥૧૨॥ આ દ્રષ્ટાંતથી સીધાન્ત લેવું, શ્રોતાયે રાખવી સુદ્ધી; ઉંચ હોયે પણ ભેળ થયા વણ, નવ્ય બને નીચ બુદ્ધી ॥૧૩॥ નીચ બુદ્ધી વણ નીચું ન બોલે, નીચાં કૃત્ય નકરે; આખલે હસ્તમેળાપ જ કીધો, એટલામાં ગુણ ફરે. ॥૧૪॥ ઉંચ હોયે પણ નીચી વાણી, તેથી જાણવો નીચ; નીચાને ન હોય શીંગડાં પણ, બુદ્ધીનો કાદવકીચ ॥૧૫॥ જે જન હોયે ખોટા તેને, ખરૂં કહ્યે ખારલાગે; ખરાજનને ખોટું કહ્યેકાળ જડામાં વાગે ॥૧૬॥ એછે રીતી અનાદીની, મ્હોટા જને કેહેણકીધું; પ્રભુએ સેજ કહ્યું તેમાં, દુષ્ટે ઘણુ ખેંચી લીધુ. ॥૧૭॥ સેજ શીખામણે નીચ જાતી, ખોટું ખેંચી લેશીશ; બોધમાં કટુ વચન સુણતાં, નીચાનેપ્રગટે રીસ. ॥૧૮॥ નીચ ઉંચજાણવોતે ઉપરથી, પ્રભુએ કહ્યુંએમ; દુરીયોધન કહે જુઓ માંમા, આતો બોલે જેમતેમ॥૧૯॥ કર્ણ કહેબોલીનેબોલાવ્યા તેં બહુ માંડયાંછે ચેન; માંમો કહે તારીમાખતરાઈ, ખતરાઇ મ્હારીબેન ॥૨૦ એટલે દુરીયોધન એમ બોલ્યો, શામ સમાવો તાપ; મેંકાંઈ તમોને નથી કહ્યું. આસન બેસો આપ. ॥૨૧॥ પ્રભુ કહે તુજ તાબાના તે સાંભળી રહ્યા કાન; પણ પારકે ઘેર નહી કે વાયે, શું કરવું છે તોફાન ॥૨૨॥ દુષ્ટ કહે માહારે કૈં નથી કરવું, જાઓજુગજીવન; એમ કહી આસન પર ગયો, તવ ગયા દેવકી તન, ॥૨૩॥ સકળ સભા થઇ બહુ રાજી પ્રભુએ કહ્યું ઠીક; અન્યા ભરેલુજેમતેમ બોલે, ન ધરે કોની બીક॥૨૪॥ કાળું મોઢું લેઇ આસન બેઠો, દુષ્ટ દુર્યોધન; પછી મામાની ને કર્ણની પ્રત્યે, બોલ્યો દુષ્ટ વચન ॥૨૫॥ કહો આપણે કેમ કરવું, બહુ બોલેલું નડશે; માંમો કહે બોલ્યા પરમાણે, સ્થંભેતો ચઢવું પડશે. ॥૨૬॥ દુરીયોધન કહે માંચ્છલું ઉંચું, ત્રાજવામાં ઉપાદી; ચડતાં પડુ પડુને મરૂ, તો કોણ ભોગવે ગાદી ॥૨૭॥ મામો કહે શું માંછલુ જુએ, ત્રાજવાં શું જુએ સાર; જો જરૂખામાં કન્યા બેઠી, વીજળીનો ચમકાર. ॥૨૮॥ તવ પાપીએ કન્યા નીરખી. હરખ ચમક થાય; ઓરે માંમા હાવી કન્યા, નથી ત્રીલોક માંય ॥૨૯॥ સ્થંભે ચઢું મચ્છવેધ કરૂં, ભાયગ મ્હારૂ ભળીયું; સફળ જનમ થાશે માહારો, રત્ન હું રંકને મળીયું. ॥૩॥ એના હાથનો મારા હાથની, સાથે મેળાપક થાશે; પરણતાં એના હાથ કેરો, કંસાર આ મ્હો ખાશે ॥૩૧॥ બહુ પલકાયો મન મલકાયો, ગાજીને વધો વચન,

આવ્ય માહારી કને જવાબ દેવા,'પંચાળના રાજન ॥૩૨॥ધરૂપતકહેગોર મ્હારાજા, બોલાવે મ્હોટા રાય;દ્રૌણિક કહે આવું છુ જોડે, જવાબ દેવા ત્યાંય.॥૩૩॥ એમ કહીને બેઉ જણ ચાલ્યા, આવિને ઉભા સાથ; ધરૂપત ધરૂજનો નીચું ઘાલી, જોડી રહ્યો છે હાથ ॥૩૪॥છત્રપતિકહે ગોર મ્હારાજા,ઉઠ્ઠુ હું સર્વનો ધણિ, મચ્છવેધ કરીએ કન્યાવરીએ, પરઠોપેહેરામણિ.॥૩૫॥ ગોરે કહ્યું પાણિ પહેલાં,મોજડાં શીદ ઉતારે,કામ કરીને ઘર ગામ સઉ લે, કાંઇ ન ખપે અમારે.॥૩૬॥ દુર્યોધન કહે જાવો ઠેકાણે, હવે નથી કાંઈ વાર;એટલે ધરૂપતને ગોર ગયા,બોલ્યોઅંધકુમાર ॥૩૭॥ ઓ માંમા ચઢતાં કદી પડુ, તે થાય છે મનસુબા; તમેને કરણ ઝીલી લેવા, જળ કુન્ડે રેહેજો ઉભા ॥૩૭॥ કરણ શુકનમાં તો શબ્દ છે આગળ તારા; આવાં આવાં વચન બોલી,કરેફજેતાઅમારા॥૩૯॥ ઇયો ત્યારે ઉઠ્ઠ્યુ સભામાં;બોલીયો છત્રપતી; પણ મામા રૂપાળી કન્યા સાંમુ જોતી નથી ॥૪૦॥ મ્હારા સામુ કેમ ન જુએ કોઇ સાથે કેવરાવો; છેવટ છુટકો મુજ વીના નથી,માટે સામુ જોવરાવો ॥૪૧॥ માંમો કહે એ હું કેવરાવ્યે,ગણાઇએગુમાર;દુર્યોધન કહે પરણ્યા પછીખાવાની મ્હારો માર.॥૪૨॥ માંમો કહે પછી ચાહ્ય તે કરજે, તવ ઉઠયો અભીમાની; કન્યાના સાંમુ જોયા કરે પણ, કન્યા તો જુએ શાની. ॥૪૩॥ એટલેધરૂપતીની દાસીઓએ, ધરૂપતીને કહ્યું એમ; અરે બાઈ છત્રપતી ઉઠયા, સાંમુ ન જુઓ કેમ. ॥૪૪॥ એટલે ક્રોધ કરીને બોલી, દાસીપ્રત્યે ધરૂપપતી; એ અભીમાની એ અહંકારી. મારા લાયક નથી ॥૪૫॥ દાસી કહે ગમે તેવો પણ, એને ઘેર જવાનું; ધરૂપતી કહે એ પીટયાથી,કામ નથી થવાનું.॥૪૬॥ દાસી કહે કે જોઇએ છીયે, કોનું સાચુવચન; એવે આવ્યો જળ કુંડાળે, દુષ્ટ દુરીયોધન. ॥૪૭॥ વળણ॥ જળ કુંડાળે આવીયો દુષ્ટજ દુરીયોધન; ચાળા ચટકા બહુ કરે,વલ્લભ વદે વચન.॥

કડવું ૧૮ રાગ ધન્યાસરીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેર બોલ્યા,સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું આધ પરવ મહીમાય.॥૧॥ભરીસભામાં જળકુંડાળે, ઉભો દુરીયોધન;કન્યાના સામું જોઇ રહ્યો છે,લબ્ધ થયું છે મન. ॥૨॥ એવે સર્વે સભા કકળેલી, દુષ્ટને પાતક નડજો, પુન્યસરવનું આડેઆવિ;ચઢતાં પાપી પડજાઃ ॥૩॥ પડેલા ચારે નીચું ઘાલ્યું છે. તે મનમાં એમ ધા-

રે;સ્થંભે ચઢતાં પાપી પડીને, હાથમાં આવે ક્યારે. ॥૪॥ એવે વ્રકોદર ધરમ પ્રત્યે, બોલ્યો અહંકાર નડજો; તમારો દુરીયોધન ભાઈ, ચઢતાં હેઠો પડજો. ॥૫॥ ધર્મ કહે ઓ મુંઢમતીના, એ શું બોલ્યો વચન; એ પડે તેમાં આબરૂ ઘટે, આપણને લનાંછન.॥૬॥એમકહીને છાનો રાખ્યો દુષ્ટ થયો તવ સ્વચ્છ;ભરી સભામાં વસ્ત્ર ઉતાર્યો,ભીડાવીલીધો કચ્છ. ॥૭॥ પગમાં તોડો માથે અંબોડો; જુએ સકળ સભાય; જોઈ જોઈ સહુ મશ્કરીઓ કરે મોઢે નવ કેહેવાય. ॥૮॥રહ્યોછે અક્કડ દીસેછે ફક્કડ, દં-ત વતી હોઠ કરડે;મનડું હીસે દાઢયો પીસે, મુછોનાથોભા મરડે. ॥૯॥ ચાળો ચટકો જરીનો પટકો, લેઈને કમ્મર બાંધે; બાણનો ભાથો અને ધનુષ તે;ભેરવ્યાં ડાબી ખાધે. ॥૧૦॥ મુખવાસ ચાવે સહુને બતાવે,થુકે છે પચકારે;વારે વારે જુએ કન્યાના સામું આંખ્યો ઘણીચમકારે.॥૧૧॥ એમ કુલક્ષણી કરતો ચાળા;અભીમાની સરવથી; સભાને નમવાનુંઘેર ગયું પણ સામુંએ જોતો નથી. ॥૧૨॥ કોન ન નમતો કોને ન ગમતો, ભમતો કન્યામાં લક્ષ; પછી પાટીયાં ઉપર ચાલ્યો ચતુરા સામાં ચક્ષ. ॥૧૩॥ ચાલે લટકમાં વરવા ફટકમાં, કરવા ધાર્યું કામ;પાટીયે થૈને થંભે આવ્યો થંભને કરી સલામ. ॥૧૪॥ ચઢું કે ન ચઢું ભય ભાસે છે,જુએ છે સઘળો સાથ; જેહ થનાર હશે તે થાશે, થંભે ભીડાવી બાથ. ॥૧૫॥ પછી પગ દીધો થંભેને કે,શેવકોએ શું કીધું; આડું પાટીયું મુકયુ હતું તે ખર ખર ખેંચી લીધું. ॥૧૬॥ પાટીયું લેતામાં પુરણ પાપી, ચેતી ગયો ચડી ચોટ; મચ્છવેધ કરૂં રૂપાળી વરૂં, કહિને મેલી દોટ. ॥૧૭॥ દ-ડબડ દોડયો વાયુને વેગે, જાય છે જોર ઝપાટે; જરા ન ડરતો છલંગ ભરતો, ચઢે છે સુર સપાટે. ॥૧૮॥ બહુજ બળથી ચાલે છે કળથી, કાયા થકી નવ કાંપે, થેકડા મારે કુદે વધારે, વાંદર પેરે ટાંપે. ॥૧૯॥નેત્ર ન હેકે ચરણ મુકે, જાણે ન આવે જોર; કેવિ રીતે ચાલ્યો જેવી પતં-ગ માગે દોર ॥૨૦॥ વાયુને વેગે સુસરો ચાલ્યો, સઉ સભા વીસ્મે થાય; આવી રીતે કોઇ ન્હોતું ચડીયું સર્વથી સવાયો જાય. ॥ ૨૧ ॥ ગમે એટલું આપણ બધા, બોલીયે એનું ખોટું; તે બોલેલું મ્હોઢામાં પેસે, મ્હોટાનું ભાયગ મ્હોટું. ॥ ૨૨ ॥ એના ભવિશની એ કન્યા છે, તે ટકી આટલી વાર; ભાગ્ય વિના ભામની લેવા ગયા, ચઢીને પડીયા ચાર. ॥ ૨૩ ॥ મચ્છવેધ કરશે કન્યા વરશે, એમ હોંકારો થયો; જોત જોતામાં અભીમાની, પોણા છ ગાઉ ગયો. ॥ ૪૨ ॥ ઓ ગયો ઓ ગયો સહુ કેવા લાગ્યું, બોલવું સહુનું નકામુ; એટલામાં

અંતરયામીયે, જોયું દુષ્ટના સામું. ॥૨૫॥ જાણ્યું કે આતો જઇ પોચ્યો
નિશ્ચે મચ્છવેધ કરશે; મ્હારૂં ધાર્યું માહારા મનમાં રહેશે, પાન્ડવ
પાછા ફરશે. ॥૨૬॥ એવું જાણી પુરૂષ પુરાણી, કપટ કૃષ્ણે કીધું; ઉંચો
બરોબર જવા દેઇ, બળ હરીને લીધું. ॥૨૭॥ શરીરમાંથી શક્તિ ગઇ
કે શ્વાસ ઘણેરો ચડીયો; આકુળ વ્યાકુળ જીવજ થયો; થંભન જ્હા-
જી પડીઓ. ॥૨૮॥ જીલજો માંમા જીલજો મામા. પુર્ણ મળ્યાં છે પાપ;
ઉંચેથી પોકાર કરે કોણ સાંભળે એનો બાપ. ॥ ૨૯ ॥ પોણા છ ગાઉ
ઉંચો વાયુ, જ્હાયો મેરસમેર; તમ લાગ્યો ઘણો ગભરાવા, ચઢી ગયા
બહુ ફેર. ॥૩૦॥ અરેરે હુંતો પડવાનો, મરવાનો આજ હોણુ; મ્હારો
પૈસો પુંજી મ્હારી; આદી ભોગવશે કોણ. ॥૩૧॥ રૂપાળી કન્યા દેખીને
લોભાઇ બુદ્ધિ મારી। એ કન્યા તેં ગજબ કીધો સઉના જીવ લેનારી.
॥૩૨॥ જીવતા મુન ઉતરવા દે લાગુ તુજને પાય; મારે તુને નથી પર-
ણવું, તું તો મારી માય. ॥૩૩॥ એ રીતે ટળવળવા લાગ્યો, કાયા થર
થર ધ્રુજે; ઉંચુ ને નીચું જુએ તો આભ અવની નવ સુજે. ॥ ૩૪ ॥
પરસેવાના જેભ વછુટયા શરીર શીતળ થાય; રૂંવાડે રૂંવાડાં થઇગયા
ઉભાં, લીલુ પીળુ દેખાય. ॥૩૫॥ આંખે અંધારાં આવવા લાગ્યાં, ઉ-
લટી થઇ અપાર; નસો નરમ થઇગઇ કે ભુજ છુટયા તે વાર. ॥૩૬॥
થંભેથી વછુટી ગયો પાપી, જેવાં વચન એભાંખ્યો; તેવા ફળદેવાપ્રભુ
એ ઉંધો કરીને નાંખ્યો. ॥૩૭॥ ઉંધો પડીયો માંભલો નડીયો, વાગ્યો
તે લેલાટ ફુટયું;તેવાજ તમ્મર ચઢી ગયા, રૂધિર ઝાઝું છુટયું. ॥૩૮॥
જળ હેલકારે ઉપર આવ્યો શેવકે કાઢયો બ્હાર; ઝોલા દેઇને પાણી
પીધેલું ઓકાવ્યું તેણીવાર. ॥ ૨૯ ॥ સકળસભા ખડખડ હશી કોપ
પ્રભુએ કીધો; એટલે દ્રોણિક ગોર આવ્યા, મુગટ ત્યાં લેઇ લીધો.॥૩૯॥
શકુની માંમો આવ્યો સભામાં; કરે અતી ઉચાટ; અગ્રા લાવી શેક ક-
રીને, પાટો બાંધ્યો લેલાટ. ॥ ૪૦ ॥ દ્રૌણીક કહે ઉઘાડે માથે બેસો
કાષ્ટ આસન, એટલે દ્રૌણીક પ્રત્યે બોલ્યો, ધ્રત્રાષ્ટરનો તન. ॥૪૧॥ મ્હા
રાજા અમે નહિ જેવા તેવા; સર્વ તણા સરદાર; ચાર બેઠા પણ હું કેમ
બેસું બોલતાં કરો વિચાર. ॥૪૨॥ દ્રૌણીક કહે ધીક્કાર તુને, થયું ન
હીં આ કાજ; ઉંચું જોઇને શું બોલે છે નથી આવતી લાજ. ॥૪૩॥
પહેલી બહુ ફુલાશો મારી, શઉને કર્યો તીછકાર,તાત તણું તેં નામ
બોળ્યું ઓ અંધના કુંવાર, ॥૪૪॥ માંમો કહે શીદ તકરાર કરે, વી-
ચાર કરી લે હૈએ; એવું જાણજે ઉઘાડે માથે; ઘરમાંજ બેઠા છૈએ.
॥૪૫॥ દુષ્ટે કહ્યું બરોબર માંમા શાનું પ્રયોજન ખોયું; આર ચઢીને પ-

ડેલા હતા, તેમણે ઊંચું જોયું. ॥૪૬॥ અંધ તણો સુત બેસવા ગયો, કાષ્ટ તણે આસન; ચાર જણાએ વચમાં બસાડયો પધારો દુરિઓધન. ॥૪૭॥ તવ ચારેની વચમાં બેઠો, બોલીયો જરાસન, કેમ પેહેલી દીધી સર્વને ગાળો, એ આખલાના તન. ॥૪૮॥ શલ્ય કહે કે એ દરજોધન; ઘરમાં મચ્છવેધ કરજે; તારી મા છે બે વર વાળી, તેને જૈને વરજે. ॥૪૯॥ દુરીયોધન કહે ચાહ્ય તેમ બોલો, ધારેલું કામ કરશું;રૂપાળી કન્યા કયાં છે જવાની, અમેજ એને વરશું. ॥૫૦॥ એમ માંહોમાંહ્ય ટંટા ચાલ્યો, જુએ ક્ષત્રી સંતાન; શકુનીને દ્રૌણીક આવ્યા કરી ગયા સમાધાન ॥૫૧॥ સકળ સભા બેશી રહી છે, ઉભું થતું નથી કોય; દુષ્ટનો પ્રધાન કરણ રાજા છેવટ ઉભો હોય. ॥૫૨॥ એટલામાં વૃકોદર બોલ્યો, સાંભળો ધરમ રાય; તમારાભાઇએ અજવાળ્યું, ભરિ સભાની માંહ્ય. ॥ ૫૩ ॥ વળણ ॥ અજવાળ્યું ભરી સભા મહી, એવે ઉઠયો કર્ણ; કામ તેથી થાશે નહિ, એ પણ ઢળશે ધર્ણ.

કડવું ૧૯ રાગ મારૂની ચોપાઇ.

બોલ્યા વૈશમપાયે વચન, સાંભળ જનમેજે રાજન; બોલ્યા ધરમ સાંભળ વીર, બેશી રહે થઇને સ્થીર. ॥૧॥ એવે કરણ સભામાં ઊઠયો, એનો વાંકો દીવસ રૂઠયો; એને સકળ સભા ભાળે, જઈ ઊભો એ જળ કુંડાળે. ॥૨॥ દીઠો દુરીયોધન ભુપાળે, એને પડી પેટમાં ફાળ; આતો કરણ મચ્છવેધ કરશે. એતો રૂપાળી કન્યા વરસે. ॥૩॥ હું તો વરરાય પાછો જાવું, વરે જાનૈયો ખોટો દેખાવું; એવું સમજીને બોલ્યો એમ, કહો કરણ ઊઠયા કેમ. ॥૪॥ બોલ્યો કરણ ખોવાઈ લાજ, કરૂ મચ્છાવેધન આજ. ॥૫॥ જાન લાવ્યાને પાછા ફરીયે, તેથી વિશ્વમાં લાજી મરીયેઃ સુણી છત્રપતી બોલ્યો વાત, તમે બેસી રહો મુજ ભ્રાત ॥૬॥ જાવાદો લાજ છો જાય મારી, જોવું કોણ વરે છે નારી; કહી માંમાને બોલાવ્યો, તવ શકુની ઉઠીને આવ્યો ॥૭॥ બોલ્યો દુરીયોધન મુખ એવું, ઉઠયો કરણ તે દીસે કેવું; વરે જાનૈયાને વરરહે,તેથી જગત કેવું કહે. ॥૮॥ માટે સાંભળો કરણ વિર, તમે બેશી રહો રણધીર; કદી કામ કરવા હોય મન, તો તો પાળો મ્હારૂં વચન. ॥૯॥ થંભે ચઢી કરો કામ તમો, પણ પરણીયે કન્યા અમો; બોલ્યો કરણ સાંભળો રાય, નથી વરવાની મુજ ઇચ્છાય. ॥૧૦॥કામકરી ઉતરશું અમો, પછી પ્રેમદા પરણો તમો; એમ કહીને દીધું વચન, દીધી

આગના દુરીયોધન ॥૧૧॥ માંમા કામ એનાથી થાશે, હવે એ કન્યા ક્યાં જાશે; લોકે મશ્કરી કીધી ભારી, પણ કન્યા થૈ મ્હારીને મ્હારી. ॥૧૨॥ બોલ્યો માંમો વાત મરમની, મેં તો જાણી છે તારા કરમની; બોલ્યો રાય માંમા ચીત્ત ધરો, વીવા સામગ્રી ત્યાર કરો. ॥૧૩॥ માંમો જઈ બેઠો ઠેકાણે, વસ્ત્ર ઉતાર્યાં કર્ણે તે ટાણે; થયો ભરી સભામાં સ્વચ્છ, એણે ભીડાવી વીધો કચ્છ. ॥૧૪॥ લીધો બાણનો ભાથો ધનુષ, ગયો પાટીયે ધરીને હુંશ; જોડયા સર્વ સભાને હાથ, પછી થંભે ભીડાવી બાથ. ॥૧૫॥ એણે ચડવાનું મન કીધું, તવ દાસોએ પાટીયુ લીધું; રાજા કરણ બહુ બળવાન, દોટ મુકી રવી સંતાન. ॥ ૧૬ ॥ એ તો વાયુને વેગે ચડીગો, જઇ ખીલાને બાજી પડીગો; છે છ ગાઉ ખીલોને ત્રાંસ, તેણે લટકી ખાવા લાગ્યો શ્વાસ. ॥૧૭॥ તવ હરખાણો દુરીયોધન, માંમા ચડયો કરણ રાજન; હવે કન્યામાં પ્રસ્તિ પેઠી, માંમા નિશ્ચે મ્હારે ઘેર બેઠી. ॥૧૮॥ માંમા કહે ન બોલીયે કશું, કામ થયા પછી શેર થશું; એવે કરણ રાયને જોઇ, આશા મુકી બેઠા સહુ કોઇ. ॥૧૯॥ એવે કૃષ્ણે વીચાર્યું એમ, હવે કરણનું કરૂં કેમ; એ છે ભક્ત અને દાતાર, એને પીડાય નહી લગાર. ॥૨૦॥ નહી પાડું તો કામ કરશે. દુષ્ટ દુરીયોધન કન્યા વરશે; મ્હારા પાન્ડવ પાછા જાશે, માહારી ધારણા મીથ્યા થાશે. ॥૨૧॥ એમ જાણી નારદ સંભાર્યા, તેવા આવીને ઉભા ધાર્યા; પુછ્યુ કૃષ્ણને નારદ રૂશી; કહો તમારી કેવી ખુશી. ॥૨૨॥કહ્યુંકૃષ્ણેકરણનેઉતારો; ધાર્યો થાયમનસુબો મ્હારો; તવ નારદજી કહે વારૂ, જુઓ જુક્તી કરી ઊતારૂ. ॥૨૩॥ વળણ ॥ ઊતારૂં હું કર્ણને જોજો જુક્તી આજ; વલ્લભ વદે એમ બોલીને;ગયા નારદ મ્હારાજ.॥

——×——

કડવું ૨૦ રાગ સોભાગ્યની દેશી.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા,સુણ જનમેજે રાય;વિસ્તારી તુજને સંભળાવું; મચ્છવેધનો મહીમાય. ॥૧॥ નારદ રૂશી થાતા ખુશી દ્રુપતીને ધામ ગયા;તવ સતીયે બે ભુજ જોડયા;કીંકર પર કરી દયા॥૨॥ પધારો મ્હારાજા પધારો મ્હારાજા,મુને કરીપાવન;એમકહીને બેસવામાટે,કન્યાયે આપ્યું આસન ॥૩॥ તવ નારદજી આસન બેઠા, જાણે અતી ઊચાટ; શીશ ધુણાવે હોઠ ફફડાવે, બે ભુજ દીધા લેલાટ ॥૪॥ આંખ્યોમાં ઝરઝરીઆં લાવ્યા, ઊતારી નાંખ્યું મુખ; દ્રુપતીતવ પુછવા લાગી.

મ્હારાજ શું દલ દુખ. ॥૫॥ આ વેળા તો હરખવું જોઇએ, તેમ છતાં શી ઉદાશી;સાચુ કેહેજો સોગન મ્હારા, કેમ થયા નીરાશી. ॥ ૬ ॥ નારદ કહે શું પુછે છે, તારી ચીંતા નથી તને; તારે માટે પેઠી ઉદાશી. ગભરાટ થયો મને. ॥૭॥ દ્રુપતી કહે ઓરે મ્હારાજા, દલમાં ન ધરશો દુખ; શા સારૂ મનમાં મુજવાવો, કહી દો મ્હારે મુખ. ॥૮॥ નારદ કહે સ્થંભે ચઢયો છે, તેની તું ન જાણે વાત; પુછી જો તારી દાશીયોને,કોણ કરણની માત. ॥૯॥ નથી એનાં મા બાપ જગમાં, કુળહીન જાતીમાં રાશા;વળી જગતમાં લાન્છન મ્હાટું, અનિ જનેતા દાશી.॥૧૦ ॥ ક્ષત્રીની પુત્રી દાશાના પુત્રને, પરણે તો આહાકાર; વળી નથી રાજ્યવંશા, કરી લે કાંઈ વીચાર. ॥૧૧॥ સહુ લોક વાતો કરવા લાગ્યું, અવળી ગંગા વેહેશે; નેવ તણાં નિર મોભે ચઢવાનાં,રાજ્યની કન્યા લેશે, ॥૧૨॥ એવી વાતો ચાલી છે તારી, સાંભળી કાળજુ બળીયું તેથી તુજને કેહેવા આવ્યો, ભવીશ વાંકુ વળીયું. ॥૧૩॥ ઓ બાઇ વર કાંઇ મળ નહી તો, વીશ ઘોળીને મરજે, પણ આવાને કાઢજે પાછો,બીજો મળેતો વરજે. ॥૧૫॥ એવા વચન સાંભળી બોલી, દ્રુપતિ મુખ વચન; ઓ મ્હારાજા હેઠો ઉતારૂં, નહી વરૂ દાશા તન. ॥ ૧૬ ॥ એમ કહીને આગના કીધી, જાવો દાશી તમે ચાર, જળકુન્ડ જઇને શંખ વગાડી ઝાહેર કરો વીચાર. ॥૧૭॥ તવ ચાર દાશી શંખ લેઇ ચાલી, ઉતારવા ત ઠામ; નારદ કહે જાવુંછું હુંતો, ન લૈશ મ્હારૂં નામ. ॥૧૭॥ એમ કહિ અંતરધ્યાન થયા, સૌ સભા જુએછે ખુબી;ચાર દાશી સભામાંઆવી, જળ કુંડાળે ઉભી. ॥૧૮॥ શંખ વગાડી નાદજ કીધો, સાંભળ રાજા કરણ; જોજે તું મછવેદન કરતો, ઉતર પાછો ધરણ. ॥ ૧૯ ॥ રાજનિ કન્યા નહી વરે તુને, તારીતો જાત છે રાશી, એકતો પ્રધાન બીજુ છે લાન્છન, તારીજનેતા દાશી. ॥૨૦॥ તે માટે તને નહી વરે કન્યા, માટે કરીશ નહીકામ; કામ કરીશ તોહે પાછો જવાનો, સાંભળે છે તમામ. ॥૨૧॥ એવું કહ્યું શંખને શબ્દે, સાંભળ્યું કરણે કાન; અરરર મુજને મેહેણું દીધું કીધું મ્હારૂં અપમાન ॥ ૨૨ ॥ એમજ જાણી થંભને વળગ્યો, ઘણોક ક્રો ભરિયો: ભરી સભામાં લાજ લીધી, ખરખર નીચે ઉતરીયો. ॥ ૨૩ ॥ દાશી શંખ વગાડીને નાઠી, જતી રહી મહેલમાંય; કરણ ઉતરી ધરણ આવ્યો, મોઢું ઉતરીયું ત્યાંય. ॥ ૨૪ ॥ દુરાયોધન કહે કરણ વીરા, કન્યાયે લીધી લાજ; વરવાની મે આશા રાખીતી, પણ જૈશ પાછો આજ. ॥ ૨૫ ॥ કરણ કહે હવે જો ચરચા, જોઉંજો કોણ કામ કરે, કેની માંયે સુંઠ ખાધી છે, મ્હેણુ

દેનારીને વરે. ॥૨૬॥ હવે કરૂ અન્યા લેઊં એ કન્યા, રીસ ઘણી છેમને; આભને અવની એક થશે પણ, પરણાવી લૈ જાઉં તને. ॥૨૭॥ ધીરજ ધરજે નીશ્ચય કરજે, જાણજે કન્યા તારા; દુરીયોધન કહે સાંભળો માંમા, થૈ હું ત્રેમ્હારીને મારા. ॥૨૮॥ માંમે કહ્યું કે કરણ બોલ્યો, તેમાં ન રાખીશ વ્હેમ;દુર્રીયોધન કહે કોક કામ કરશે, ત્યારે કરીશું કેમ. ॥૨૯॥ કરણ કહે કોક ચઢીને, કામ કરે ભલી પેર; એટલે તેને ઉતરતામાં, એક બાણે મારૂ ઠેર. ॥૩૦॥ કન્યા કોઇને વરવા ન દેવું, તુજને શી ચીંતા પેઠી; છત્રપતી કહે સંદેહ ટળીયો. હવે મારે ઘેર બેઠી. ॥૩૧॥ પછી સૌ સભા બેશી રહીને, ઉભુ થતુ નથી કોય; દ્રપત રાજા ઘણો ગભરાયો, હવે વલે શી હોય. ॥૩૪॥ કામ થતાં કન્યાને કેહેર કીધો, ક્રોધે ભરાયો કરણ; વીવેક વીવા નથી થવાનો, થાશે કન્યાનું હરણ. ॥૩૫॥ તે જોવું પડશે માહરી આંખે, તેથી ભલુ મ્હારે મરવુ; ઘેર જઇને વાખડા પીવું, માહારે જીવા શું કરવું. ॥૩૪॥ વળી જાણ્યું કે કોઈ ઉઠે છે, જોવા લાગ્યો ચોપાસ પણ સભામાંથી કોઇ ન ઉઠયું, પુરણ પડીયો ત્રાસ, ॥૩૫॥ દ્રૂપતે કહ્યું દ્રોણીકજીને, જઈ આવું જરા ઘેર; એમ કહીને ત્યાંથી નીકળીયો, ધારા મરણની પેર. ॥ ૩૬ ॥ વળણ ॥ મરવું ધાર્યું મન થકી, સાંભળજે તું રાય; વ્યાસ વલ્લભ કથા કહે, સભામાં શું થાય.

કડવુ ૨૧ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છાવેધન મહિમાય ॥૧॥ સ્વયંવરમાં વાતો ચાલી, કોન ઉઠયું કામ કરવા; તેથી દ્રૂપત ઘણો ગભરાયો, ઘેર ગયો એ મરવા.॥૨॥ અરેરે આપઘાત એ કરશે, રહિ રૂપાળી ક્ષત્રાણી;બીચારાયે ખરચ કર્યો તે, સર્વ થયો ધુળધાણી. ॥૩॥ એવામાં બળભદ્રજી બોલ્યા, સાંભળો શામશરીર; દ્રૂપતનું ધાર્યું ધુળ મળ્યું, ઓરે માહારાવીર ॥૪॥ માટે મુજને દયા આવે છે, કહોતો ઊભો થાવું; મચ્છવેધન કરવાને માટે,સભામાં પાટીયે જાવું. ॥૫॥ તવ પ્રભુએ એમ વિચાર્યું, તરછટ કથલે ઘાટ; જેટલા ચડયા તેટલા પડયા, પાંચ પાન્ડવને માટ. ॥૬॥ વળા પાછામોહોટાભાઈઉઠે, એમ જાણી બોલ્યા મર્મ; હું ન્હાનોનેતમે મોહોટા, કેમ ન રાખો સર્મ.॥૭॥ ઘડપણમાં શું ગતી ગઇ તે, થઇ વરવા ઇચ્છાય;એવાં પ્રભુનાં વચન સુણી,બળદેવજી સરમાય. ॥ ૮ ॥ હળધારી કહે ઓરે

વીરા, નથી કન્યાપર પ્રેમ દ્રુપતનું થાય છે ધુળધાણી, દયા આવે છે એમ. ॥ ૯ ॥ આ વેળા કુન્તા ફોઈનો, હોય કોઇ કુંઆર, તો તો સવા-મણ સોનાની મચ્છા, ટકે ન આટલી વાર. ॥ ૧૦ ॥ કૃષ્ણ કહે કુન્તા કું-વરનું, કષ્ઠ તમે શું કાપો. પાંચમાનો એક દેખાડું તો, તેને તમે શું આપો. ॥ ૧૧ ॥ બળદેવ કહે બતાવો બંધુ, બરોબર ઓળખી લેવું, તો તો આજ લગીનુ સુકીત, તેને અરપી દેવું. ॥ ૧૨ ॥ વીઠ્ઠલ કહે વચન આપો બળદેવ વચને ચડીયા; અંતરયામી વચન લેઇને ખડખડ હસી પડ્યાં ॥ ૧૩ ॥ પાન્ડવ શાના વચન શાનું, મશ્કરિ કરશે કોય; ત્રણ ત્રણ વરશો એમને થયાં, પાન્ડવ ન કયાંથી હોય. ॥૧૪॥ તવ બળદેવન ક્રોધ વાપ્યો, કેમ હશી કાઢે તું તો; મારી મશ્કરી તં કરી શું તારા જેવડો હું તો ॥ ૧૫ ॥ તવ પ્રભુ કાંઇ બોલ્યા નહાને, ઉઠી ગયા તે વા-ર, રાજ્ય સભામાં સંચરિયાએ, પોતે જુગદાધાર. ॥ ૧૬ ॥ ભીષ્મ વિદુર ને દ્રોણ બેઠા, ચોથા ક્રીરપાચાર. હસ્તે મોઢે આવીયા ત્યાં પોતે દેવ મોરાર. ॥ ૧૭ ॥ તવ બોલાવ્યા ભીષ્મ પીતાયે, પધારો પુર્શ પુરાણી. જુઓ બીચારા દ્રુપત કેરૂં, ખરચ્યું થયું ધુળધાણી. ॥ ૧૮ ॥ દુરીયોધન પડ્યો ચઢીને, બોળ્યું અમારૂં નામ. અત્યારે અમારાં પાંન્ડવ હોય તો, તરત કર્યું હોય કામ. ॥૧૯॥ અંગારો રહ્યો હીરા હડતાયા, ત્યા શો અ-મારો ઉપાય, એટલે સત્ય પુરૂશોના પ્રત્યે, બોલ્યા યાદવ રાય ॥ ૨૦ ॥ પાન્ડવના તમે વખાણ કીધાં, શું તમનું કષ્ટ કાપો; પાચમાનો કહી એક બતાવું, તેન તમે શું આપો ॥૨૧॥ તવ ચારે સતિયા એમ બો-લ્યા, બતાવો ઓળખી લેયે; અમારા સુકીત આજ સુધનાં, તેને અ-રપી દૈયે. ॥૨૨॥ વનમાળી કહે વચન આપો, તવ દીધાં વચન; અ-ટલે ખડખડ હશી પડયા, પોતે જુગજીવન. ॥ ૨૩ ॥ ભીશ્મ પીતા કહે કેમ હસોછો હસવું આવ્યું શેમાથી; પ્રભુ કહે તમે વચન દીધા, પાંડવ તે હોય કયાંથી. ॥૨૪॥ ભીશ્મ પીતા કહે સાબાશ તમને, ઓરે દેવા-ધિ દેવ; વૃદ્ધ થયા પણ મશ્કરીની, ન ગઈ તમારી ટેવ. ॥૨૫॥ ગોવીંદ કહે ગમ્મત ઘડી, કહી પ્રભુ સંચરીયા; જઈ પોતાને આસન બેઠા, વચન પોત વરીયા. ॥૨૬ ॥ ભક્તને માટે ભુદરજીને, ઘણાક ચીંતાય; આગળથી પેરવી કરી મુકી, ભક્તીને વશ જગરાય. ॥ ૨૭ ॥ એવે દ્રુ-પત ઘેર ગયોને, સંચર્યો સાતમે માળ; વિશનો પ્યાલો ઘોળીને ભરી-યો, વ્યાસજી ઉપર કાળ. ॥૨૮॥ ચોધારે આંસુ ચક્ષુમાં ચાલે, કરે અતિ પરીતાપ; વેદમ વ્યાસજી હું તો મરૂ તે, તમારે માંથે પાપ. ॥ ૨૯ ॥ એ-મ કહીને પ્યાલો પોતે, મોઢે માંડયો જે વારે; વેદમ વ્યાસજી આવીને

ઉભા, પાડયો પ્યાલો તે વારે. ॥૩૦॥ તમાચો મારી ઢોળી નાંખી, મુખ વધા વચન; શા શારૂ આપઘાત કરે છે, ઓરે મુરખ જન ॥ ૩૧ ॥ દ્રુપત કહે ઓરે મ્હારાજા, તમે તો શત્રુ માહારા; જગતમાં વગોણું કરાવ્યું, બતાવ્યા ઉપાય સારા. ॥ ૩૨ ॥ કેહેણી કરાવી વિશ્વમાં માંથે, પઇસામાં મુકી પુળી, એક રૂપાળા દીકરી સારૂ શૌને ચઢાવ્યા શુળી. ॥ ૩૩ ॥ એવું લાંછન માંથે આવ્યું, હવે જીવી શું કરૂં; તમારા કહેવા પ્રમાણે કર્યું ત, વિસ ઘોળીને મરૂં ॥ ૩૪ ॥ તમોએ માઠી મતી મને દિધી, કામ કોથી નવ થયું, પાંચ પડયા ને છઠો ઉતરીયો; માંછલું અદ્ધર રહ્યું. ॥૩૫॥ વળતી વેદમ વ્યાસજી બોલ્યા શું .ગભરાયો છેક; તારી પુત્રીના લાયક ન્હોતો, એમાંનો વર એક ॥૩૬॥ દ્રુપત કહે પુત્રીના લાયક કેમ જણાતો નથી; વ્યાસ કહે આવ્યો સભામાં, કામ ઉપર નહિ મતી. ॥૩૭॥ કન્યાનિ એન નથી ઇચ્છા, નહી જસ લેવાનો પ્રેમ; દ્રુપત કહે પ્રેમ વીનાને, ઉઠાડું કરી કેમ. ॥ ૩૮ ॥ વ્યાસજી કહે જા તું સભામાં, ગોરને લૈ પરવરજે; રાજા રૂશી જાદવ લોકો, ત્રણે સભામાં ફરજે. ॥ ૩૯ ॥ હાથ જોડીને સ્તુતી કરજે, ધરજે પુરણ પ્રેમ; ઉઘાડે છોગે કહેજે સભામાં, જેમ તને કહું તેમ. ॥ ૪૦ ॥ કહીએ રૂપ રંગનું કામ નથી, ક્ષત્રી જોઇએ આપ; જાત છુપાવી બેશી રહેતો બ્રહ્મહત્યાનું પાપ. ॥૪૧॥ એટલે ઉઠશે પાપના ભયથી, ચાલશે એની હામ; તેનામાં રૂપ રંગ નહી હોયે, પણ તે કરશે કામ ॥૪૨॥ દ્રૂપત કહે વારૂ મહારાજા, પાળુછું તમારી વાણ; તેમ છતાં કામ નહા બનેતો, કાઢીશ માહારો પ્રાણ. ॥૪૩॥ એમ કહીને રાજા ઉઠયો, વ્યાસજી થયા વિદાય; દ્રુપત રાજા આંસુ લુછીને, ચાલી આવ્યો સભામાંય ॥ ૪૪ ॥ દ્રૌણિકને કહ્યું ઓરે મહારાજા, ચાલો તમે મુજ સાથ; એમ કહા સાથે લૈઇ ગયો, જાદવમાં જોડયા હાથ. ॥ ૪૫ ॥ વળણ ॥ પ્રથમ ગયો જાદવ મહી, છે દ્રૌણીક ગોર સાથ, વ્યાસ વલ્લભ કહે કરગરે; સહુને જોડી હાથ.

———×०×———

કડવું ૨૨ રાગ ઝુલણાની ચાલ.

અરે કોઇ ઉઠો ઉઠો રાય, મચ્છા વીંધી વરો કન્યાય; અરે મછ વીંધિ વરો કન્યાય; હું તો કહુંછું લાગી પાય. ટેક. જાદવ સભામાં દ્રુપત કહે છે, કોઇ કરો માહારૂં કામ; નહા તો માહારી મશ્કરી થાશે, જાશે ક્ષત્રીનું નામ, અરે કોઇ ઉઠો. ॥૧॥ રૂપ રંગનું કામ નથી ને, ક્ષત્રી જો હોએ આપ; જાત છુપાવી બેશી રહે તેને, બ્રહ્મ હત્યાનું પાપ. અરે ॥૨॥

સર્વે જાદવ તવ પડયા વિચારમાં, દ્રૂપત દેછે પોહોણ;જાત છુપાવીનેબે ઠેલો, છે આપણામાં કોણ અરે. ॥૩॥ જદુ કુળમાંથી કોઇ ન ઉઠયું;રાજા ઘણો ગભરાયે, આક્રંદ કરતો આસુ ભરતો, રાજ્ય સભામાં જાય અરે. ॥૪॥તવ દુરીયોધને માંમાને તેડયો, જુઓ ગોરને લાગ્યો; ઘેર જઈ વીચ્યારી માહારો, વીવા કરવા આવ્યો. અરે. ॥ ૫ ॥તવ દ્રૂપત કહે રૂપ નવ જોઇએ,ક્ષત્રી જોઇએ આપ;જાણીજોઇને બેશી રેહે તેને, બ્રહ્મહત્યાનું પાપ. અરે. ॥ ૬ ॥ દુરીયોધન કહે જુઓ મામા, મુરખો દે છે પાપ; જાત છુપાવીને બેઠેલો, કીયો છે એનો બાપ, અરે. ॥૭॥ માંમો કહે છે ફાફાં મારે, મનમાં નીશ્ચે મને; છેવટ એને આવવું પડશે, કન્યા લેઇ તુજ કને અરે. ॥ ૮ ॥ રાજ્ય સભામાંથી કોઇ ન ઉઠયું. દ્રૂપત અતી અકળાય; આક્રંદ કરતો ને કરગરતો, બ્રહ્મ સભામાં જાય. અરે૦ ॥ ૯ ॥ ત્યાં લાગ્યો ફરવાને કરગરવા, સહુ સભા જોઈ રહે છે; હાથ જોડીને નમ્રતા પુર્વક; કેવું સભાને કેહે છે. અરે૦ ॥૧૦॥ રૂપ રંગનું કામ નથી મ્હારે; ક્ષત્રી જોઇએ આપ; જાણી જોઇ જાત છુપાવી ન ઉઠે, તેને બ્રહ્મ હત્યા પાપ. અરે૦ ॥ ૧૧ ॥ તવ ધરમ કહે અરજુન વીરા વિચાર કરો દલ સાથે;જાત છુપાવી આપણ બેઠા, પાપ આપણે માથે. અરે.॥૧૨॥ ભીમ કહે સાચું છે વીરા, કોહોતો દૈવત દાખું;નહી અડવું પડવું કૈં કરવું, થંભ ઉપાડી નાંખુ. અરે૦ ॥ ૧૩ ॥ ધર્મ કહે તમે બેઠા બેઠા, ગુણ ગોવિંદના ગાવો; અરજુન વીરા કુળના હીરા, ઉઠો ઉભા થાવો. અરે૦ ॥૧૪॥ ભીમ કહે ભલે અરજુન ઉઠો; હું બહુ રાજી થાવું કામ કરીને નાંખજો પડતું; તમને ઝીલવા આવું. અરે૦ ॥૧૫॥ અરજુન કહે તમે બેશી રહોતો. ઉઠુ મ્હારા વીર; ભીમશેન ભાઇ ચીંતા તમારી, રહેશે મ્હારે શરીર. અરે૦ ॥ ૧૬ ॥ વળણ॥ તવ ભીમ કહે ચીંતા તજો ઓરે મ્હારા વાર; વલ્લભ વદે વાયુ તને, દિધી ધારણ ધીર,

---

કડવું ૨૩ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય; વાર્ત્તા તુજને સંભળાવું. મચ્છવેધન મહીમાય. ॥૧॥ધરમરાયની આગના લીધ, ઉઠયો ઇંદ્રનો તન; મોઢે ને માથે કેશ ઉગેલા, જોઇ રહ્યા સહુ જન. ॥ ૨ ॥ તંગીઓ કુરતુ અંગ પેહેરેલું, ફાળીયું બાંધેલું શીશ; મારગ જોઇને સભામાં પેઠો, જપતો શ્રી જુગદીશ. ॥૩॥ દ્રુપતરાજા લાગ્યો નીરખવા, અ

કોણ ઉભુ થાય;બ્રહ્મ સભામાં આગળ આવી, રૂકમને લાગ્યો પાય. ॥૪॥
ઓ મહારાજા આગ્નાઆપો, સ્થંભે ચઢું હું આપ;મચ્છાવેધનનું કામ કરૂ,
તમારે પુન્ય પ્રતાપ. ॥૫॥ તવ રૂકમરૂશી ગાભરા બન્યા, આણે તો આ
બરૂ લીધી; જુઓ વિપ્રારથી આગ્ના માગે, કેવા ફજેતી કીધ. ॥૬॥ વિ-
પ્રારથી સહુ વિસ્મય પામ્યા,આ તે શું કેહેવાય;મચ્છવેધ કરવાની આ-
ગ્ના માગે, સાચું કે જુઠું કળાય ॥૭॥ એવે અંતરયામી ઉઠાને, આવ્યા
બ્રહ્મ સભાય;એટલે એમને પુછવા ચાલ્યો, સામો રૂપતરાય.॥૮॥ઓ મા
હારાજા આ કોણ ઉઠયું દિસે છે કુપાત્ર; પ્રભુ કહે કુપાત્ર એ ન્હોએ,
જાણજે તારો જમાત્ર. ॥૯॥ રૂપતને તવ માઠું લાગ્યું, મહારાજ બોલો
વોચારી; ન કહેવાનું વચન કહોછો, ઘેહેલા થયા ગીરધારી, ॥૧૦॥ ડા-
હાપણ તમારૂં હવે મેં જાણ્યું, કટુ વાણી થઈ કેવી; પ્રભુ કહે તે ખોટુ
પડે તો. કરીશ માહારો બનેવો, ॥૧૧॥ તવ રૂપત વિચારમાં પડીયો,
આ શું બોલે અવીનાશ; પછી બેઉ આંગળીએ વળગી, ગયા રૂકમની
પાસ ॥ ૧૨ ॥ આવી રૂકમને કહેવા લાગ્યા, કૃષ્ણે કર્યું ચરીત્ર; ઓ
મહારાજા આગ્ના માગે, શું એ તમારો મીત્ર; ॥ ૧૩ ॥ એટલે રૂકમને
જવાળા ઉઠી, વીકટ વિચાર ધાર્યો, મોહન સરીખા મશ્કરી કરે, મુને
લજવી માર્યો, ॥ ૧૪॥ રૂકમરૂશી કહે કૃષ્ણ પ્રભુજી, હું ઓળખું નહી
એને પ્રભુ કહે ઓળખો નહીતો આવી નમ્યો છે. શેને. ॥ ૧૫ ॥ એવું
સાંભળી અતી અકળાયા,રિસ હળાહળ લાગે,ગોવિંદ કહે ન ગભરાશો,
શું તમ પાસે માગે. ॥૧૬॥ રૂકમરૂશી કહે કૈડવો કાપડી, દીવશે એનો રૂ
ઠયો; આગના માગે છે મહારી પાસે મચ્છવેધ કરવા ઉઠયો.॥૧૭॥ પ્રભુ
કહે ત્યારે આગના આપો, થવાનું હશે તે થાશે; થંભે ચઢશે મેહેનત પ-
ડશે તેમાં તમારૂ શું જાશે. ॥ ૧૮ ॥ રૂકમ કહે કેમ એવું બોલો,આગના
કેમ અપાય; એનાથી કામ બને નહીતો, વચન મીથ્યા જાય. ॥ ૧૯ ॥
પ્રભુ કહે કાંઇ નહી જાય મીથ્યા.શું કરવા મત તાણો; રૂકમરૂશી કહે હુ
ઓળખું છુ તમે તે વાત ન જાણો. ॥૨૦॥ મહારા મઠ પાસે રહેનારૂં,ગો
વિંદ ગુણ ગાતુ તું; અન્ન તણા ઉધારા નીત્યે,કોઠાંબીલાં ખાતુતું ॥૨૧॥
તેને રૂપારી કન્યા દેખી ચડવાનું થયુ મન;એવાને આગના શું અપા
વો, ઓરે જુગજીવન, ॥૨૨॥ પ્રભુ કહે ગમે તેમ હશે,તે ન કરો વિચા-
ર; તમે તમારે આગના આપો, શીદ કરો છો વાર. ॥ ૨૩ ॥ એટલે રીશ
ભર્યા બોલ્યા રૂશી;સંકટ તારૂ જાજો;પ્રભુને વચને ને માહારે વચને, જા
મ તુજથી થાજો. ॥૨૪॥ પ્રભુએ આગના અપાવી માટે, તે ફળ તુને

મળજો; શીશ નમાવિ અરજુન બોલ્યો, વચન તમારૂં ફળજો, ॥ ૨૫ ॥ એમ કહી નીચી દ્રષ્ટીએ, ચાલ્યો સતી સુત સુબો; સકળ સભા જોઇ રહી છે, જે જળકુન્ટે ઊભો. ॥૨૫॥ પછી પ્રભુએ કહ્યું દ્રૂપતને, એની કને તુ રેહેજે; હું મ્હારા આસન પર જાવું, જે જોઇએ તે દેજે. ॥૨૭॥ એમ કહી આસન જઈ બેઠા, છત્રપતી ઓચરે; જુઓ માંમા દ્વારાકાં વાળો, કાળો દોડાદોડ કરે. ॥૨૮॥ મામો કહે છો ફાંફાં મારે, છોને મરે-સહુ મથી; રૂપાળી તુને પરણાવ્યા વિના, છુટકો થવાનો નથી ॥ ૨૯ ॥ એવે અરજુન ઊભો રહ્યા છે,દલમાં નથી કાંઇ દુખ; દુર્યોધન વાંકો વ-ળ વળી, જુએ એનું મુખ. ॥૩૦॥ નેત્ર નાશીકા ચહેરો જોઇને, મામા ને કહ્યું આ કેવો; મુજને તો આભાશ પડે છે. જાણે અરજુન જેવો. ॥૩૧॥ માંમો કહે અરજુન હશે તો, થાશે કાળો કેહેર, ભામ ગમે ત્યાં સંતાયો હશે, જવા ન પામીયે ઘેર. ॥૩૨॥ દુર્યોધન કહે તમે તપાસો, આકે અરજુન કોય; માંમે જોઇ વિચારીને કહ્યું, આતો અરજુન ન્હોય. ત્રણ ત્રણ વર્ષનાં વ્હાણાં વ્હાયાં, નથી વાર થઈ થોડી; હોય તો જરાયે ન રહે છાના, થઇ ગયા રાખોડી. ॥૩૪॥ દુરીયોધન કહે સાચુ માંમા, હવે ટળ્યો મ્હારો વ્હેમ; મુએલા કયાંથી હાંઇ આવે, કાં અરજુન કાં ભેમ, ॥૩૫॥ મનથી પરણે મનથી રાંડ. મુરખ કરે મનસુબા; એવે અ-ર્જુનની સામા, દ્રૂપત દ્રૌણીક ઊભા ॥૩૬॥ દ્રૂપત કહે ઉભા થનારા, સ્વારથ આજ અમારે; જે જોઇએ તે સામગ્રી માગો, શું જોઇએ તમા-રે. ॥ ૩૭ ॥ અરજુન કહે દ્રૂપત રાજા, કષ્ટ અમારૂં કાપો; બાણ ધનુશ ને બાણનો ભાથો, એટલું અમને આપો. ॥૩૮॥ તવ દ્રૂપતે આજ્ઞા કી-ધિ, શેવકને તે વાર; દાસોએ લાવીને આગળ મુકયાં, દસ વીસ ત્રીસ હથીઆર. ॥૨૯॥ અરજુન આયુધ જોઇને બોલ્યો, માપ મ્હારૂં તમે મા-પો, આ હથીઆર કામનાં નહિ એકે, કરણનાં આયુધ આપો. ॥ ૪૦ ॥ તવ ધરૂપત ગયો કરણ કને, ઊઠયો આ કામ કરનાર;તે તો મહારી કને માગે, તમારાં હથીઆર. ॥૪૧॥ માટે ક્રીપા કરીને આપો, કામ હું રં-કનું થાય; કરણ બોલ્યો દુરીયોધન કહે તો, આયુધ એ અપાય. ॥૪૨॥ દ્રૂપત દુરીયોધન કને આવ્યો, માહારૂં કષ્ટ કપાવો, તમારા કરણરાય કનેથી, ધનુષ બાણ અપાવો. ॥૪૩॥ તવ દુરીયોધન ગાજીને બોલ્યો, આઘો જા દુરમતી; કોણ કુજાતી ઉભો કર્યો છે, આયુધ મળવાનાં નથી, ॥૪૪॥ તવ ધરૂપતરાય અળગો ઊભો, ગભરાયું ઘણું મન; એટલે આ સનથી ઊઠી આવ્યા, પોતે જુગજીવન. ॥૪૫॥ ધરૂપતને કહ્યું કેમ ગ-ભરાયો, કેમ વીપ્રીત થઇ બુધ; ધરૂપત કહે ઉભા થનારે, કરણનાં મા-

ગ્યાં આયુધ. ॥૪૬॥ દુરીયોધનને ના પાડી, હવે શો ઉપાય; પ્રભુ કહે હથીયાર અપાવું, કેહેજે હાયે હાય. ॥૪૭॥ એમ કહી ગયા પાપીની પાસે, ઓચર્યા હરજી એમ; છત્રપતી એ આયુધ માગે, આપતા નથી કેમ. ॥૪૮॥ આયુધ આપવા કબુલ કરો, રાયને પેચમાં લાવી, કામ ન થાય તો કન્યા દે તમને, એવું લ્યોને લખાવી. ॥ ૪૯ ॥ પછી દો આયુધ ઊઠનારાને, શું જંગલી થંભ ચડશે; ટાંટીયા એના અમળાઈ જાય છે, થરથરી હેઠો પડશે. ॥૫૦॥ એટલે કન્યા તમોને દેશે, પેહેરામણી પુરપાટ; કેહેતા હો તો ઉપર રહિને. ઘડાવું તમારો ઘાટ. ॥૫૧॥ દુરીયોધન કહે વાવા મહારાજા. ધરૂપતને ચડાવો; લખાવરાવી કબજે નાંખો, મહારો ઘાટ ઘડાવો. ॥૫૨॥ તવ પ્રભુએ રાયને તેડયો, બોલ્યા મુખ વચન; જો દસ્તાવેજ કરિ આપે તો, આયુધ દે રાજન. ॥૫૩॥ ઊભો થનારો થંભે ચઢીને, કરે મચ્છવેધ કામ; તો તો તે કન્યાને વરે, ખુશી છે તમામ. ॥૫૪॥ પણ એનાથી થાય નહી તો, કન્યા તુ રાયને આપે; ઊભા થનારાનાં નાકને કાન તે, છત્રપતી હાંઈ કાપે, ॥ ૫૫ ॥ એવું લખો તાંબાના પત્રે, તો આપે હથીઆર; એમ કહીને સાન કીધી, લખવા જુગદાધાર. ॥ ૫૬ ॥ તવ ધરૂપતે લેખ લખીઓ, તાંબાને પત્રે સાર; માંમાએ કહ્યું દુરિઓધનને, નથી કામ થનાર, ॥ ૫૭ ॥ ઊભા થનારાના ચરણ બેઉ જાય છે ફરિ ફરિ, કન્યા તારા કરમની છે, ઠીક લીધો લેખ કરિ. ॥ ૫૮ ॥ દુરીયોધન કહે પત્ર લ્યો આ, વિવા સામગ્રી કરો; ઊઠનારાનું નાક કાપવા, ઘશી મુકજો છરો ॥ ૫૯ ॥ માંમા હું એવુ જાણતો તો,કૃષ્ણ છે આપણા દ્રોહા; પણ એમણે આપણું ભલું કીધું, ગુણ ન ભુલવો કાંઇ. ॥૬૦॥ સાબાશ પ્રભુ શાબાશ પ્રભુ, તસ્દિ લિધી મુજ માટ; પ્રભુ કહે ઉપર રહીને, કરિશ તમારો ઘાટ. ॥ ૬૧ ॥ તવ દુરિઓધન રાજી થયો, સમજ્યો ન અવળી વાણ; કરણ કને માગીને આપ્યાં, ધનુશ ભાથો બાણ. ॥૬૨॥ જઇ ધરૂપતે અરજુનજીને, આપ્યાં ઊલટ વાધે, કુન્તી સુતે આયુધ લઇને, ભેરવ્યાં, ડાબી ખાંધે, ॥ ૬૩ ॥ પ્રભુ જઈ સીંહાસન બેઠા,કામ કર્યું ધરી પ્રેમ,એટલામાં દુરિઓધનનેતો, પડયો પેટમાં વ્હેમ. ॥૬૪॥ અરજુને જ્યારે વડ વીંધ્યો તો, તે વારે થયું તું આમ; કરણનાં હથીઆર લઇને, અર્જુને કર્યું તું કામ; ॥ ૬૫ ॥ માટે માંમા અરજુન હોએ,મુને પડે છે વ્હેમ; માંમો કહે અરજુન હોય તો ભીમ ઢાંકયો રહે કેમ. ॥ ૬૬ ॥ એવી રીતે મન વાળીને બેઠા, સાંભળને રાજન; પછી અરજુન જળ કુંડાળે, કરે પ્રભુનું સ્તવન. ॥

૬૭ ॥ વળણ ॥ સ્તવન કરે પ્રભુ તણું, જોડીને બે હાથ; વ્યાસ વલ્લભ એમ ઓધરે, જપતો દીનાનાથ.

કડવું ૨૪ બાવલીયાને દેખીરે એ રાગ.

રણછોડા રણછોડારે રે રે હો, તેમાંશોભા તમ તણીરે;॥ટેક॥ બોલ્યા બોલ્યા વૈશમપાયે વચન, સાંભળ સાંભળ જનમેજે રાજન, અરજુનજીએ કરવા માંડયું છે સ્તવન. રણ ॥૧॥ પ્રભુ મારે માંથે પાપનું રણચઢીયુ બ્રહ્મહત્યાના ભયથી અત્યારે ઉઠવું પડીયું, કોનેકાજે કરેલું કામરખડીઉ ॥રણ॥૨॥ પ્રભુ નથી ઉઠયો કન્યાનું રૂપ જોઇ, નથી ઉઠયો વીશય જાળમાં મોહી, પ્રભુ નહી રાખે લજ્યા તુવણ કોઇ. રણ. ॥ ૩ ॥ કુબુધના કૌરવે કપટ કીધાં, નાક કાન કાપવા માહારાં લખી લીધાં, દ્રુપતરાયે લખીને પત્ર સોંપી દીધાં. રણ. ॥૪॥ નાક કાન જાળવી લેજો ગીરધારી, નહી તો થાશે વિશ્વમા ફજેતી અમારી. તે ફજેતી જાણિશ પ્રભુ હું તમારી. રણ. ॥ ૫ ॥ મળે જસ તેના ભોક્તા તમે મોરારી, ઊભો થયો પાપનો વીવેક વીચારી, સઘળે શોભા રાખીને લીધા છે ઉગારિ. રણ. ॥૬॥ વડવેધનમાં ગુરૂની લજ્યા રખાવી, વીશ મોદીકથી વ્રકોદર લીધો બચાવી, લાખાગ્રેના અગ્નીથી દિધા છોડાવી. રણ. ॥૭॥ હેડંબાસુર ચોરી કરી ગયો જે વારે, ભીમને સામ્રથ આપ્યું સામળીઆ તે વારે, ધાતા ધાયા નથી તમે તો કેવારે. રણ ॥૮॥ કબીરાને ત્યાંથી છોડાવ્યા શ્રી શામે રાખી લજ્યા ઉગાર્યા સકળ મુકામે, તેવી માહારા લજ્યા રાખવાની આ ઠામે. રણ.॥૯॥ નથી થંભે ચઢવાનું સામ્રથ માહારૂં, માહારે માથે સાચો ધણી હું તને ધારૂ, માટે મુને દેજે સામળીયા સામ્રથ તારૂં, રણ. ॥૧૦॥ વળણ. સામ્રથ દેજો તમ તણું, યસ લેવો તમ હાથ; વ્યાસ વલ્લભ કહે કથા, રીજ્યા દીનાનાથ.

કડવું ૨૫ રાગ આશાવરીની છાયા.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવુ, મચ્છવેધન મહામાય.॥૧॥ અરજુને એમ સ્તુતિ કીધી, સમર્યો અસરણ સરણ; પછી સકળ સભા બેઠેલી, તેમને લાગ્યો ચરણ; ॥૨॥ વીપ્રોને નમીઓ ગુરૂને નમીઓ, કોઇ ન ચેતે એમ; પછી નમ્યો નારાયણને, પુર્ણ ધરીને પ્રેમ. ॥૩॥ કન્યાના સામી દ્રષ્ટી ન કીધિ, મન

થી પ્રાર્થના કરતો,સર્વેનિ પ્રાર્થના કરીને,જળ કુન્ડે પરવરતો. ॥૪॥ સભામાં ડાહ્યા ડાહ્યા હતા તે; કરવા લાગ્યા વીચાર;નોહે નોહે કોઇ નીચ જાતિ,છે ઉંચનો કુંવાર. ॥૫॥ ઉંચ વીના બીજો નવ નમે,ગમે તેવોહોય;નીશ્ચે કામ એનાથી થવાનું, એમ વદે સહુ કોય. ॥ ૬ ॥ ઉંટ ઉંચુ તાડ ઊચો, પણ નાચ તેથ. ના નમે; સાળીનું વ્રક્ષ નમે નીચું, તે સરવેને ગમે. ॥૭॥ એવી સભામા ચરચા ચાલી, બોલે ફાવે તેમ શ્રષ્ટી; અર્જુન સામી માંડી રહી છે, સતી દ્રુપતી દ્રષ્ટી. ॥૮॥ એટલે એની દાશી બોલિ, અમોને પડીયો વેમ, ગાભા ચુંથા પેહેરેલો પ્રાણી, તે સામુ જુઓ કેમ. ॥૯॥ ક્ષત્રાના સુત રૂપને રંગે, તેના સામુ નવ જોયું;જંગલ નોએ જંગલી ઉકયો, તે પર શું મન મોહ્યું, ॥૧૦॥ કેવારનાં તેને જોયા કરોછો, પુછવા કીધું યત્ન; સતિ કહે મુરખ દાશી, એ છે ઢાંકેલું રત્ન. ॥૧૧॥ નહી અહંકારી નહિ અભીમાનિ, નમ્રતા એની જણાતી; નીચનું ફરજન જાણશો નહિ, છે કોઈ ઉત્તમ જાતી.॥૧૨॥ એટલે એની દાશીયો તે, વીચારમાં પડી સાર; જોઇએ જો હવે શું બને છે, વીશેશ નથી વાર. ॥ ૧૩ ॥ એવે સમે દુષ્ટ બુદ્ધી, બોલ્યો દુરીયોધન;. માંમા ઉઠનારો કોણ હશે, વીચાર કરો મન. ॥ ૧૪ ॥ માંમો કહે કોઇ જંગલી છે, રેહેનારો અઘોર વન; રૂપાળી કન્યા દેખીને, ચઢવાનું થયું મન. ॥ ૧૫ ॥ ચરણ અમળાઈ જાય છે એની, એતે શું સ્થંભે ચઢશે; પાંચ પચા ડગલાં ચઢતામાં, પાણિમાં આવિ પડશે. ॥ ૧૬ ॥ કરણ કેરાં આયુધ માગ્યાં, જાણિને મોહોટાનું નામ; માટે જરાએ ગભરાતો નહિ, થવાનું તારૂ કામ. ॥ ૧૭ ॥ દુરાયોધન કહે ધીરજ વળી, ચીંતા હતિ બહુ પેર; પણ હવે એ રૂપાળી કન્યા, આવિ ચુકી મુજ ઘેર. ॥૧૮॥ માંમો કહે એક વિચાર લેતું, બતાવું તુજને આંટી, થંભે ચઢીને કામ કરવું, બહુ સ્થળ મ્હોતની ઘાટિ.॥૧૯॥કદિ કોઇ હોયે બળવંતો, થંભે ચઢતાં શું ચડે; પણ ત્રાજવાં નિચાં ને, આઘાં,તેમાં ઉતરતાં પડે. ॥૨૦॥ ખીલેથી ત્રાજવાંની ડાંડિએ, પોચી શકે નહિ હાથ; પડતુ મુકીને ડાંડી ગ્રહે તો, થાય અતી ઉતપાત. ॥૨૧॥ ઝોલ્લો લાગે તેથી વાગે, ત્રાજવાં ભોમી જાય; એક તરફની સાંકળ ઝાલે, તો બીજું ઉંચુ થાય. ॥૨૨॥ ચરણ મુકવો તેથી ન ફાવે; આવે લથડી ધરણ;થાંભલેથોડો પાછો આવી, જો મુકવા જાય ચરણ. ॥ ૨૩ ॥ પ્રથમ એક પગ મુકવો પડે, એકજ ત્રાજવા માંય; એટલે પગના હેલકારાથી, ત્રાજવાં ખશી જાય. ॥૨૪॥ કોઈ રીતે નથી ત્રાજવામાં, ઊતરવા ઊપાય;કદાપી ત્રાજવામાં પડે, તો પણ

કામ ન થાય. ॥૨૫॥ શી રીતે ધનુષ ચઢાવે, કેમ આવે નવેડો, વાંકુ વાળવા ધનુષ ફેરો,કે જગે મુકે છેડો. ॥૨૬॥ એક તરફ મુકી બળ કરે, તો તે નીચું જાય; બીજું ત્રાજવું ઉંચુ ચડે, ચરણ પહોળા થાય. ॥૨૭॥ લડથડીને પડે પાણીમાં, પુરણ થૈ રહે હુંશે; તે કરતાં કદી એમમાનો ચઢાવી શકે ધનુષ. ॥૨૮॥ પણ ત્યાંથી મચ્છ છ ગાઉ ઉંચુ, તાકવું જળ નિ માંય; લોચનને પુંછ વીંધવુંતે, જળમાં કેમ દેખાય. ॥૨૯॥ એમ બાણે ત્રણ કામ કરવાં, તે કદી કાળ ન થાય; એવી આંટી ઘાંટી ઘણીછે ચાલે નહી ઉપાય. ॥૩૦॥ દુરીયોધનનું મન વળાવી, જૈ બેઠો આસન; એવે અરજુન પ્રત્યે બોલ્યો, દ્રુપતરાય વચન. ॥૩૧॥ ઊભા થનારા થંભે જનારા, ચઢવાને થાઓ સ્વચ્છ; વસ્ત્ર તમારાં નીચે ઉતારો, લ્યોભીડવિ દો કચ્છ ॥ ૩૨ ॥ એવું સાંભળી અરજુન બોલ્યો, ઉતરાવવાં વસ્ત્ર આ ઠામ; તેવિ તમારે જરૂર શી છે, કામ કર્યાથી કામ. ॥૩૩॥ એમ કહિને પાટીયે ગયો, સમરે સુંદીર શામ;સકળ સભા જોઇ રહીછે. થંભને કીધો પ્રણામ. ॥૩૪॥ તંગીયો મ્હોટા કુરતુ મોહોટું, માંથે ફાળીયું એક; તે ભેર ચાલ્યો પ્રભુ સમરતો,ઇશ્વર સાથે નેક.॥૩૫॥પછી સ્થંભનેબાથ ભીડાવી, ચઢવાનું મન કીધું; એટલે દ્રુપતના દાસોયે, પાટીયું તાણી લીધું. ॥ ૩૬ ॥ વળણ ॥ પાટીયું તાણ્યું એટલે ધરીયો મન શું ટેક; વ્યાસ વલ્લભ મુખ ઓચરે, એણે ડગલું ભરીયું એક.

કડવું ૨૬ રાગ ચોપાઇ.

બોલ્યારે વૈશમપાયે વચન, સાંભળજનમેજે રાજન; ધર્યો અરજુને મન ટેક, એણે પગલું ભર્યું છે એક. ॥૧॥ એની ઇશ્વર કરશે જેય, પછી પગલાં ભર્યાં છે બેય; પોતે સમરે અસરણા સરણ, એણે પગલાં ભર્યાં છે તરણ. ॥૨॥ એને પ્રસન દેવ મોરાર, પછી પગલા ભર્યાં છે ચાર; ચઢતાં ન આવે ઉની આંચ, એણે પગલાં ભર્યાં છે પાંચ. ॥૩॥નથી ચઢવામાં પડવાનો ભય, એણે પગલાં ભર્યાં છે છય; એને જોઈ રહ્યા ચાર ભ્રાત, પછી પગલાં ભર્યં છે સાત. ॥૪॥ એનો નથી ક્ષત્રી જેવો ઠાઠ, પછી પગલાં ભર્યાં છે આઠ; દેખી દુષ્ટને મન બળે દલ; એણે પગલાં ભર્યાં છે નવ. ॥૫॥ એને ઇશ્વર અપાવે જસ, એણે પગલાં ભર્યાં છે દસ, નથી પેહેર્યા શરીરે શણગાર, એણે પગલાં ભર્યાં અગીઆર. ॥૬॥ જીભે જપે છે જુગદાધાર.પછી પગલાં ભર્યાં છે બાર;એને ચઢતાં ન આવે ફેર,

એણે પગલાં ભર્યાં છે તેર. ॥૭॥ ધણી છે વિધાવંતમાં બોધ, પછી પગલાં ભર્યાં છે ચૌદ;એનો ચઢવાનો સાચો હુંનર, એણે પગલાં ભર્યાં પન્નર ॥૮॥ નથી. ચાવીયા મુખ તંબોળ, એણે પગલાં ભર્યાં છે સોળ; નથી ચોળ્યાં શરીરે અત્તર;એણે પગલાં ભર્યાં સત્તર. ॥૯॥ થંભ થાયછે કડકડાડ, એણે પગલાં ભર્યાં અરાડ;જોઈ રહ્યા ભુપતિ જોગણિ, એણે પગલાં ભર્યાં ઓગણુા. ॥૧૦॥ એતો ચઢતાં જપે જુગધિસ;એણે પગલાં ભર્યાંછે વીસ; એતો ઈશ્વરને આરાધે; પછી દસ્કેને દસ્કે વાધે. ॥૧૧॥ એને માંથે છે સાચો ઈસ, એણે પગલાં ભર્યાં છે ત્રીસ; એને માંથે સાચો વનમાળી, પછી પગલાં ભર્યાં છે ચાળી. ॥૧૨॥ એની ચઢવામાં નહી કચાસ, એણે પગલાં ભર્યાં પચાસ; પછી જણુવ્યું સુરાતન સાર, હવે તેનો કરૂં વીસ્તાર ॥૧૩॥ ઝડપના દોહરાનો રાગ. ॥ શાઠ શીતેરને એશીં ને નુ‌ં, સો બસે નીરધાર;પાંચસેને સાતસ પગ ભરીયા, ભરીયા છે હજાર ॥૧૪॥ જાય સપાટે સુર સપાટે,કાયાથી નવ કંપે;મોહોટી મોહોટી છલંગ મારે,વાંદરપેરે ટાંપે. ॥૧૫॥ વાયુ વેગે પરવરે છે. ચઢતાં નાવેજોર; કેવી રિતે ચાલીયો જેમ, પતંગ માગે દોર. ॥ ૧૬ ॥ ચોટ ન ચુકે પગલાં મુકે, સભા વિસ્મે થાય;આવિ રીતે કો નવ ચઢીયો, એમ કહે સૌ રાય.॥૧૭॥ ધસતો ધાયો ચઢયો સવાયો, જ્યાં છે ઓડો ત્રાંસ; દડભડ દોડીને એ આવ્યો, આડા ખીલા પાસ. ॥ ૧૮ ॥ વળણ ॥ ખીલે જૈ બ્હાજી પડયો, જુએ શ્રી અવિનાશ; શરીર લટકતું નાંખીને, ખાવા લાગ્યો શ્વાસ. ॥

કડવું ૨૭ રાગ ધન્યાશ્રી.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય; વીસ્તારીતુજને સંભળાવુ,મચ્છાવેધન મહિમાય.॥૧॥ એક ઘડીવાર શ્વાસ લીધો, પછી વિચાર્યું એમ;બે ત્રાજવે બે ચરણ દેવા, ઉતરવા કરૂ કેમ. ॥૨॥એવામાં દુરીયોધન બોલ્યો, માંમા આતો નપડીયો;તમો કહેતા હતા કે પડશે, પણ પુરપાટે ચડીયો. ॥૩॥ માંમો કહે એ જંગલવાશી, ચઢવા હીમ્મત આણે; તાડે ને ઝાડે ચઢેલો માટે, ચઢવાની રીત જાણે. ॥ ૪ ॥ તે કારણથી ચઢી ગયો પણ, ઉતરવાની આંટી; ત્રાજવામાં આવવું તે, છે મરવાની ઘાંટી. ॥૫॥ માટે મનમાં રાખજે નીશ્ચે, છે એ કન્યા તારી; દુષ્ટ કહે હવે એમ લાગ્યું, રૂપાળી નારિ મ્હારિ. ॥ ૬ ॥ અરજુને ત્રાજવા ભણી જોયું, બરોબર નજર માંડી; ઘણો લાંબો હાથ કરૂ પણ, હા-

થ ન આવે દાંડી. ॥૭॥ થાંભલે થોડો ઉતરૂ પાછો, ત્રાજવે મુકુ પાય;તે મુકતામાં હાલકારાથી, ત્રાજવું આઘે જાય. ॥૮॥ હું વચમાં ટટળી પડુ હે ઠો, શું થાશે શામ શરીર; પડતુ નાંખી પડુ ત્રાજવામાં, ત્રાજવાંકેમ રે સ્થીર ॥૯॥ પડતાં શરીર ધારણ રાખુ. તો મટે શોર બકોર; પણ તે ધારણ રાખવાનું, નથી મ્હારામાં જોર ॥૧૦॥ અરેરે હવે કેમ થવાનું, વીશ્વ તણા મ્હારાજ; તમે ઉઠાડી થંભે ચઢાવ્યો, હવે લેવા માંડી લાજ ॥૧૧॥ ચઢાવી બનાવો તે નવ શોભે, ઓરે વીશ્વંભર નાથ; એવુ,આરાધન એણે કીધું, પ્રભુએ જાણી વ;ત. ॥૧૨॥ ભકતને આધિન ભુધરો છે પોતે નંદકિશોર; અરજુનજીને અરપણ કીધું એક કળાનું જોર ॥૧૩॥ શરીરમાં તવ શક્તિ આવિ, વીચાર સુજ્યો મન; કોના કહો પણ કામ કરાવે,પોતે જુગજીવન.॥૧૪॥ ધણી છે સાચો નથી કાચો. જે કરે છે તે ઠીક, મીથ્યા મનમાં ભય રાખુ છું,હવે ન ધરવી બીક. ॥૧૫॥ ધણીનું ધ્યાન ધરી નાખ્યુ પડતું,પોતેગુણ ગંભીર;બે ત્રાજવે બેચરણપડયા, સરખે બોજેરહ્યા સ્થીર॥૧૬॥સકળસભા ખડ ખડહશી, ચઢનારને શાબાશ;તેવું પ્રાક્રમ જોઇને પાપી.થઈ ગયો ઉદાસ.॥૧૭॥જુઓ માંમા જુઓ માંમા, જંગલી ઝપાટે ચડીયો;ત્રાજવે પડવાની ધાટી કહેતા હતા,પણતે ત્રાજવે પડીયો ॥૧૮॥ માંમો કહે ભાઇ ભવીશ તારૂં, ।નકળી ગૈ એનિ ધાંટ; પણ ધનુશ ચઢવાનુ નથી,એ છે લ્હોટી આટી. ॥૧૯॥ તે આંટિથી ધરણ ઢળશે, ભળશે ભાયગ તારૂં; દુષ્ટ કહે રૂપાળી કન્યા, થાશેરમકડુ મ્હારૂં.॥૨૦॥ એવે અરજુન ત્રાજવા માંહા, ઉભો રહ્યો છે સાર; તે સમે એના સામુ જોઇને, વીચાર્યું જુગદાધાર. ॥૨૧॥ સરવ સભા સુંદીર શોભે,બહુ શોભે દ્રુપતી;ત્રાજવાં વિશે ભકત મારો, જરાએ શોભતો નથી. ॥૨૨॥ નહી વસ્ત્ર વાધા પ્હેર્યા છે ધાગા,નથી કાંઇ સણગાર; એમાં ઇજ્જત માહ્યરી ધટે,કેહેશે શું ખુટયો ભંડાર. ॥૨૩॥ એમ જાણીને ભક્તની ભીડે,ભુધરે પ્રેરણા કીકી;નારદજીને બોલાવીને,શીખ સામળીયે દીધી, ॥૨૪॥ તવ નારદજી સ્વર્ગ સંચરીયા, ઇંદ્ર દાજાની પાસ; ઇંદ્ર કહે પધારો મ્હારાજા, આવો મુજ અવાસ. ॥૨૫॥ નારદ કહે નંદન તારો.કુન્તાને આપ્યોજેહ;અરજુનજી છે નામએનું,મચ્છવેદ કરે તેહ, ॥૨૬॥ પંચાળ દેશમાં દ્રૂપતનેત્યાં,કીધું છે કામ આરંભ;વસ્ત્ર વાધા નથીધાગા ને અંગે. એવો ચઢયોછે થંભ. ॥૨૭॥ જાદવ રહીયત રાજા રૂશી; શોભાવંત સભાય; તેમા મેલો ઘેલો સુત તારો. થઈ તારી નીંદાય॥૨૮॥ ફાગટી થાયે પ્હેયુ ઓઢયું છે , તુજ તનગરીબ ઉઠયું; લોક કહે છે એના બાપ

ના,ઘરમાં ખાવા ખુટયું. ॥૨૯॥ તે મુજથી સાંભળી ન શકાયું, માટે હું આવ્યોકહેવા; જાવો જઇને વસ્ત્ર પેહેરાવો,સભામાં શોભા લેવા.॥૩૦॥ એમ કહીને નારદરૂશી,ત્યાંથી થયા વીદાય;એટલે ઈંદ્રે સર્વદેવોને,એવી કરી આજ્ઞાય. ॥૩૧॥તેત્રીસ કોટી વેમાન બેસો; ચંદન પુષ્પભરીને;ડુડ-ભી ડંકા સાથે રાખો, અતી ઉલટ ધરિને. ॥૩૨॥ એમ કહ્યું તવ સ્વર્ગના સુરા,તરત થયા તૈયાર; ઈંદ્રના સાથે અંત્રીક્ષ આવ્યા, કરવા જેજેકાર. ॥૩૩॥ સત્યવાદિ સભામાં બેઠેલા,તેને થયાં દરશન; તેત્રાસ કોટી દેવને દેખી. વીચાર કરતા મન. ॥૩૪॥ કેમ આવ્યા આ સુર સ્વર્ગના. હર્શભરેલા એવ; આ દેખી એમ વેમ પડે છે,સ્થંભે ચઢયો કોઇદેવ॥૩૫॥કોઈ કહેછે વેશ બદલા, ચઢયાછેવૈકુંઠરાય; કોઇ કહેકે બ્રહ્મા ચઢેલા,કોકહેશી વદેખાય. ॥૩૬॥ જેજેને ફાવે તે બોલે; દુષ્ટોને નહિ દરસન; તેતો જાણે જંગલવાશી, એમ કરે સભા જન. ॥૩૭॥ એવામાં ઈંદ્રે અરજુન દીઠો. સ્થંભે ત્રાજવા માંય; પુત્રને દેખી લજ્યા આવી, આયુધ લીધાં ત્યાંય. ॥ ૩૮ ॥ વળણ ॥ આયુધ ઈન્દ્રે કર ગ્રહ્યાં, પ્હેરાવવા સણગાર; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, કરતા દેવ મોરાર. ॥

કડવું ૨૮ રાગ ભેરવના દોહરાની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણુ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું મચ્છાવેધન મહીમાય. ॥૧॥ ઈંદ્ર રાજાએ ધનુષ લીધું, ઉપર લીધું બાણ;વસ્ત્રાભુષણ પેહેરાવા ધાર્યાં જુએ પુરૂષ પુરાણ. ॥૨॥ પ્રથમ પેહેલું બાણ મારી. દૈવતદારૂણ દાખ્યું; અર્જુનજીનું પાંધડું તે, સભામાં પાડી નાંખ્યું. ॥૩॥ સકળ શભા ખડખડ હશી, ઈંદ્રને અંગ ઉલટ; બીજે બાણે ક્ષૌર કરાવી. પેહેરાવ્યો મુગટ. ॥૪॥ ત્રીજે બાણે મુખવાસ આપી; મોઢું કરાવ્યું લાલ; ચોથે બાણે તંગીયા ઉપર, પેહેરાવ્યો સુ-રવાલ. ॥ ૫ ॥ પાંચમે બાણે કવચ બકતર, પેહેરાવ્યાં રહી સામો; છઠે બાણે કમ્મર પટો, સાથે જરીનો જામો. ॥૬॥ પછી ગૌરાસ્તર બાણ માર્યું, ગૌરવણ થયો સાર; તે પછી ઈંદ્રે બાણ મુકીને, પેહેરાવ્યા સણગાર ॥૭॥ રૂપે ગોરો કેહેડે કંદોરો, તોરો મોતીનો માથે;કડાં સાકળાં વેઢ વીંટી, બાંધ્યા બાજુબંધ હાથે ॥૮॥ કાનમાં કુંડળ હાર હીરાના, પેહેરાવી મોતિના માળા;અર્જુનજીતવ વિસ્મય પામ્યો, આ શું શ્યામ છોગાળા ॥ ૯ ॥ શર્વે સભા પણ વિસ્મય પામી. ખુશી થયા જગતપતી; પ્ર-

ભુએ જાણ્યું ગોરો થયો પણ. તેજ જરાએ નથી. ॥૧૦॥ સુકાત વિના તેજ ન હોયે, માટે કષ્ટ કપાવું; પાંચ જણાને વચને બાંધ્યા છે, સુકાત તેનાં અપાવું. ॥૧૧॥ એમ જાણીને પ્રેરણા કીધી, બળદેવને તે વાર હળધારી તવ પુછવા લાગ્યા. ઓરે છુગદાધાર. ॥૧૨॥ આજનું કૌતક કદી ન જોયું, આશ્ચર્ય દીઠું એણ; સ્થંભે જઇને સ્વરૂપ બદલલ્યું, એ પ્રાણી છે કોણ. ॥૧૩॥ વિઠલ વધ્યા વડા વીરા, વેણ વદેલુ થાપો; કુન્તા કુંવર એ અર્જુનજી, સુકીત તમારૂં આપો. ॥ ૧૪ ॥ બળદેવજી કહે મશ્કરી મુકો. અરજુન માનુ કેમ; ભગવાન કહે બ્રહ્મ સભાની, પુંઠળ જુઓ ભેમ. ॥ ૧૫ ॥ તવ બળદેવે જોઇને માન્યું, કહ્યું કે જયજય થાજો, મારૂં સુકીત આજ સુધીનું, અરજુન અંગે જાજો. ॥ ૧૬ ॥ એમ કહીને સુકીત આપ્યું, તેજ વધ્યું તતકાળ; સહુ રાજાના સરખો શોભ્યો, રાજ્યા નહી ગોપાળ. ॥૧૭॥ ઉઠીન ગયા રાજ સભામા, સત્યવાદિ કને આવ્યા; એટલે ભીષ્મને વીદુરજીએ, માન્ય દઈ બોલાવ્યા. ॥ ૧૮ ॥ પાસે બેસાડી પુછવા લાગ્યા. ભીષ્મ વિદુરને દ્રોણ; એ મ્હારાજા સ્થંભે ચડીયો, એ ત પુરૂષ કોણ. ॥ ૧૯ ॥ પ્રભુ કહ તમે બોલ્યાતા, બોલ્યાનું માપ માપો; કુન્તા કુંવર અરજુનજી છે, તમારાં સુકીત આપો. ॥ ૨૦ ॥ સત્યવાદી કહે સાચું ન ભાસે, અરજુન કહીએ કેમ; પ્રભુ કહે જુઓ બ્રહ્મ સભાના, પુંઠળ બેઠો ભેમ. ॥ ૨૧ ॥ કોઇ ન ચેતે તેમ જોજો, તવ જોવા મન મોહ્યું; એકે એકે ઉંચા થઇને બ્રહ્મ સભામાં જોયુ ॥૨૨॥ લાંબો પોહોળો પોચતો દીઠો બળવંત વાયુ તન; પાંન્ડવને જીવતા જાણ્યા કે, ઘણા થયા પરસન. ॥૨૩॥ સત્યપુરૂષોએ સંકલ્પ કીધો, અરજુનની જય થાજો; અમારાં સુકીત આજ સુધીના અરજુનજીને જાજો. ॥૨૪॥ તે ચાર સુકીત આવીયાં કે, તેજ વધ્યું .અપાર; સરવે સભા ઝાંખી પડી. શોભ્યો સતી કુંવાર. ॥૨૫॥ જેવી કન્યા તેવો જ બનીયો, ભુલ નહિ લગાર; વર કન્યાનું જોડું મળીયું, રહ્યોનહિ ફેરફાર. ॥૨૬॥ પ્રભુ જોઇને આનંદ પામ્યા, વર શોભે સરવથી; પણ કન્યાના સરખો થયો તે, મુજ મન માનતું નથી. ॥૨૭॥ દ્રુપતીને અભીમાન રહેશે કેહેશે થયો મુજ જોડ; અનાથ વિશેષ શોભાવું ત્યારે; નામ મ્હારૂ રણછોડ ॥૨૮॥ એમ ધારી જઈ આસન બેઠા, વાત વિચારી લાધા; ભકતને માટે પ્રેરક પ્રભુ, પ્રેરણા કૂરમને કાધી. ॥ ૨૯ ॥ તવ કૂરમ રૂપીને વિચાર આવ્યો, હું તો વિષમય પામું; અરજુનજીને જોઇને જુએ ચારે ભાઇના સામું. ॥૩૦ ॥ આ હતા જેવા તેવાને તેવા, ઉપર ગયો જેહ; વસ્ત્ર આભુષણથી અંગ શોભ્યું, કોણ હશે નર તેહ. ॥ ૩૧ ॥

છતી વિદ્યાએ રહ્યુ અજાણ્યો, એ તો મ્હોટી ઉપાધી; નિશ્ચય કરવા આસનવાળી, રૂશીએ માંડી સમાધી. ॥૩૨॥ જ્ઞાનદ્રષ્ટીએ જોવાથી જાણ્યું, છે કુન્તાના તન; સ્થંભ ઊપર અરજુન ચઢયો છે, પ્રસન જુગજીવન. ॥૩૩॥ એવું જાણી સમાધી ઊતારી, દલમા લાગ્યું દુઃખ; અરેરે પાંડવને તીછકાર્યા, શું દેખાડુ મુખ. ॥૩૪॥ એમ કરીને રડવા લાગ્યા, ચોધારે આંસુ જાય; સમુદ્રમાં જંપાપાત કરૂ, કલ્પાંત માંડયું ત્યાંય. ॥ ૩૫ ॥ વળણુ ॥ ક્રૂમ્મે કલ્પાન્ત માડીયું, નેત્રે ભરતા નીર; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, છોડવુ ધાર્યું શરીર.

કડવું ૨૯ રાગ આશાવધનેર દોહરો.

જઇ પડુ તે સાગરમાંયરે, હવે હુંતો શું કરૂરે; ॥ટક॥ ક્રૂમ રૂશીએ આક્રંદ માંડયુ, કરે વિવિધ વિલાપજી; છતી વિદ્યાએ હું છેતરાયો, કીયા જનમનાં પાપરે. હવે હુંતો શું કરૂરે. ॥૧॥ આળસુને ઘેર ગંગા પધારે પણ, આળસુ ઊઠી નવ ન્હાયજી; જ્યારે ગંગાજી જતા રહે તેની, પુઠે પાપી પસ્તાયરે. હવે.॥ ૨ ॥ કાગની ચંચુમાં રત્નજ આવેને, મરકટને મોતી હારજી; તેવા પાંડવ મારે હાથ આવ્યા, જેવી કાયરને તરવારરે. હવે. ॥૩॥ અંધની નારિ આભુષણ પ્હેરે પણ, અવરથા અવતાર જાયજી; બેહેરાની આગળ શંખ ફુંકે તોહે, હાડકાં કરડયાં કહેવાયરે. હવે૦ ॥૪॥ ચકલીને માળે મોટા પધારે, ગરૂડ ગુણ ભંડારજી; તેવા મારે ત્યાં શેજ પધાર્યા; કુન્તા સતીના કુવારરે. હવે. ॥ ૫ ॥ કાપડી જાણી ટકવા ન દીધા, મેં મારા મઠ માંયજી; હરીજન દાતા દીનતા વાળા, ફરિથા મુજ ઘેર કયાંયરે. હવે. ॥૬॥ એમ અતીશે આક્રંદ માંડયું, જોયું ધરમ રાયજી; ભીમ વીરા હું જૈ સમજાવું, આવેળા કલેશ ન થાયરે. હવે૦ ॥૭॥ એ બ્રાહ્મણે રડવા માંડયું છે, અરજુન થંભે જતાનોજી; ભીમ કહે એને રડવા દો વીરા બ્રાહ્મણ છે,એ મતાનોરે. હવે. ॥૮॥ ॥ વલણુ ॥ એજ મતાનો વિપ્ર છે, કર્યા હતા તિછકાર; વદે વલ્લભ ધરમે કહ્યું, ભીમ તુજને ધિક્કાર.

કડવું ૩૦ આશાવરીનો દોહરો.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છવેદન માહમાય. ॥૧॥ ધર્મ કહે ધિક્કાર તુને, હજી ન આવ્યું, જ્ઞાન, બ્રાહ્મણની ને માતાની કરણી, જેવી બેઉ સામાન્ય.॥૨॥ એ

મ કહીને ધરમ રાજા, છાંના રાખવા ઉઠે;કોઇ ન ચેતે એમ આવી, ઊભા ભ્રુમની પુંઠે.॥૩॥ ઓ મહારાજા આશુ કરો છો,ખોટો ચઢયો કેમ નાદ;દે વો જોઇએ અરજુનજીને આ વેળા આશીરવાદ.॥૪॥અમારૂ ભલુ ઇછતા હોતો, આંસુ ન ઢાળો લોચન;એવું સાંભળી ક્રૂમરૂશી;મુખ વદ્યાવચન. ॥૫॥ ઓરે ધરમ મ્હારી આગળ, છુપાવિ રાખી જાત;શું હું શત્રુ હતો તમારો, કરત કોઇને વાત. ॥૬॥ ધરમ કહે ભુલ અમારી; હવે ન દેવો દોશ; બનનાર વસ્તુ બની ગઇ, જળ વહી ગયે શો સોશ. ॥ ૭ ॥ તવ ક્રૂમ રૂશી રહિ ગયા છાના, કહ્યું પાન્ડવ જય થાજો; આજ દીન સુધી નુ સુક્રીત મ્હારૂં, અરજુન અંગે જાજો. ॥ ૮ ॥ અરજુનજીને સુક્રીત સોંપ્યું, વધ્યું તેજ અપાર; ધરમરાય ઠેકાણે બેઠા, જોયું જુગદાધાર. ॥૯॥ ધરૂપતી કરતાં અરજુન સોભ્યો,મહતા ઉતારી નાંખી; તેજ તણો બીંબકાર છુટયો,કન્યા પડી ગઇ ઝાંખી.॥૧૦॥ પ્રભુ જોઇને આનંદ પામ્યા વર સોભ્યો સર્વેથી; રવિથી ઝાંખો દીસે છે માટે,મુજ મન માનતુંનથી ॥૧૧॥ અઢળક ઢળીયો પોતે સામળીયો, કાંઇ ન રાખી નુન્ય; ભક્તને હરજીએ અરપણ કીધુ, એક વરસનું પુન્ય. ॥ ૧૨ ॥ એટલે અંગમાંથી તેજ છુટયું, શોભા વધી ગઇ ઘણી.સુર્યના તાપને એની શીતળતા જાણે બીજો દીનમણી. ॥૧૩॥ ઉપર સુર્ય અરજુન વચમાં, બેઉનો તેજ પ્રકાશ; તે તેજ પડયું કુન્ડના જળમાં,જળથી થયો ચીદા ભાશ. ॥૧૪॥ તે આભાશે સભા શોભી, તેજ તણો બીંબકાર; ઝબુક ઝબુકારા મારે, જુએ ક્રૂપતી નાર. ॥ ૧૫ ॥ મોઢુ ઉતારિ બોલી એ નારિ, સાંભળો સૈયર સહિ; આ વરસ્થંભે ચડયો તે મુને, પરણુશે કે નહી. ॥ ૧૬ ॥ દાશીયો જોઇને વિસ્મય પામી, થૈ ગયું કાળજુ કાચુ; ઢાંકયું રત્ન તમેકે હેતાંતાં. બૈ તમ બોલ્યું સાચું.॥૧૭॥ ગભરાશો નહી એ વર વરશે, તવ મન ધિરજ આવિ;ક્રૂપતી સામુને સામુ જુવે છે, પ્રેમ પતી ભાવ લાવિ. ॥ ૧૮ ॥ એવે અરજુને ધનુશ લીધુ, ચઢાવવા વીચાર; જાણ્યું કે એ છેડા કયાં મુકુ.શા પર દેવું ભાર. ॥૧૯॥ એકજ ત્રાજવે ટેકો મુકીને,એક દી ભાર દેવાય; તો બીજુ ત્રાજવું ઉંચું ચઢે, ચર્ણ પોહોળા થઇ જાય ॥૨૦॥એટલે ટટળી પ[illegible]ુીમાં,થાય સભામાં હાંશી; થંભને ટેકો દૈ ભાર દેવું, તો વણ ફાંશીએ ફાંશી. ॥૨૧॥ ધક્કાથી ત્રાજવાં જાય આઘાં, ઝોલા ખાઇને પડું; કેમ કરિ ધનુશ ચઢાવું,કયાં લગી હું રડવડુ. ॥ ૨૨ ॥ શરિરનો મધ્ય ભાગ નાભી, તે પર દૌ અણીઆરૂ; સામ્રથ કરતાં સુંસર પેસે, તો થાય મરણ મ્હારૂ. ॥ ૨૩ ॥ અણી મુકી જોવું સંદે ખો-

ણું,જાણી મુકયો એક છેડો;જરા દબાવતાં પેસવા માંડયુ,જાણ્યું કે આવ્યો નવેડો. ॥૨૪॥ તરત પાછુ ઉપાડી લીધુ,ગભરાયો અપરમપાર; અરેરે ચઢાવી બનાવ્યો, ઓરે જુગદાધાર. ॥૨૫ પાકી મશ્કરી મ્હારિ કરાવી, શું કરવાને ચડાવ્યો; વસ્ત્ર આભુશણ તેજ વધાર્યું,શું મરવા દીપાવ્યો. ॥૨૬॥ આટલી આંટી મ્હોતની ઘાટી. તેમાંથી તમે ઉગારો; પ્રથમ જેવી બાંહ્ય ઝાલી તેવિ, ઝાલીને પાર ઉતારો. ॥ ૨૭ ॥ એવી સ્તુતી કરી પ્રભુની, પુરણ ધરીને પ્રેમ; તવ પ્રભુએ સામું જોયું, ગુંચવાય છે હજી કેમ. ॥ ૨૮ ॥ ભક્ત તણી ભીડ ભુધરે જાણી, આપ ચીંતામાં પેઠા, ગોવીંદ વાયુનો ગોળો થઇને, નાભી ઉપર જઇ બેઠા ॥ ૨૯ ॥ હુંટી ઉપર દડો વાગે, એમ લાગ્યું જે વાર; અરજુનજીને આસ્તા બેઠી, અણી મુકી તે વાર. ॥ ૩૦ ॥ જોર કરિને દબાવી, પેઠું નહી અણીઆરૂં; અરજુને જાણ્યું ધણિ છે સાચો, શા સારૂં ભય ધારૂં. ॥ ૩૧ ॥ એવું જાણી બીજો છેડો,ધનુશ કેરો જેહ;એકજ હાથે જોર કરીને, વાંકું વાળ્યું તેહ. ॥૩૨॥ બીજે હાથે દોર ચઢાવી, તેવો થયો ટંકાર; ધનુશ ચઢયું એટલે તો બોલ્યો અંધ કુંવાર. ॥ ૩૩ ॥ ઓ માંમા તમો કહેતાતા, ચાહ્ય તેમ મરશે મથી, પણ ધનુષ કરણ રાજાનું, એનાથી ચઢવાનું નથી. ॥ ૩૪ ॥ મામો કહે ભાઇ ભોગ મ્હારા, મેં તુને કહ્યું એવું; પણ નીચું જોઇ બાણ ઉંચુ,મારી કરે કામ કેવું. ॥૩૫॥ એક બાણ શું ત્રણ કામ કરશે,જો મનમાં વિચારી; દુરીયોધન કહે એ છે આંટી, કન્યા થવાની મ્હારી.॥૩૬॥ એમ પાછો મન વાળીનેબેઠો, સાંભળન તુ રાય;આ ઠેકાણે સીધાન્ત લેવું, કેવું ગાંડુ દેખાય. ॥૩૭॥ દુરિયોધનની બોલી ચાલી, રીતી નીતી જેહ; તે પ્રમાણે જે જન રાખે, દુરીયોધન તુલ્ય તેહ. ॥૩૮॥ પાન્ડવની સંતોશ શીળના, રીતીનીતી સુદ્ધ વાણી; દીનતા દયા એવી રાખે, તે પાન્ડવ તુલ્ય પ્રાણી. ॥૩૯॥ કથાનો દ્રષ્ટાન્ત રૂપી, સીધાન્ત એનું કેવું; જેવી જેની રીતી તેવું,તેને જાણી લેવું.॥૪૦॥ ઇતીહાસ કૌરવ પાન્ડવ કેરો, તે જાણવે નહી મુક્તા;મુક્તાંને માટે જાણી લેવી;નીતી અનીતીના યુકતી. ॥ ૪૧ ॥ વલણ, ॥ યુકતી મુકતી કારણે, જાણવી શ્રોતા જન; વૈશ[illegible] વદ્યા એમ ઉચ્ચરે, શું કર્યું ઇંદ્રને તન.

કડવું ૩૧ રાગ [illegible]ની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય; [illegible]સ્તારી તુજને

સંભળાવુ, મચ્છવેદન મહીમાય.॥૧॥ અરજુનજીએ ટંકાર કીધો, ચઢાવિયું ધનુશ;વિચાર કીધો મચ્છ વિંધવાનો, હૈયામાં ધરી હુંશ. ॥૨॥ એવામાં દુરિયોધન રાજાએ,બોલાવ્યો રાજા કરણ, કહ્યું કે આ મચ્છવેધકરશે, વરશે ઉતરિ ધરણ. ॥૩॥ કાળે મોઢે જાવું પડશે, આપણુને ધિક્કાર, કરણ કહે જો દુરિયોધન,મુજ મનનો વિચાર॥૪॥ ચઢનારો મચ્છવેદ કરશે, તેવુજ મારિશ બાણ, ત્રાજવામાંથી નિચે નાખી,કાઢુ એના પ્રાણ. ॥૫॥ નીચે પડે તવ સરવે ભાઈએ, મારી પમાડવો મરણ,તે વેળા હું દ્રુપતીનું, કરિ જવાનો હરણ. ॥ ૬ ॥ નીશ્ચે તુજને પરણાવવાની, ચીંતા મુજને પેઠી, દુષ્ટ કહે મુજને એમ લાગ્યું, હવે મ્હારે ઘેર બેઠી. ॥૭॥ આશા આપી કરણ ગયો, જૈ બેઠો આસન, શકુની માંમાએ સમજાવ્યા, અંધ તણા સૌ તન. ॥૮॥ સાવચેતીથી સરવે બેસો, હાથ ગ્રહિ હથીઆર, તવ કૌરવો આયુધ લઇને, બેઠા થૈ તૈયાર. ॥૯॥ તે સહુ શભાયે નજરે જોયું, કોપ્યા કૌરવ કરણ,કન્યા સુખે નથી વરવાની, થશે રૂપાળીનુહરણ. ॥૧૦॥ દ્રુપતનું ધુળધાણી કરસે, અંધ તણા કુંવાર; એવી ચરચા ચાલી સભામાં, ભય ભર્યા સૌ સાર. ॥૧૧॥ દ્રુમરૂશીએ કૌરવોને, દીઠા ગ્રહ્યાં હથાઆર, જાણ્યું કે એ અરજુન ઉપર, છેવટ દેશ માર. ॥ ૧૨ ॥ એમ જાણીને સર્વ રૂશીને. ચેતવણી કરિ એમ; આપણી સભામાંથીવર ઉઠયો, મારવા દેઇએ કેમ. ॥૧૩॥ આપણે એ વરના જાનૈયા,હાંઇથી ઉઠયો માટે;લજ્યા ન ખોવિ કૌરવ કેરો, આપણે ઘડવો ઘાટ. ॥૧૪॥ એવું સાંભળી સર્વ રૂશીને, ઉમંગ પ્રગટયો કેવો; એ વરના આપણે જાનૈયા માટે ન મરવા દેવો. ॥૧૫॥ થનાર વસ્તુ હશે તે થાશે,કરવો કાળોકેહેર; કૌરવ વરરાયને મારે તો, આપણે મારવા ઠેર. ॥૧૬॥ એમ ધારી સૌ તૈયાર થયા,વઢવાને મન કીધાં;કૈક કહે હું મારિશ સરવો,કૈકે તુમડાં લીધાં ॥૧૭॥ કૈ કહે આખ્યો પુરવાને, મારવા ભસ્મના ગોળા;કૈક કહે આ છમનીયોને ગોદે, ફાડી નાખવા ડોળા. ॥ ૧૮ ॥ કૈક કહે તુમડાં ફોડીશું, કૌરવને લેલાટ; બ્રાહ્મણ કોપ્યા ભક્તાની ભીડે, બેઠા બરોબર ઘાટ. ॥૧૯॥ એવામાં દ્રુપતરાજાયે, દ્રુપતીને એમ કાહાવ્યું; હાથણી બેઠી આવો સભામાં, ભવીશ ભલેરૂં ભાવ્યું. ॥૨૦॥ સણગારી હાથણી મંગાવી,દ્રુપતીયે તે વાર;સુંઢમાં સોનાનો કળસ આપ્યો, શોભા તણો નહિ પાર.॥૨૧॥દ્રુપતી ઊઠી ઝરૂખેથી, ઊતરી મ્હેલથી હેઠી; વરમાળા બે કરમાં લઇને, હાથણી ઊપર બેઠી. ॥૨૨॥ પુંઠળ દાશી ચામ્મર ઢોળે, જોયા જેવી થઇ ખુબી;સભાની વચમાં જળ કુંડાળે, આવીને કન્યા ઉ

ણી ॥૨૩॥ હરખી ઉઠવા ભીમસેન બળીયો, ઉંચો નીચો થાય; પણ એ ને ભુજ ઝાલી બેઠા છે, પોતે ધરમરાય. ॥ ૨૪ ॥ અરજુનજીએ ધનુશ ચઢેલું, ધર્યું દ્વીભુજ વિશે; તે વેળાએ અરજુનજીની, કાન્તી અલૌકીક દિસે. ॥૨૫॥ તે દેખી શેદેવ જોશીને, ઉપજ્યો અતી પ્રેમ; હશી હશીને ધરમ પ્રત્યે, કહેવા લાગ્યા એમ. ॥૨૬॥ વળણુ ॥ શેદેવ કેહેવા લાગીયા આતો વાત અનુપ; વદે વલ્લભ જોશી કહે, જુઓ ભુપનુ રૂપ.

કડવું ૩૨ રાગ કનડાની સાખીયોનો.

જુઓ જુઓ ભુપનાં રૂપ, ધનુશ ધનંજય ધર્યુંરે; જુઓ જુઓ અરજુનજીનું રૂપ, ધનુશ ધનંજય ધર્યુંરે;॥શેદેવજી મુખ બોલીયા, સુણો ધર્મ સુજાણ; ત્રણ ત્રણ વરસ દુખ વેઠીયું, તેતો આજ પડયું પરમાણ, ધનુશ.॥૧॥ લાખાગ્રહેમાં બાળીયા; દુષ્ટે કરી અન્યાય: ત્યાંથી ઉગરી વન રહ્યા,ભીમ પરણ્યો હેડંબા કન્યાય. ધ. ॥૨॥ હેડંબો ચોરી ગયો, દેનાર દેવને દુખ;તેને ભીમે મારીઓ,કર્યું છત્રેશ્વરને સુખ. ધ. ॥૩॥ પછી કબીરા લઇ ગયા; પોતાને અવાસ; યોગી વેશ ભીમે ધરી, કીધો દુષ્ટજનોનો નાશ.ધ.॥૪॥ તે પછી એક ચક્રા ગયા, સ્થીતી કરી બહુ દન;બકરાક્ષસને મારીયો, ભીમે ઉગાર્યો વિપ્રનો તન; ધ. ॥૫॥ નીત્યના પાંચ અજા હણે મનુશ મારે એક; હમેશ છ જીવ ઊગર્યા; કર્યો પુન્ય તણો વીવેક ધ.॥૬॥ ત્યાંથી દ્રુમને મઠ ગયા, સમર્યા અસરણા સર્ણ,વિપ્રતણાં પુજન કર્યાં, અને નીત્યાન ચાંપ્યાં ચર્ણ. ધ. ॥૭॥ ટાઢ તાપ વેઠયા વન વિશે, દુખમાં ન રહી નુન્ય, દુખ વેઠી ભગવત ભજ્યા, તેતો આજ ઉગ્યું પુન્ય. ધ. ॥૮॥ વસ્ત્ર વપુપર કયાં હતાં, કયાં હતા સણગાર, તેજ મોઢા પર કયાં હતું ઢળ્યા અઢળક જુગદાધાર. ધ. ॥૯॥ સુર્ય સમ છબી અરજુનની, જુઓ મ્હારા વિર; ધનુશ શોભે બે ભુજમાં,કેવો ઊભો છે ગુણ ગંભીર. ધ. ॥૧૦॥ વળણુ. ગુણ ગંભીર વિર આપણો, ધરયું ધનંજય નામ; વ્યાસ વલ્લભ કહે કથા, ભકતને રીઝે રામ.

કડવું ૩૩ રાગ ધોળ.

બોલ્યા. બોલ્યા વૈશમપાયે વચનરે,સાંભળ સાંભળ જનમેજેરાજન રે, ॥૧॥ અરજુનજીએ, ધનુશ ધરીયું હાથરે; શ્રદ્ધા રાખી સમરે શ્રી વૈકું-

ક નાથરે. ॥૨॥ જોયું એણે મછના સામુ ગગનરે;દીસે નહી મચ્છાનુ પું-છ લોચનરે. ॥૩॥ આકાશ કેરા. વાયુથી મચ્છ ચઢી ચાકરે; વાયુ વેગે ફરેછે આડો આંકરે.॥૪॥ અરજુનજીએ વીચાર કીધો મનરે; કેમ તકાશે, મચ્છા તણું લોચનરે. ॥૫॥ જળમાં જોઇ, તાકીને મારવું બાણુરે; મચ્છને જળને છેટુ છ ગાઉ પરમાણુરે. ॥૬॥ મચ્છા હોએ સ્થીર તો તાકી શકાયરે; હવે મુને, ગુંચવણુ પડી જગરાયરે. ॥૭॥ સ્તુતી કીધી, તવ પ્રભુએ જાણ્યુંરે;અંતરયામી હેત અતી મન આણ્યુંરે. ॥૮॥ પ્રેરક પ્રભુ પ્રેરણા કીધી તે દનરે; મચ્છ પાસેનો બંધ કીધો પવનરે. ॥૯॥ કરી કરૂણા પોતે શામ શરીરે; સોવણુ મચ્છા તરત થઇ ગઈ સ્થીરરે. ॥૧૦॥ તે દેખીને અરજુનનું માન્યું મનરે; હશી હશીને જપતો શ્રી જુગજીવનરે. ॥૧૧॥ પછી પોતે જળમાં જોયું સતી તનરે; તવ દેખાયુ મચ્છા તણું લોચનરે. ॥૧૨॥ પડે મચ્છનો, પરછાયો જળમાંયરે; સ્થીર રહ્યાથી દરપણ તુલ્ય દેખાયરે. ॥૧૩॥ પછી પોતે મચ્છ વીંધવા મન કીધુંરે; ભાથામાંથી એક બાણ કરમાં લીધુંરે. ॥૧૪॥ તેના ઉપર શક્તાનો મંત્ર ભણ્યો સારરે; પછી તેના ત્રીભાગ ગણ્યા તે વારરે. ॥૧૫॥ પેહેલે ભાગે બ્રહ્મા મુકયા તતખેવરે; વચમાં વિષ્ણુ છેલ્લા મુકયા મહાદેવરે. ॥૧૬॥ વાયુ મંત્ર ભણ્યોને નવ રહી ન્યુનરે; ઉપર મેલ્યું ધરમ રાયનું પુન્યરે ॥૧૭॥એવી રીતે,બાણ કર્યું તઈઆરરે; પછી જોયું જળમાં સતીને કુંવારરે.॥૧૮॥ કેહેડયો વાંકી વાળી કરે મનસુબોરે;અરજુનજી તો ત્રાંસમાં ચઢી ઉભોરે ॥વળણ॥ અરજુન ઉભો ત્રાંસમાં, સાંભળને તું રાય; વ્યાસ વલ્લભ મુખ ઓચરે, મચ્છવેધનો મહીમાય.

---×---

કડવું ૩૪ ટેક વીના કટાવની છાયા.

અરજુનજી તો ત્રાંસમાં ઉભો, ત્રાંસમાં ઉભો; શોભે સુબો, મછ વીંધવા છે મનસુબો, આપ રૂદેમાં ઉલટ આણી, સમજણ શાણી, મીઠી વાણી, પ્રૌઢજ પ્રાણી, કામ વિખાણી, સમર્યા પોતે પુરૂશ પુરાણી, જુગજીવનને સાચા જાણી મન ઘાલીયું, અંગ ફાલીયું, બાણ ઝાલીયું, કલ્મીશ હણીયો, ગણિત ગણિયો, મંત્રજ ભણીયો, વેલ્લો વણીયો, દલડું લડાવ્યું, ધનુષ ચડાવ્યું; બાણ અડાવ્યું, આપ પંડથી પાપજ ખોયું મનડું મોહ્યું, જળમાં જોયું કેહેડયોને તો વાળી વાંકી, ન જાય થાકી, બુદ્ધિ પાકી, ન રહે બાકી, જળમાં ઝાંખી, મછતાકી, રં-

ગે રેલીયું; બાણ મેલીયું, ખુબ ઠેલીયું, ખરરર લેઇને ચપળે ચાલ્યું.ન રહે ઝાલ્યું, ફંદે ફાલ્યું, માતંગ માહાલ્યું. હળહળ હાલ્યું, સણ સણ સણ સણ, સરરરર કરતું, થંભે ફરતું ભટડગ ભરતું, પાર ઉતરતું, પાછું ન ખરતું, પવન વેગથી, જાણે મેઘથી, આભ વેગથી, વીજળી છટકી, ન રહે લટકી, ખરીજ ખટકી, ઝાડે ઝટકી, પાડે પટકી. એવી કટકી, કેમ રહે અટકી, આવી પહોંચ્યું મચ્છનિ પાસે, તરકટી ત્રાસે, સાચુ ભાસે, અધર વાસે; કુરૂરક ફુરૂરક ફર ફર બોલે. પોહોચ્યું રામના બાણની તોલે, ચડીયું ઝોલે, જરા ન ડોલે, બ્રહ્મા મંત્રે જબ્બર દોડયું; ન રહે ઓઢયું, જુગતે જોડયું, એવું છોડયું ફટાક દઇને લોચન ફોડયું, પછી તે કટકો હેઠો પડીઓ, વિષ્ણુ કડકો ઉંચો ચડીઓ, નરદમ નડીઓ; જઇને અડીઓ, ઘાટજ ઘડીઓ, પુંછ ઉપર તો ઉલટ વ્યાપી, માપે માપી, નીશાની આપી; તે પ્રમાણે ખચક દઇને નાંખ્યું કાપી. ને પછી કડકો શંકર કેરો, મારે ફેરો, ઘાલ્યો ઘેરો, કામજ કીધું, ચાલ્યું સીધું, જરા ન બીધું, ઉડાવી લીધું, શીવને મંત્રે; બહુજ બળમાં, કોટી કળમાં, એકજ પળમાં; છરરરરરર છબાક થઇને ફેંકયું જળમાં, દેખી દેવે કરી ફુલ વ્રષ્ટી, કાપી કષ્ટ., જુએ દ્રષ્ટી, સરવે શ્રષ્ટી દુંદભી ડંકા દેવના વાગ્યા; સારા લાગ્યા, સૌ ભય ભાગ્યા; ભાગ્યવંત પાન્ડવો જાગ્યા; વહ્લભ વદે મછાની હોડ; પુરણ થઇને પોહોચ્યા કોડ; બોલો જે જે શ્રી રણછોડ ॥વળણ॥ જય જય શ્રી રણછોડજી, કર્યું ભક્તનું કામ; શ્રોતા શ્રદ્ધા રાખીને, શમરો શીતારામ.

કડવું ૩૫ રાગ ઝંપનો દોહરો.

બાણ વડે જળ મચ્છ નાંખ્યું. વરત્યો જેજેકારઃ તે સમે કરણ રાય ઉઠયો, ઉઠયા અંધકુંવાર ॥૧॥ આયુધ લીધાં ભુજ વીશે, જુએ સઘળો સાથ;તે સમે ભીમ ઉભો થયો, મરડી ધરમનો હાથ.॥૨॥ છલંગ મારીઆવ્યો સભામાં મનમાં ધરી મનસુબો; જળ કુન્ડની કીનારે જૈને, વાયુનો નંદન ઉભો. ॥૩॥ ગરજના કરી ધાંટો કહાડયો, વીરા ધારણ દેવું; ઊતરવાની તસ્દી ન લેશો પડો હું ઝીલી લેવું. ॥૪॥ તવ દુરિયોધને બુમ પાડી,ઓ મામા આ ભેમ; માંમાએ કહ્યું મારગ ઝાલો, રૈયે કુશળખેમ. ॥૫॥ ભીમને જોઇ મનમાં વિચાર્યું, પોતે રાજા કરણ; મ્હારૂ બોલેલું મીથ્યા જાશે, કરૂ કન્યાનું હરણ. ॥૬॥ ભીમની ઉંચી દી-

ઠી, કન્યા હરવા જાય; એવે ભીમે જાતાં જોયો, ચીતમાં ચટપટી થાય. ॥૭॥ ભાઇનાં લાગ્યા ભાઇ ભોગવશે, કન્યાનું હરણ થાશે; મેહેનત કરેલી છુટી પડશે, ઇજ્જત અમારી જાશે. ॥૮॥ એમ જાણીને દોટ મુકા, વાયુને કુંવાર; કરણુનો જઇ કાન ઝાલી, ચોઢયા તમાચા ચાર. ॥ ૯ ॥ કરણ રાજા ત્રાસ પામ્યો, આ મુજને કયાં નડીયો; એટલામાં ભીમ છલંગ મારી, હાથણી ઉપર પડીયો. ॥૧૦॥ એટલે હાથણી થૈ ભોંય ભેગી, ત્રકો દર કેહેડ બાંધે, દ્રુપતીનું પાંગોઠુ ઝાલી લીધી પોતાની ખાંધે. ॥૧૧॥ કન્યા લઇને ત્યાંથી નાઠો, સભાની બારણે જાય; કુંભારના ઘર ભણીઆવ્યો જ્યાં પોતાની માય. ॥૧૨॥ બારણેથી એમ બુમ પાડી, ઓ બ્રધમા હું આવ્યો; જુઓરે જુઓ જનેતા, અમુલ્ય વસ્તુ લાવ્યો. ॥ ૧૩ ॥ કુન્તાએ જાણ્યું કાં ખાવાનું, કાં રમવાનું હશે; કાં મુજને મરાવવા ફાંફાં, બોલતો મશે મશે. ॥ ૧૪ ॥ એવું સમજી માતા બોલ્યાં, ભૈયોનું ભૈઆરૂ; જે લાવ્યો હોય તમાં બેટા, પાંચેનું સૈયારૂ. ॥ ૧૫॥ ભીમે જઇ તવ કન્યા મુકી, શું બોલી તું માત; આજ સભામાં મચ્છવેધ કીધો, આપણો અરજુન ભ્રાત. ॥૧૬॥ કન્યાનું ત્યાં હરણ થતુ તુ ... ઉચકી લાવ્યો; ન બોલવાનું તુતો બોલી, વીચાર કાંઇ ન આ... ॥૧૭॥ માતાને એમ ઠબકો દેછે, વાયુ દેવનો તન; તવ કુન્તાજી રડ... લાગ્યા, આંસુભર્યા લોચન ॥૧૮ ॥ બળ્યું આ જીવવું ઘડપણનું ફાન તેમ બોલાય; કન્યા દેખી ભીમ લલચાયો, ઠીક બોલી ગયાં માય. ॥૧૯॥ એમ જાણીને ભીમ બોલ્યો, શાને કરો વિલાપ, તમારૂ બોલ્યું પાળો નહીતો, બ્રહ્મ હત્યાનું પાપ.॥૨૦॥ એમ કહિને ત્યાં રહ્યા બેશી, સભા વિશેશું થાય; ભીમના તમાચા ખૈ વળ્યો પાછો, ક્રોધમાં કરણ રાય. ॥ ૨૧ ॥ જળકુંડાળે ચાલીને આવ્યો, બાણ ધનુશ પર લીધું; ત્રાજવામાં અરજુનજીને, બાણજ ભોગી દીધું ॥૨૨॥ અરજુનજીને તે બાણ વાગ્યું, પ્રાણજ ઉંચો ચડીયો; બાણને ધકકે; ત્રાજવામાંથી અરજુન હેઠો પડીયો.॥૨૩॥ પડયો તેવો આવ્યો પાણીમાં કૌરવે કાહાડયો બ્હાર; જળકુન્ડની કીનારે નાંખી, દેવા માંડયો માર. ॥ ૨૪ ॥ સો ભાઇઓને છ કારભારી, ઘણાક કોપે ચડીયા; તે દેખીન બ્રાહ્મણ ઉઠયા, મારવા તુટી પડીયા ॥ ૨૫ ॥ કૌરવ મારે અરજુનજીને, છોડાવ્યા નવ છોડે; તુમડા લૈ બ્રા... ...કો કપાળ સહુના ફાડે. ॥ ૨૬ ॥ ભભુતીન ગોળા મારિ, ડોળાપુરી નાખે; ગડદા પાટુનો પ્રહાર કરી, મારો મારો ભાંખે. ॥ ૨૬ ॥ કૌરવ ઉપર દ્વીજ લોકોએ, ઘણું તોફાન મચાવ્યું; એવામાં પ્રજાપતને ત્યાં, ભીમને સાભરી આવ્યું. ॥ ૨૭ ॥ એરેરે એકલો

છે ભાઈ મ્હારા, એમ જાણીને ,ઉઠયો દોડતો, આવ્યો સુરો સભામાં. રોશ ભરેલો રૂઠયો. ॥ ૨૮ ॥ ભાઇ રોળાતો દીઠો સભામાં, મેઘનાદે ગડગડીયો; વાયુ નંદન કોપ કરીને, જળકુન્ડ :વીશે પડીયો. ॥ ૨૯ ॥ થંભને બાજ્યો ઘણોક ગાજ્યો, હસ્તીનીપેર ત્રાડયો; બાર ગાઉનો થાંભલો તે, હચહચાવી કાહાડયો. ॥૩૦॥ તવ કૌરવ ત્રાસ પામ્યા, થાશે કાળો કેહેર; મામો કહે ભાઈ સરવે નાસો.માર્યા જઈશું ઠેર. ॥૩૧॥ એમ જાણી અરજુનને મુકયો, મુંઢમતીના માઠા; ભીમના ભયથી હરામખોરો, જીવ લઇને નાઠા. ॥૩૨॥ એટલે આવ્યા અંતરયામી, આવ્યા ત્રૈણે ભ્રાત; ભીશ્મ વીદુરને દ્રોણ આવ્યા,વળી રોહણી કુંવાર. ॥૩૩॥ ખમ્મા ખમ્મા કરી ઉઠાડયો, અરજુનને તે વાર; સૌ :સભાએ પાંડવ જાણ્યા, વરત્યો જેજેકાર. ॥૩૪॥ સ્વયંવરની રીતી એવી, જેની થઇ કન્યાય;તે એકલો રહે બાકી ,બીજા, સૌ સૌને ઘેર જાય. ॥ ૩૫ ॥ પણ તે દાડે પાન્ડવ જાણી, રેહેવા ॥ કર્યો વિચાર; પાન્ડવને પરણાવ્યા પછી,વેરાઇ જાવુ સારા ॥૩૬॥ પાન્ડવ ઉપર પ્રેમ એવો, કોઇએ ધર્યો નહી ગર્વ; આગળ ચાલ્યા અરજુનજીને, પુંઠે ચાલ્યા સર્વ. ॥ ૩૭ ॥ ચાલી આવ્યા પ્રજાપતને ત્યાં, પુરણહરખમા પેઠા; ભોમી ઉપર આસન .વિના, રાજા રૂશી સહુ બેઠા. ॥ ૩૮ ॥ જાદવ સહીત સઘળા બેઠા, એટલે ધરમ રાય; અરજુનજી ઘરમાં જઇને, માતાને પડીયો પાય. ॥ ૩૯ ॥ આશીરવાદ મુને દો માતા, મેં કર્યું મચ્છવેધન,શુભવેળાએ જનુની મ્હારી,કેમ કરો રૂદન.॥૪૦॥કુન્તાજી કહે ભીમ ગાંડો,લઈ આવ્યો કન્યાય,બ્હારથી કહ્યું કાંઇ લાવ્યો, ઓરે મારી માય. ॥ ૪૧ ॥ મેં જાણ્યું ખાવાનું રમવાનુ, બોલી જવાયું એમ; કહ્યું કે પાંચનું સહિયારૂ, એટલે બોલ્યો ભેમ. ॥૪૨॥ એણે કહ્યું કે આ શું બોલ્યાં. વિચાર વીના આપ;હવે એ બોલ્યુ પાળો નહી તો, બ્રહ્મહત્યાનું પાપ. ॥૪૩॥ તે કારણથી રડયા કરૂછું, ઓરે મ્હારા તન; એવું સાંભળી અરજુન બોલ્યો, મુકો મા રૂદન ॥૪૪॥ તમારૂં બોલ્યું પાળવું મ્હારે, જો હોય પાન્ડુ બાપ; ભૈઓને મુકી એકલો પરણુ, તો બ્રહ્મહત્યા પાપ. ॥૪૫॥ તવ કુન્તાજી રડતાં રહ્યાં, આશીરવાદજ દીધો;પછી જઇને ઓટલે બેઠો,માનો ખુલાસો કીધો. ॥૪૬॥ એવામા પ્રજાપત આવ્યો,જેવા ઘરની બ્હાર; વ્રકોદરને બોલાવીને, પુછયો સમાચાર. ॥૪૭॥ કેમ આવ્યાછે રાજા રૂશી,શો આ ખેલ મચાવ્યો ભીમ કહે તમારા રાજાની, પુત્રીને હરી લાવ્યો. ॥૪૮॥ તેથી સૌ લાંઘવા આલ્યાછે;કળકળીઓ તમ રાય; તમોએ અમને રાખ્યા માટે, શીક્ષા

તમોને થાય. ॥૪૯॥ એવું સાંભળી કુંભાર બોલ્યો, ગાંડીયા ગાંડુ કીધું દયા જાણીને તમોને રાખ્યા, તેનું ફળ આ દીધું. ॥૫૦॥ એમ કહીને રડતો રડતો, ગયો ઘરની માંય; નરને નારી રૂદન કરે, ધરમે સાંભળ્યુ ત્યાંય ॥૫૧॥ ઉઠીને યુધીષ્ટર ગયા, પ્રજાપતના ઘરમાં, કહો કાકા કેમ રડો છો, શું આવ્યું ઉદરમા. ॥ ૫૨ ॥ પ્રજાપત કહે મારે કરમે, કયાંથી તમે આવ્યા; ગરીબ જાણી ઘરમાં રાખ્યા, રાજાની પુત્રી લાવ્યા. ॥૫૩॥ તારા ગાંડીયે ગજબ કીધો, ઘર મ્હારૂ લુટાશે; ધરમ કહે કોણે કહ્યું, રડશો નહિ નીશાસે.॥૫૪॥કુંભારે કહ્યું ગાંડીયો તારો, કહી ગયો મને વાત; ધરમ કહે સાંભળો કાકા મુકો આંસુપાત. ॥૫૫॥ અમે ક્ષત્રી નંદન છૈયે, કુન્તા સતીના તન; પાંચ ભાઇ પાન્ડવ અમે તો કીધો મચ્છવેધન.॥૫૬॥ તેથી કન્યા લાવ્યા છૈયે, કાકા તમારે ઘેર; હરણ કર્યું હોય તો કાકા થયો હોય કાળો કેહેર. ॥૫૭॥ પ્રજાપતને વીસ્વાસ પડીયો, જૈ બેઠા ધર્મરાય; ધ્રુપતરાયે ઘેર જઇને, મંડપ રચીયો ત્યાંય. ॥૫૮॥ મોકલ્યા બે પુત્રો પોતાના, કુંભારને ઘેર જાવો; મચ્છવેધ કરનારાને કહીને, દ્રુપતીને લઈ આવો ॥ ૫૯ ॥ કહેજો વાજીંત્ર અમે મોકલીયે છીએ પેહેલા; એટલે તમે વરવા માટે આવજો અમ ઘેર વેહેલા. ॥૫૦॥ વળણ ॥ વેહેલા અમ ઘેર આવજો, એવું કહેજો તન; વલ્લભ વદે રાયે કહ્યું, લાવો ભગનિ ભોવન.

કડવું ૩૬ રાગ ચોપાઇ.

બોલ્યા વૈશમપાયે વચન, ,સુણ જનમેજે રાજન; ચાલ્યા દ્રુપતના બે તન, ગયા કુંભારને ભોવન. ॥૧॥ કહ્યું નરને દ્રુપતી લાવો, વાજાંમોકલીયે તવ આવો; કહ્યું અરજુને તતપર થાવો, ઓરડીમાંથી તેડી જાવો.॥૨॥ કહેજો તમ તાતને સમાચાર, કહીયે પાંચ છે કુન્તી કુવાર;કહિએ મચ્છવેધ કર્યો એક હાથે; પણ પાંચ પરણવાના સાથે.॥૩॥ ધર્મ નીકુળ શેદેવ ભીમ, ચારને લેઈ વરવાનો નીમ; હોય મરજી તો તેડુકાહાવો, નહિ તો કાહાવજો કે તમે જાવો. ॥૪॥ એવું સાંભળી ક્રોધે થયા, પોતાની બેહેનને લેઈ ગયા; જઇ તાતને કહ્યું કામ કરો. બાપ બેટી બેઉ જણ મરો ॥૫॥ કહાવ્યું મચ્છવેધના કરનારે, વરવાનું પાંચે અમારે; છીયે કુન્તા તણા પાંચ તન, વરશું સહુ બંધવ જન. ॥ ૬ ॥ એકલાને તો વરવાનું નથી, કહીને આપી દ્રુપતી; ઘણી નારી વરે નરકોય,એક

નારીને બે નવ હોય. ॥૭॥ અમારી બેહેનનને પાંચ પતી; તેતો અમોનેગ
મતું નથી; તવ દ્રુપતને ખોટું લાગ્યું, પાછુ આડુ ભવિશ કયાં જાગ્યું.
॥૮॥ હવે માહરે જીવીને શું કરવું, વ્યાસના પર વીશ ઘોળી મરવું;
એવું ધારીને મેહેલમાં ગયો, વીશ ઘોળી પીવા ત્યાર થયો. ॥૯॥ તવ
વ્યાસજી આવ્યા દોડી, પ્યાલો તમાચે નાંખ્યો ફોડી; શાને મરેછે મુંઢ
મતી, એના નશીબમાં પાંચ પતી. ॥૧૦॥ જઈપુછી જો કન્યાને વાત,
તે કહેતો મેળવજે હાથ; તવ દ્રુપત રાજી થયો, પુછવા પુત્રી કને ગયો.
॥૧૧॥ બેન મચ્છવેધનો કરનારો, કેવુ કહે છે તે વાત વીચારો; એમકે-
હે છે કે પાંચભાઇ વરીયે, બોલો બેટી હવે કેમ કરીયે. ॥૧૨॥ બોલી
પીતા પ્રત્યે દ્રુપતી, મ્હારા ભવિશમાં પાંચ પતિ; તેમાં ડાહાપણ તમે
ન કરશો, કરશો તો પાપે પેટ ભરશો. ॥૧૩॥ તવ લાગ્યું દ્રુપદને સાચું,
નથી વ્યાસજીનું કહેવું કાચું; એમ જાણીને પાછું પુછે, બેટા સતીસા
ધવી તું છે. ॥૧૪॥ વરે પાંચને તે શાની સતી, મને તે અકળામણુ અતી
બોલી દ્રુપતી સાંભળો તાત, તમે ધયાનમાં લેજો વાત. ॥૧૫॥ તમે મં-
ડપ જ્યાં રચો પીતા, ત્યાંતો કરજો ચંદનની ચીતા; તેને રાખવી ત્યાં
સળગાવી પરણીશ પતી પ્રેમ લાવી ॥૧૬॥ એક પરણીને સન્યે ચડી-
શ, સળગેલી ચીતામાં પડીશ; પાછી સજીવન નીકળીશ બ્હાર, પછી
વરૂ બીજો ભરથાર. ॥૧૭॥ એવી રીતીએ પરણીશ પતી, માટે સદા હું
સતી ને સતી; તવ તાતને લાગ્યું સારૂં, બેટી જોઇશપારખું તારૂં. ॥૧૮॥
પછી વીચાર્યું દ્રુપત રાય, એ છે પાન્ડવ કેમ મનાય; એવો સંદેહ ટાળવા
પળીયો, જઇ કૃષ્ણ પ્રભુને મળીયો ॥૧૯॥ પ્રભુ કુન્તા તણા આ તન, કેમ
સાચું લાગે મુજ મન; બોલ્યા પ્રભુ તું સાંભળ રાય, એતો લક્ષણથી વ-
રતાય. ॥૨૦॥ જેના જેના હશે ગુણ જેવા, તેના તુને દેખાડુ તેવા; હતા
ઓરડા દ્રુપદ તણા, પાંચે શોભીત સોહામણા ॥૨૦॥ તેમાં શું કર્યું જુ-
ગજીવન, ભર્યો એકમાં સીંહાસન; જુદીજુદી તરેનાં શોભે; રાજ્યવંશી
તણું મન લોભે ॥૨૧॥ બીજો ઓરડો તૈયાર કરી, તેમા ઘણી ગદાયો
ભરી ત્રીજામાં ભર્યા ધનુષ બાણ, એવું કરાવ્યું પુરૂષ પુરાણ.
॥૨૨॥ ચોથામાં પાંનાં પુસ્તક ધરિયાં, વેદ શાસ્ત્ર પુરાણે ભરીયાં;
પાંચમામાં વસ્ત્ર શણગાર, એવું કરાવ્યું જુગદાધાર, ॥૨૩॥ પછી
બોલ્યા શ્રી વનમાળી, જો આ સઉ ઓરડા પુઠે જાળી; ત્યા તું જેવાર-
હે સંતાઇ, હુંતો મોકલું જે પાંચે ભાઇ ॥૨૪॥ કહી પ્રભુએ ભક્ત
બોલાવ્યા, તવ પાન્ડવ પાંચે આવ્યા; પછી બોલ્યા પ્રભુ સાક્ષાત,
મ્હારે કરવી છે તમને વાત. ॥ ૨૫ ॥ એક સ્થળ જઇ આ-

જુ' સાર,જુઓ ઓરડા એટલી વાર;એવું કહી ગયા ગોપાળ, પેઠા ઓ-
રડે સતીના બાળ. ॥૨૬॥ પ્રભુ ગયા દ્રુપત પાસ,જાળીથી દેખાડે અવી-
નાશ;જુએ દ્રુપત શામ શરીર,પેહેલે ઓરડે પાંચે વિર. ॥૨૭॥ દિઠાં સ-
ઘળાં સીંહાસન, માન્યુ એકલા ધર્મનું મન;માટે પોતે એકલા રહ્યા,બી-
જા ચાર નીકળી ગયા.॥૨૮॥બીજે ઓરઢે દીઠી ગદાયો, બીજા નીકળ્યા
ભીમ ભરાયો; ત્રીજે ઓરડે ધનુશ બાણ, રહ્યો એકલો ઈંદ્ર સંતાન. ॥
૨૯॥ ચોથે ઓરડે પુસ્તક પાનું, ત્યાંતો શેદેવનું મન માન્યું;પાંચમે આ-
ભુષણ પટકુળ, તે દેખીને પેઠા નિકુળ ॥૩૦॥ પેહેલે ઓરડે ધરમરાય,
તેની જુએ દ્રૂપત ચરચાય;જુએ ધરમ સીંહાસન;જોઇ ભરબડી વીચા
રે મન. ॥૩૦॥ ઈંદ્રપ્રસ્ત જાવું જે દન, કરાવું હાવું સીંહાસન; તેતો દ્રુ-
પતે સાંભળ્યું કાન, આતો ધરમ ખરા ભગવાન. ॥૩૦॥ પછી બીજે જા-
ળીયે જાય, ભીમ ઉંચકી જુએ ગદાય; એતો જુએ હળવી ભારે, એક
આવી ગદા તે વારે. ॥૩૧॥ દશ હજાર મણ છે ભાર, ઉંચકી વાયુને કું-
વાર;એતો દ્રુપતના દાદા તણી, ગમી વ્રકોદરને ઘણી. ॥૩૨॥ પછી બર-
બડી બોલ્યો આપ,ચાલ આવે દ્રુપપતનો બાપ; પણ આ ગદા પાછી ન
દેવુ,લઢી વઢીને પણ લેવુ. ॥૩૩॥ પ્રભુ બોલીયા સાંભળ રાય, પછી ત્યાં
થી થયા વિદાય; ત્રીજે ઓરડે અરજુન જ્યાંય,બોલ્યો દ્રુપતરાજા ત્યાંય.
॥૩૪॥ એનું પારખું થંભે જોયું,પછી ચોથે જઈ ચીત પ્રોયું,પાંચે પાંનાં
પુસ્તક શેદેવ, તેથી જાણીયા જોશી એવ. ॥ ૩૫ ॥ પછી પાંચમે ઓરડે
ગયા,જાળીયે ડોકુ કરી રહ્યા;તેમાં નીકુળ છેલ તે વાર,પેહેરી જુએ બ-
ધા સણગાર. ॥ ૩૬ ॥ મોઢા આગળ દરપણ રાખે, નવ્ય ગમે તે બદલી
નાંખે;ટળ્યો દ્રુપતનો સંદેહ. ખરો નીકુળ ફાંકડો એહ. ॥૩૭॥ પ્રભુ પા-
ન્ડવ પાંચે સાચા;હવે વિચાર નહી મુજ કાચા, તમે અંતરયામી જાવો
વાજાં મોકલું વાગતે આવો. ॥૩૭॥ કહી રાજા થયો વીદાય, પછી બો-
લીયા જાદવરાય; પાંચ પાન્ડવોને બોલાવ્યા, સહુ ઓરડામાંથી આવ્યા
॥ ૩૯ ॥ સ્થળે લેઇ ગયા જુગદીસ, ક્ષૌર કરાવ્યું પાન્ડવ શીશ, ઉતરા-
વ્યા શીશના કેશ, ધરાવ્યો રાજ્યવંશી વેશ. ॥ ૪૦ ॥ પેલા દ્રુપતે કીધિ
પેર, મોકલ્યું તેડું હરખભેર; વાજાં સાજ સહીત તે વાર, આવ્યા પ્ર-
જાપતને દ્વાર. ॥૪૧॥ કહિ પાન્ડવને શુભ પેર;ચાલો વરવા દ્રુપત ઘેર;
તવ સર્વને આનંદ થાય,ગયા કુન્તા કને ધર્મરાય. ॥૪૨॥ માતા મોહોડ
માંથે કોણ ઘાલે,કોણ રામન દિવો ઝાલે; બોલ્યાં કુન્તાજી મુખ વચન,
રહ્યાં આપણુ જેને ભોવન. ॥૪૩॥ તેને સમજવાં માત તાત, કહો જે પ્ર-

જાપતને વાત;માથે મોહોડ ઘાલે એની નારી, તેડે સૌસગાંને ન્યાત સારી.॥૪૪॥ ગયા ધરમ તેણી વાર.કહ્યું કુંભારને થાવો ત્યાર; તમારીસહુ જ્ઞાતી બોલાવો, અમને પરણાવવા આવો. ॥૪૫॥ મોહોડ ઘાલે અમારી કાકી,પેહેર્યા હોડયામાં ન રાખે બાકી;તવ બોલાવી કુંભારે નારી તુંતો પેહેરી હોઢીને થા સારી. ॥ ૪૬ ॥ વણુ પૈસે ઉપમા લેવાઇ, થયા રાજા તણા વેહેવાઇ; તેડો સગાં વ્હાલાં ન્યાત સાથ,ઘાલો મોહોડ દીપકલ્યો હાથ.॥૪૭॥ તવ પ્રજાપતની નારી, ચાલે ધરતી ધમધમે ભારી;સહુસગાંને ભેગાં કીધાં,બધી ન્યાતને નોતરાં દિધાં.॥૪૮॥ તવ આવ્યા સહુ નરનારી, ગીત ગાવા લાગી શુભકારી; જાણી દ્રુપત રાજાયે પેર, રચ્યો મંડપ રૂડો ઘેર. ॥૪૯॥ પાસે ખડકાવી ચંદન ચીતા, કરાયુ પુત્રીનું કહેલું પીતા; પ્રજાપતની નારી મોહોડ ઘાલ્યો, કર વામન દીવો ઝાલ્યો. ॥ ૫૦ ॥ ઉઠયા પાન્ડવ જોડા જોડ, કરી ગોઠવણ શ્રી રણછોડ; રાખ્યા આગળ જાદવ જોધ,વચમાં રૂશી કરનાર બોધ.॥૫૧॥ તેની પુઠળ ક્ષત્રી લોક, શોભાવી શોભા પુન્ય સ્લોક; પછી વાજતે ગાજતે જાય, કેડે કામનીયો ગીત ગાય. ॥૫૨॥ વળણુ ॥ ગીત ગાય છે ગુણના ભર્યા, સાંભળ તુ રાજન; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, ચાલ્યા કુન્તા તન.

કડવું ૩૭ રાગ લક્ષ્મણની ઘોડીનો.

આની આંરે પાન્ડવ પાંચ ચાલીયા. ॥ ટેક. ॥ પાન્ડવ પાંચે ચાલી ચારે,જાય છે જોડાજોડ, વરઘોડામાં મ્હાલતારે, કરે કારભારૂ શ્રી રણછોડ પાન્ડવ.॥આની હાંરે. ॥ ૧ ॥ રાજા રૂશીને યાદવોરે. ચાલે સહુ સાજન, પ્રજાપતની નાતનારે, ધરે હરખ અતિશે મન. ॥પાન્ડવ॥૨॥ પ્રજાપતની પ્રેમદારે, ગુણ ભર્યા ગીત ગાય મોહોડ કાકીએ ઘાલીઓરે,એનેહૈએ હરખ નવ માય. ॥પાન્ડવ॥૩॥ વીવીધ વાજાં વાગતાંરે, દુન્દભી ડંકા થાય; પોતાના પુત્રો જાનીનેરે,ઘણા હરખે છે ભીશમ પીતાય. પાન્ડવ.॥૪॥ વિદુર ઊર આનંદછેરે,પ્રગટીયા પ્રભુ દાસ; દ્રોણગુરૂ કૃપાચારનેરે, ઊપજેછે અતિ ઉલ્લાસ ॥ પાન્ડવ ॥ ૫ ॥ ગામના લોકજોવા મળ્યારે, જોઇને બોલે બોલ; ભાગ્ય ધન્ય દ્રુપતી તણુરે, સ્વામી મળીયા છે કન્યાને તોલ.॥પાન્ડવ ॥૬॥પાન્ડવપર પ્રેમ સર્વેનેરે, સાજન થઈ સહુ જાય; સાજ મળ્યો શોભા તણોરે આવિ ઉભા તોરણ વરરાય.॥પાન્ડવ પાંચે આવીયા ॥ ૭ ॥ તવ દ્રુપતની તારૂણીરે, વર પોંખ્યાનો કોડ. આવી સાસુ થઇ

પોંખવાંરે માથે બત્રીસ ભમરીનો મોહોડ, પાન્ડવ પાંચે આવીયા. ॥૮॥ સૌ સાજન બીરાજીયુંરે, મંડપ કેરે ઠોર; પાસે રહી પોંખાવતારે, દ્રુપતરાયના દ્રૌણીક ગોર. પાન્ડવ ॥૯॥ ધુંસળ મુસળ રવૈઓરે, સરીઓ સંપુટ ત્રાક; એંડી પેંડી ઉતારીનેરે, તીલક તાણી આમળીયા નાક.પાન્ડવ ॥૧૦॥ પછી વર પધરાવીયારે, મંડપ કેરી માંય; દ્રૌણીક કૃપાચાર્ય છેરે. બેઉના ગોર બે બેઠા ત્યાંય પાન્ડવ. ॥૧૧॥ અંતરયામી બોલીયારે, મંડપ કેરી માંય; પ્રથમ પેહેલું લગ્ન કરોરે, મોહોટા માટે વરે ધર્મરાય.પાન્ડવ. ॥૧૨॥ તવ ધરમ બીરાજીયારે, બાજઠ ઉપર ત્યાંય; સીખંડીભાઇએ તેડીનેરે. પધરાવી દરૂપતી કન્યાય પાંડવ.॥૧૩॥ વળણ॥ કન્યાપધરાવી તહીં,કન્યાદાન દેવાય,વ્યાસવલ્લભ વાણીવદે, સાંભળજો શ્રોતાય.

કડવું ૩૮ રાગ કન્યાદાનનો.

ત્યાં તો સમે વરતે સાવધાન,સોભા ઘણેરીરે, દેછે દ્રુપત કન્યાનું દાન; સોભા ઘરેણીરે.॥૧॥ પેહેલા બીરાજ્યા ધરમરાય. સો. તેનો હસ્ત મેળાપક થાય. સો. ॥ ૨ ॥ ત્યાંતો પા ડી પટોળે ગાંઠ. વર માળા આરોપી કંઠ સો. ॥૩॥ વદે વેદ વચન વીપ્ર તન, સો. પાસે બેઠા છે જુગજીવન સો. ॥૪॥ ત્યાંતો પેહેલું મંગળ વરતાય, સો.તેમાં ગાયોના દાન અપાય. સો. ॥૫॥ત્યાંતો બીજે મંગળ સાવધાન, સો. તેમાં દીધાં દાસીનાં દાન. સો. ॥૬॥ચોરી ત્રીજું મંગળ વરતાય, સો. તેમાં ભોમીનાં દાન દેવાય. સો. ॥૭॥ ચોરી ચોથું મંગળ વરતાય. સો. તેમાં ભંડારસહીત વરતાય. સો. ॥૮॥ પછી વરકન્યા જમ્યાં કંસાર. સો. ત્યાંતો આરોપ્યા મોતિડાના હાર. સો. ॥૯॥પછી રૂપૈયા વીંટીઓ રમાય,સો. લાગ્યાં વરકન્યા ગોત્રજને પાય સો, ॥૧૦॥ પછી કન્યા ઉઠી સતી નાર. સો. પડી ચંદન ચીતામાં સાર. સો. ॥૧૧॥નાહી નિકળી અગ્નીથી બ્હાર. સો. તવ વરત્યો જય જયકાર. સો. ॥૧૨ ॥ પછી વર્યો વાયુ સંતાન, સો. તેનાં ચારે ચાર ચાર દાન. સો. ॥૧૩॥ પછી પરણ્યો અરજુનરાય, સો. એનાં ચારે મંગળ વરતાય સો. ॥ ૧૪॥ તેના પછી વર્યા શેદેવ, સો. વરત્યાં ચારે મંગળ તતખેવ, સો. ॥૧૫॥ વર્યા છેવટે નીકુળરાય. સો.ચારે મંગળે દાન અપાય. સો. ॥૧૬॥પછી કન્યા અગ્નીમાં ન નહાય, સો. પોતે પરણેલી રાખી તે કાય. સો. ॥૧૭॥ જોઇ પોહોચ્યા સહુ જનના કોડ, સો. સરવે બોલ્યા જે જે શ્રી રણછોડ. ॥ ૧૮ ॥ વલણ ॥ વરકન્યા પરણી ર

ત્યાં વરત્યો જેજેકાર; ધરૂપત લાગ્યો પુછવા, ઓરે જુગદાધાર.

કડવું ૩૯ રાગ સાખી.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા,સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું કહું,આદપરવ મહીમાય.॥૧॥ધરૂપત કહે આજ્ઞા આપો,ઓરે જુગજીવન;મચ્છવેધની સભામાં બેશી,સર્વકરે ભોજન.॥૨॥ પ્રભુએ તવ આજ્ઞા આપી, સર્વ સભામાં પેસો; પોતપોતાની રીત પ્રમાણે પંગતે જમવા બેસો. ॥૩॥ રાજા રૂશી જાદવ લોકો, વળી પ્રજાપત સર્વ;અન્નારથી પણ જમવા જાવો, વેહેવારનો ધરી ગર્વ. ॥૩॥ એટલે સૌજન ગયા સભામાં,બેઠા પોતાની રીતે;ધરૂપતરાયે શેવકો પાસે,પીરસવામાંડયુ પ્રીતે. ॥૫॥ રાગ કટાવની છાયા ॥ મીનાકારી થાળી પુરી; મીનાકારી થાળી પુરી, નહી અધુરી, ચીજો મધુરી,પ્યાલા રૂપાના,માંહી દુધડાં,દ્રાખ ચારોળી, સાકર ઘોરી, કેસર ચોળી;મહી રગદોળી, મલાઇ કેરી બ્હાજી પોળી,કુર કમોદનો જાયફળ, વળી શેવ સરકરાં;પુરાં ઘેબર મગદળ બરફી પેંડા; કળીના લાડુ ઠોર ખાજલી,દળ લાડુલા, કણુસાઇ મોતીચુર પુરાયાં,દુધપાકવંતાકનુ શાક કે રૈતુરત્યોનું;ચણા દાળ ત્યાં માંહીકાકડી કારેલાં વાલોળ વાંકડી, કંકોડાં કુશમાન્ડ તુરીયા પાપડીઓ પંડોળ વડીઓ, ગલકાં ફળ ટેંભરવાં નૈયાં, ગવારશીંગો ચોળાફળીઓ કંદમુળ ભીંડા; અળવી રતાળુ ગાજર ગીલોડુ,શકરીઆં સુરણ વલીઆરી, દહિ છમકારી કઢી વધારી; ભાત્ય ભાત્યની ભાજી સમારી, તાંજરજોને મેથી સારી, કંજરીકુબીભેગી સુધારી ગલજીભીની પોઇનાં પાનાપતરવેલીચા હવે વરણવું મેવા કાચા,પરતાને લીધી ખારેકો અખોડ અંજીર રાજેરી સુનેરી કેળાં, તડબુચાંને કુટ બીજોરાં અનુસરાંમ ફળ સેતુરાં પાકાં કર મદ ફનસ ફાલસાં લીલા શીફળ ખજુરફેસી કમરખ જામફળ કરણુકેરી મધુર લાંમડી;રાણુ શીંઘોડાં થોડી થોડી, પાકાં ઉમર પારસ જાંબુ પાકી ચીકણુ કેળાં કુંકણ દાડમ કંકણ. હવે વરણવું ચટણી અથાણું; થોડુ થોડુ સુખથી ગાવું,કોળાં દોડાં આંબળ કાકડ જીરા કેરી મેથીઓ ચીરીઅળદર કેળાં આંબચીરત્યાં રાઇ સરશીઆં તેમાં કુબીઆં ખારા બીલી મોળી આથેલી, આદારસ ચટણીલીંબુ પટની આદામુળી અળદરમુળા મધુરી મધુરી; મીનાકારી થાળી પુરી.

રાગ સાખીનો.॥વઇશમપાએએણીપેરે બોલ્યા,સુણ જનમેજેરાયવી

સ્તારી તુજને સંભળાવું, આધપરવ મહીમાય. ॥ ૧ ॥ સરવેને ભોજન કરાવી, દીધા છે મુખ વાસ; કૈરવ લોકો નાશી ગએલા, કન્યા થકી નીરાશ. ॥૨॥ જાતાં જાતાં મારગે આવા દ્વાદશ ગાઉની નેળ; પાપીએ સહુને ઉભા રાખ્યા, આવી વનીતાની વેળ. ॥૩॥ દુરીયોધન મુખ એ વું બોલ્યો, રહી ગયો પરણ્યાનો પ્રેમ; મનના મનસુબા રહ્યા મનમાં, મામા કરીશુ કેમ, ॥૪॥ બોલ્યો શકુની ખારીલો ખુની, બતાવું એક ઉપાય; પરણી હશે તો શું થઇ ગયું, પણ લેવી કન્યાય. ॥૫॥ બાર ગાઉની આ નેળ લાંબી, ઉંચી બે વાંસ પુર; આ નેળમાં પાન્ડવને ઘેરી, હાડ કરો ચકચુર. ॥ ૬ ॥ એક રથ હૈયેથી જતો હોએ તો, પરાણે બીજુ જાય; એવી સાંકડી નેળ માહી, થનારૂં હોય તે થાય. ॥૭॥ આગળથી ને પાછળથી હઉં, ઘેરીને કરીએ કેહેર; કુન્તાજીને ને પાંડવને, મારી નાંખીએ ઠેર. ॥૮॥ તો રૂપાળી હાથમું આવે, ભાગ્ય ભળે મળે નારી; દુરીયોધન કહે મામા તારી, બુદ્ધિની બલીહારી. ॥ ૯ ॥ એમ કહી કહ્યું દુર્યોધનને, સાંભળો વીરા કરણ;છ ક્ષોણી તમ પાસે રાખો, કરવા પાંડવનુ મરણ. ॥૧૦॥ આ મોઢે તુમે સંતાઈ રહો; નેળની ઘોઘો માંહી, પાંડવ નેળમા પેઠા પછી; ઘેરો ઘાવજો હાંઇ. ॥ ૧૧ ॥ પાંચ ક્ષોણી લઇને સો ભાઇ, સામે મોઢે જઇએ; જેદ્રથ ભગદત ભુરીશ્રયેવા સુસરમા સૈંત રહિએ.॥૧૨॥ કરણ કહે કબુલ વીરા,પડાવ સામો નાંખો; સંદેશા સારૂ નેળની ઉપર. દસવીસ સવક રાખો.॥૧૩॥ દુરીયોધને વીસ જોદ્ધા, નેળ પર મુકવા સાર; પાંડવ પેસે નળમા ત્યારે, આપે સમાચાર. ॥ ૧૪ ॥ પછી પોતે પાંચ ક્ષોણી લઇને, સુંસરા નેળમાં ગયા; સામે મોઢે, છ ક્ષોણી સન્યાય;આવતું જતું કોઇ ન દેખે, કરવો છે અન્યાય. ॥૧૬॥ ચોકી કરવા રાખેલાને, સમજાવ્યા તે વાર; આપણા વૃદ્ધો પેહેલા જાસે. તેનો કેહેજો સમચાર. ॥ ૧૭॥ એ રાતે ગોઠવણ કરીને, સંતાયા છે પાપી ધ્રુપતરાયે જમાડયા પછી. ભેગા થવા રજા આપી. ॥૧૮॥ એટલે રાજા રૂષી જાદવો, મળી કરી સભાય; પાંડવો ત્યાં બીરાજ્યા છે, કેરાણે કુન્તા માય. ॥૧૯॥ ધરૂપત આવ્યો સરપાવ લાવ્યો, વેહેંચવા સારૂ સાર; પેહેરામણી પાંડવને દેવા, હરખ્યો અપરમપાર. ॥ ૨૦ ॥ કારભારી થઇ કૃષ્ણ બીરાજ્યા, સભા શોભે પુરપાટ; ધરૂપતરાયે તીલક કીધાં, પાડવને લેલાટ ॥૨૧॥ બે રથ આપ્યા મોહોરો ભરીને, વળી દિધાં દસ ગામ; શાહસ્ત્ર દાસી આપી શેવામા, ધરૂપતીને કામ. ॥૨૨॥ પાન્ડવને બે ક્ષોણી સેના, દીધિ ધરૂપતરાય; આવહાની એક ગામની

આપી, કુન્તાને પડયો પાય. ॥૨૩॥ તમ જોગ મુજથી નથી અપાયું, માગી લ્યો વૃધ સતી; કુંતાજી કહે ભાવ એઇએ, બીજું જોઈતું નથી. ॥૨૪॥ તવ ધરમને ચરણે લાગ્યો. છો ક્ષત્રી સુપાત્ર; તમ જોગ કાંઇ નથી અપાયું,માટે માગી લ્યો જમાત્ર. ॥૨૫॥ ધરમ કહે કાંઇ ખામી નથી, તવ અરજુનને પુછે; કાંઇક માગી લો મુજ પાસે, તમારી મરજી શું છે. ॥ ૨૬ ॥ અરજુન કહે પ્રીતિ રાખો, એટલું માગીયે અમો; તવ શેદેવને શીશ નમાવ્યું, જોશીજી માગો તમો. ॥૨૭॥ શેદેવે કહ્યું સંતોષ પામ્યા, આનંદ થયા અતી; ભીમે જાણ્યું સૌને પુછે પણ, મુજને પુછતો નથી. ॥૨૮॥ એટલામાં નીકુળને પુછયું, નીકુળે કહી નાય; પછી ગયો ભીમની પાસે, પ્રેમે પડીયો પાય, ॥૨૯॥ તમ જોગ મુજથી નથી અપાયું, માગો માગ્યા જોગ સદા; ભીમ કહે એટલું માગુ છું,નહી આપું આ ગદા. ॥૩૦॥ ધરૂપત કહે એમાં શું માગ્યું,બળવંતા છો અતી;એને કોઇ ઉપાડી ન શકે,અમારે કામની નથી.॥૩૧॥ પણ એ ગદા કયારે આપું, જો જોરાવર થાવો, જે મંગળ નામનો એક હાથી, બતાવું તે લઇ જાવો. ॥૩૨॥ કીલ્લો ચણિને પુરી મુકયો છે, દરવાજો ન ઉઘેડાય; કીલ્લે ચઢી ઘાસ નાંખે છે દાસો, કીલ્લે રહી જળ પાય. ॥૩૩॥ એ મદ ભર્યો મસ્તાની,તેને વશ કરા આવો;તો તે હાથીને આ ગદા બે વસ્તુ લઇ જાવો. ॥૩૪॥ ભીમ કહે બતાવો મુજને, કુંચી લીધી તવ રાય;હાથીના કીલ્લાનું તાળુ ઉઘેડયું,હાથી ચેત્યો તવ ત્યાંય. ॥૩૫॥ભીમશેને દરવાજો ઉઘેડયો,તેવોજ હાથી ધશીયો; દરવાજાનિ બ્હાર નીકળીયો, ભીમશેન આઘો ખશીયો.॥૩૬॥ આઘો ખશીને ધાયો ધશીને,ભયમાં જરા નવ પેઠો; ગદા સહીત છલંગ મારી, ઉપર ચઢી બેઠો. ॥૩૭॥ બોજ આવ્યો તેથી ગજ ત્રાશ્યો,ભીમ તણો ભય ધાર્યો; વ્રકોદરે દડમાં દોડાવ્યો, તવ જયમંગળ હાર્યો. ॥૩૮॥ નરમ થઇને ઉભો રહ્યો ભીમે ફેરવ્યો હાથ; નીચે ઉતરીને બોલાવ્યો, તવ ગજ ચાલ્યો સાથ. ॥૩૯॥ સભામાં આવ્યો હાથી બાંધ્યો, ખુશી થયા સહુ રાય; ધ્રૂપત કહે અરપણ તમને,જેમંગળને ગદાય. ॥૪૦॥ વિનોદમાં વ્રકોદર બોલ્યો,મેં ઠીક કીધી કમાઈ; ધરૂપત તુજને સોધ્યો ન મળે;મુજ સરખો જમાઇ.॥૪૧॥ ધ્રુપત કહે ક્ષમા રાખો, બોલો નહી બીજું ત્રીજું; તમ તણાં પ્રાક્રમ જોઇને, આનંદ પામી રિઝું. ॥૪૨॥ પછી સરપાવ આપ્યો, સરવને જેવો રાજા તેવો દીધો; એકલા પ્રભુને કાંઈ ન આપ્યો તવ ભીમે ક્રોધ કીધો. ॥૪૩॥ ધરૂપત કહે ક્રોધ ન કરશો, કૃષ્ણ છે લક્ષ્મી પતી, તે લક્ષ્મી

શું એમને આપુ, બીજું દેવા જોગ નથી. ॥૪૪॥ એટલે હરજી આનંદ પામ્યા, પોતે દીનાનાથ; સાબાશ તારી જ્ઞાન દ્રષ્ટી, કહી શીશ મુકયો હાથ.॥૪૫॥ પછી સરવે વીદાય માગી, રાય વદ્યો વચન; ચાર દહાડાલગી પાંન્ડવોને, રાખશું અમ ભોવન.॥૪૬॥ એમ કહીને વીદાય આપી, સરવેને થઇ ખુશી; તવ પોત પોતાને પંથે ચાલ્યા, રાજા રહીયત રૂશી. ॥૪૭॥ છપન કોટી જાદવ બળદેવ, સાથે શ્રી મોરારી; સત્ય પુરૂશો પણ ઘેર ચાલ્યા, પાન્ડવના હેત ધારી. ॥૪૮॥ તે સત્યવાદી નેળમાં થઇને, ગયા હસ્તીનાપુર; દુષ્ટોને જે કહ્યું ચોકીદારોએ, ગયા ભીષ્મ વિદુર. ॥૪૯॥ એટલે દુરીયોધન થયો રાજી, હવે તો ભાયગ ભળશે; જેનોભય હતો તે ગયા, હવે તો કન્યા મળશે. ॥૫૦॥ એમ કરીને એ રહ્યાછે,પાપીઓ આશા ભેર; પાન્ડવકુન્તા ચારદહાડા, રહ્યા દ્રુપતને ઘેર.॥૫૧॥તે પછી પોતે વીદાય માગી, અમને દોઆગ્નાય;ઘરગામ ઘણા દનથીસુનું, માટે કરો વીદાય. ॥૫૨॥ તવ દ્રુપતે આગ્ના આપી, પધારો કુન્તાનાતન તવ પોતાવું શૈન્ય લેઇને, નીકળીયા રાજન. ॥૫૩॥વળણા પાન્ડવપાંચે નીકળ્યા, વાજતે ગાજતે જાય; ધનનારથનેદ્રુપતી,વળી સંગ સંન્યાય.

કડવું ૪૦ રાગ સવૈયા છાયાનો.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા સુણ જનમેજેરાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું આદ્ય પર્વ મહિમાય. ॥૧॥ સહુ સાથે લેઇ નિકળ્યા બળીયા, સગુવળાવવા જાય; ભાગોળ સુધિ સરવેઆવ્યા,આવ્યો દ્રુપતરાયા॥૨॥ એવામાં પેલા પ્રજાપતને, ચણાંની જરૂર પડી; ભીમની ખાધેલી ખાંણ હતી, ઉઘેડી તેજ ઘડી ॥૩॥ જોતામાં એનો જીવ ગભરાયો, હથળ થયો છેક; સાફ વાશીદુ વાળી મુકેલું, ન મળે દાણો એક. ॥૪॥જાણ્યું કે આ કામ ભીમનું, ભાગોળેદોડતો આવ્યો; ભીમ ભાઇ કરી ખાણ ખાલી, વાંકો દહાડો તું લાવ્યો. ॥૫॥ એટલે બોલ્યા ધરમરાજા, આશું કરમભીમ કરીયું; ગરીબનગરદન ઘાલીને, પેટ પોતાનું ભરીયું ॥૬॥ નાણાંઆપો કહી કાપો, તવ ભીમ બોલ્યો ત્યાંય;હીસાબ પ્રમાણે ગણીનેનાણાંદેજો દ્રુપતરાય.॥૭॥ ધર્મ કહે દ્રુપતને શું છે, ભુંડા માંડી ભવાઇ; ભીમ કહે જમાત્રનું દેવું, દેશે તે શી નવાઇ.॥૮॥ એમના ગામમાં રહીને ખાધુ છે, તે ખાધા ખરચ દેશે; દ્રુપતી આપણે ઘેર ખાશે, તનું ખરચકોણ લેશે ॥૯॥ દ્રુપત કહે ક્ષમા રાખો, માં બોલો માઠુ વચન; અમે અમારે પ્રજાપતનું, પુર્ણ મનાવીશું મન ॥૧૦॥ એમ કહીને વીદાય કીધા, તવ પપ થેળાય; એક રથમાં કુન્તા દ્રુપતિ, ત્રીજા ધરમરાય. ॥૧૧॥ આનંદ

કરતા મારગ ચાલ્યા, બેઠો હાથીપર ભેમ; દ્વાદશ ગાઉનિ નેળે આવ્યા,
ભીમને આવ્યો વ્હેમ.॥૧૨॥ સકળ સેન્યને રોકી રાખી કહ્યં આયુધ
સહુ ઝાલો; જે રીતે ગોઠવણ કરૂ ત, રિત નળમાં ચાલો. ॥૧૩॥ કુન્તા
જી કહે મિથ્યા વેમીલો, ભયભાળેછે અતી. ભીમ કહે મા તમારી પેઠે
જાત્રા કરાવવિ નથી. ॥૧૪॥ ધર્મ કહ્યું કરે તે કરવાદો, વીચાર સારોકરે;
જે જન જાગે તે જન જીવે, ઉંઘે ત જન મર. ॥૧૫॥ અવે ભીમે પોતા
નો હાથી, સહુથી આગળ નાંખ્યો, તે પુંઠે એક .ક્ષોણિ સેન્યા, તે પુંઠે
જોશી રાખ્યો. ॥૧૬॥ તે પુંઠે ધર્મ દ્રૂપતી; કુન્તાનો રથએક; તેની પુંઠે
રથ નિકુળનો, એમ કર્યો વિવેક ॥૧૭॥ તેની પુંઠે બીજી એક ક્ષોણિ તે
પુંઠે અરજુન ભુપ; એવી કીધી ગોઠવણા ત, દીસે શાભા અનુપ ॥૧૮॥
પછી પોતે ગદા લેઇને,જયમંગળ પર બેઠો; કહ્યું સહુ મુજ પુંઠે આવો,
કહિ નેળ વિશે પેઠો.॥૧૯॥ પુંઠળ પોતાનુ શેન્ય આવ્યું;નેળમાપેઠાસાર;
અરજુન સહીત પેશી ચુકયા, તવ ગયા સમાચાર ॥૨૦॥ દુરીયોધનના
દાસ મુકેલા તે બેઉ તરફ ગયા; કરણને કૌરવને જૈ, સર્વ સમાચાર
કહ્યા॥૨૧॥ તવ સહુ નીકળ્યા કોતરમાંથી માઠા કરી મનસુબા; ઉત્તર
દક્ષીણ બેઉ મોઢે, પંથ ઘેરીને ઉભા. ॥૨૨॥ ઉત્તર દીશાએ સો બંધુ,
પાંચ ક્ષોણિ સેન્યાય; જેદ્રથ ભગદત ભુરીશેવા શકુની સુસુરમાય,
॥ ૨૩ ॥ દક્ષીણ દિશા સુર્યનો નંદન, છ ક્ષોણી છે સાથ; ડંકા દેતી
મોઢાં મેર્યા, આયુધ સહુને હાથ. ॥૨૪॥ સુરતણાં વાજાં વગાડયાં, સાં-
ભળ્યાં ભીમે કાન; એટલે પોતે બંધ કરાવ્યાં, પોતાના નીશાન. ॥૨૫॥
પછી અરજુનજીને કાહાવ્યું, શેવક સાથે એમ; તમારા ભણી કોણ આ-
વ્યું છે, ઘેરો ઘાલ્યો કેમ.॥૨૬॥ તે સંદેસો મૌકલો વ્હેલા, કહિ ગજથી
ઉતરીયો; ગદા લેઇને આગલે મોડે, ક્રોધ ભર્યો પરવરીયો. ॥ ૨૭ ॥
જઇ જોયુ તો કૌરવ દીઠા, સેન્યાને કારભારી;અરજુનજીને કાહાવી મોક
લ્યો, સમાચાર વિસ્તારી ॥૨૮॥ અરજુનને સંદેશા પોહાચ્યો અરજુન
કાહાવ્યું એમ; મુજ ભણી કરણ સન્ય સાથે, કહા કરીશું કેમ ॥૨૯॥
વળતું કાહાવ્યું વ્રકોદરે, જો હોય મારો વિર; તોતો પાછી પાહાની ન
કરતો, રોળ વાળો રણધીર. ॥૩૦॥ તવ અરજુને સામું કાહાવ્યું,હારૂતો
ઠબકો દેજો, આણીપાની ચીંતા ન કરશો તમારૂ સાચવી લેજો. ॥૩૧॥
ભીમે કહાવ્યું મારી ચીંતા ન કરતો, કૌરવનું મ્હાત આવ્યું; તે પછી
શેદેવ નીકુળજીને, વ્રકોદર એમ કાહાવ્યું. ॥૩૨॥ તમારા બેની વચમાં
શોંપ્યાં છે, કુન્તા ધર્મ દ્રૂપતી; તેમાંથીકોઇનેહરકત થઇતો તમાજીવવા
ના નથી. ॥૩૩॥ રક્ષણ કરજો, ચાહતો મરજો, પણ વાંકો ન થાયવાળ;

કન્યાનું કોઇ હર્ણ ન કરે, રાખજો બહુ સંભાળ.॥૩૪ શેદેવ નીકુળે એવું કાહાવ્યું, ચીંતા ન ધરશો કાંય; દેહમાંથી પ્રાણ ગયા પછી, થનારૂ હોય તે થાય. ॥૩૫॥ એવા સૌના સમાચારસુણી, કીધો લડતમનસુબો; કમ્મર બાંધી ગદા ગ્રહીને, દુષ્ટ સામો જઇ ઉભો.॥૩૬॥ કરણ સામું મોહું કરીને, ઉભો ઇંદ્રનો તન; મરીયાદામાં બેઉ રહ્યા છે; કોઇ ન બોલે વચન. ॥૩૭॥ શેદેવ નીકુળ બે બંધુને, રક્ષણના મનસુબા; ધનુશ ચઢાવી બાણ લઇન, આગળ પાછળ ઉભા. ॥૩૮ રાતો તાતો થઈ ભીમ ઉભોછે, કૌરવને કહ્યું એમ; ઓ નીચ જાતીનીચ બુદ્ધીના, મારગઘેર્યો કેમ. ॥૩૯॥ દુરીયોધન કહે બોલ્ય વિચારી કહું ત સાંભળ કાન; પછી બોલજે બોલવું હોય તે, ઉતરશે અભીમાન. ॥૪૦॥ વળણ॥ અભીમાન ઊતારશુ, ઓરે કુન્તી તન; વદે વલ્લભ શ્રોતા સુણો, કહે છે દુરિયોધન.

કડવું ૪૧ રાગ ઝુલણા સાખીયોનો.

તડોતડ બે જણારે, બરોબર બે જણારે. ॥ ટેક ॥ દુરીયોધન મુખ બોલીયો, કન્યા દેઇ પડ પાય; ભીમ કહે અ કરૂપતા તેતા, જાણજેતારી માય. ॥તડો॥૧॥ દુરીયોધન કહે ભામડા, હાલ મળ્યાં ઘર શુત્ર; રખડતા રવડતા કુન્તા લાવી, તમે પાચે છો મંત્રના પુત્ર. ॥ તડો ॥ ૨ ॥ ભીમ કહે અમે તો મંત્રના, દેવ નંદન શુભ કરણી; તુજતાત જનમઆધળો; તારી મા આખલાને પરણી. તડો. ॥૩॥ દુરીયોધન અમબોલીયો, કેવું કપટ અમે કીધું; બારશને દાહાડે લાડુ ખવરાવી,કેવું ઝેરજતુજને દિધું. તડો ॥૪॥ ભીમ કહે ઝેર દઇને, કીધો તં અન્યાય; પણ પ્રભુએ બચાવિયો, પરણ્યો પાતાળમાં કન્યાય. તડો. ॥૫॥ જીવતો આવ્યો ભીમાં. આયુશ દન નવ ખુટયા;બારમાને દાહાડે સભાવશે,કેવાઝાલા ઝાલીને કુટયા તડો.॥૬॥ કચરી કચરી મારીયા, કેવુંબળ મેં કીધું,આડો રાખી તુજ કને, અડધુ રાજ્ય લખાવી લીધું. તડો. ॥૭॥ દુષ્ટ કહે રાજ્ય લેઇને, શા સુખ દહાડા ભાળ્યા; વળી કૌતક ઊભુ કરા, કેવા લાખાભોવનમાં બાળ્યા તડો. ॥૮॥ ભીમ કહે ત્યાંથી ઉગર્યા, લાંબી આયુશ દોરી; સુખે માણ્યું બહુ વનવિશે, હુંતા પરણ્યો હેડંબા ગોરા. તડો. ॥૯॥ દુરીયોધન કહે રણ રહી, પંચાળમાં શીદઆવ્યા, ખાનપાન વણ સુકાઇ ગયા, આવી અમને સભામા લજાવ્યા. તડો. ॥ ૧૦ ॥ ભામ કહે દુખ દહાડો હતો, તું આવ્યો તો ચડી ઘોડે; કન્યાતો લેવાઇ નહી, કેવો પાછો વળ્યો કાળે મોહોડે. તડો. ॥૧૧॥ દુષ્ટ કહે ભાખારવા, હો માંથે વધ્યા કેશ; સ્વયંવરમાં આવિયા, તમ લીધા કાપડી વશ.તડો ॥૧૨॥ ભીમ કહે થયા કાપડી, હતા દાહાડા દોહ્યલા; વીવાવણ પીઠી

કરી તેંતો ચોળ્યા શરીરે કોહલા. તડો ॥૧૩॥ ઝાઝુ અમે જોતા નથી, કરમહીણનું ઓઠું; શ્રીફળ મોહોર દીધા વિના, તેંતો હાથમાંઝાલ્યુતુકો હું. તડા. ॥૧૪॥ વળી સભામાં સહુ રાયને, બોલ કહ્યા બહુ ખાટા; પરણ્યા પેહેલી પેરામણી માગી, કેવા બાંધ્યા કપાળે પાટા. તડો. ॥૧૫॥ શકુની વાણી બાલીયો, સુણ દુરિયોધન રાય; મેહેણું દોહુ તુંજથી દે છે, મ્હારૂં પેટ પાસુ બળી જાય. તડો. ॥૧૬॥ દુરીયોધન કહે ભીમડા,સમજી ન દ નારા; ભામ કહે વરવું હાય તો, તને વરશે તારી ગાંન્ધારી. તડા. ॥૧૭॥ વળણ ॥ ગાંન્ધારી વરે તુજ તણી, સાંભળ અંધના તન; વદે વલ્લભ વળા બોલીયો, રાજા દુરીયોધન.

કડવું ૪૨ રાગ મનહર છંદ.

કહત દુરીયોધન; સુન સુન મંત્ર તન; અબમેરે મન સબ ક્રોધનપે આયોહે; મેરી મન ગમતીસેં, બૈઠે હો લગન કર, પન પ્યારી પીછીલેને કુટુંબ ચડાયોહે; પ્રથમસેં પાઉંપર, ઓરતકું આગે ધર, નૈતો મારમારનાએ, બાચાર જમાયો હ; લ્હાવલસ્કર મેરો, પ્રાણ નિકારેગોતરો,છુંદ છુંદ છોડાનકો, હીંમત ધરાયોહ. ॥ ॥ છલંગી છંદ–ભીમ કહે છે. ॥

ખેલતેમેં ધરા ધ્રુજે,દેખતેમે કૈં ન સુજે; બુજેગોમાનમેંમારમારમારેગો; નાળ ગોળે બાણ છુટે, ગામ તેરોજાકે લુંટે, રૂઠેમીરાનીચોતો,દાવો દેકે છુટેગો; મેરા નીકુલજીકુંહક્કાર,તું ડર જાય ઉસકે ડક્કારે, તોરનગાર સબ ફીટફાટફોટ ફીટ,ભીમશેનફોરેગો; કહતહું બેરબેર,આયોહુઅજીત સર, ઘેર લેગો કરી રીસ, શો બંધુકા સીસ મેંતો, એઇ ગદાસ તોરેગો.

રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, આધપરત્ર મહીમાય. ॥૧॥ દુરીયોધન કહેબોલ એના, કરેછે કાળો કેહેર; શું જુઓછો જોદ્ધા મારા, મારો ભીમને ઠેર. ॥૨॥ તવ સહુ યોધે આયુધ લીધાં, મેઘનાદે ગડગડીયા;રાતા તાતા કૌરવ થાતા,મારવા તુટી પડીયા. ॥૩॥ વ્રકોદર પર વ્રષ્ટી કીધી,મન મુકી દે માર; ગુપતિ ગેડી ગદાયો મારે, તરકસતીર તરવાર. ॥૪॥ આયુધ ઉછાળે અતીઘણાંને, જણાવે ઝાઝુ જોર; વરસાવ્યો વરસાદ,બાણ તણો, ત્યાં થયું અંધારૂ ઘોર. ॥૫॥ ધશીને ધાતા બહુ મદ માતા, ભીમને મુમત મુકાવે; આડો અવળો ભામ ખશીને, આવતાં આયુધ ચુકાવે. ॥૬॥ એવામાં તો જોર કરીને, જેદ્રથે બાણ લીધું; ભીમની નજર ચુકાવીને, રૂદેમાં ભોંકીદીધું. ॥ ૭ ॥ તવ ભીમનો પ્રાણ ઉંચો ચડીયો, પડીયો ઢળીને ધરણ દુરી-

યોધન કહે ધન્ય બનેવી,હરખ્યું અંતઃકરણ. ॥૮॥ શું જુઓછો શકુની માંમા, ખડગલૈને જાવો, ભીમ તણો ભય નથી હવે, ભાણેજ વહુ લૈ આવો. ॥૯॥ તવ તરવાર લૈ ચાલ્યો શકુની,નેળ વિશે પરવરીયો; હાથી મુકીને આગળ ગયો, શેન્યામા કેહેર આદરીયો. ॥૧૦॥સેન્યાના યોધ્ધે બુમો પાડી; શેદેવ આવ્યો શકુની; અમારા સહુનો ક્ષય કરે છે, માહા ખુનીનો ખુની. ॥૧૧॥ શેદેવે જાણ્યું કન્યા હરશે; ધનુશપર બાણ લીધું; પવનાસ્તરનો મંત્ર ભણીને, માંમાને ભોંકી દિધું. ॥૧૨॥ છાતિ છેદાણી રૂદે ભેદાણી,પ્રાણજ ઉંચો ચડીયો;વાયુ મંત્રથી ઉછળ્યો તે, નેળનીબારણે પડીયો. ॥૧૩॥ એક ઘડીયે ઉભો થયો, ગયો રાયની કને, શકુની કહે કન્યા લેતાં, શેદેવે કુટયો મને ॥૧૪॥ એવામાં વ્રકોદર ઉઠયો, મુરછા વળી સાર; પોતાની શેન્યમાં ભંગરાણ દીઠું કોપ્યો અપરમપાર ॥૧૫॥ એમ વીચાર્યું એવું ધાર્યું, મરવું છે એક વાર, કટી કશીને દંત ડશીને, થયો વ્રકોદર ત્યાર. ॥૧૬॥ વળણ॥ ત્યાર થયો સુત વાયુનો લોચન રાતાં ચોળ; વલ્લભ વદે ગદા ગ્રહી, વાળવો ધાર્યો રોળ.

કડવું ૪૩ રાગ રાજન રાયેજીનો.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય;રાજનરાયેજી, વિસ્તારી તુજને સંભળાવું, યુદ્ધ તણો મહીમાય. રાજ૦ ॥૧॥ ભીમ કળકળીયો બીહામણો બળીયો. મેઘનાદે ગડગડીયો, રા૦ ગદા ગ્રહિને નેત્ર મીચીને, કૌરવ દળમાં પડીયો. રાજ૦ ॥૨॥ ગદા ઝપાટે સુર સપાટ, વાળે કચ્ચર ઘાણ. રાજ૦ ઢીંચણ કોહોણી પ્રહાર પાટુનો, કરીને લેછે પ્રાણ. રાજ૦ ॥ ઘોડા ગબડાવે ઉંટ અટકાવે વ્રકોદર વાયુ તન; રાજ. રથ વાંકા વાળે હાથી ઉછાળે, પુંઠ ગ્રહાન ગગન. રાજ૦ ॥ ૪ ॥ એવા ઉછાળ્યા કે ધડ લંક પડીયા, એમજ કીધો કેહેર; રાજ૦ એક ઘડી અતી જુલમ કીધો. માર્યા છ હજાર ઠેર રા૦ ॥ ૫ ॥ તવ ત્રાશ્યા સહુ જોધ સેન્યા ના, માર પડયા માહા માઠા; રા૦ લડવું ને વઢવું સરવે ભુલ્યા, જીવ લેઇ લેઇને નાઠા. રા૦ ॥૬॥ રહ્યા સોભાઇને પાચ કારભારી, જાણ્યું કે જાશે પ્રાણ; રા૦ નાશોરે માંમા થાશો ન સાંમા. વળશે કચ્ચરઘાણ.રા૦ ॥૭॥ એવો એમનો વાંકો દહાડો, મુમત ભરલા માઠા; રા૦ આશપાશનો કાંઇ રસ્તો ન સુજ્યો,સરવે નેળમાં નાઠા. રા૦॥૮॥ ભીમે જાણ્યું કે ભલુ થયુ, કર્યો મુખે પોકાર. રા૦ જો જો જોશી શત્રુ આવ્યા છે, આયુધ શાખજે ત્યાર રા૦ ॥૯॥ તવ શેદેવે બાણ ચઢાવ્યું મારવા કીધી પેર રા૦ દુરીયોધન કહે કેમ કરીશું, બે બાજુ મરવાનું ઠેર; રા૦ ॥૧૦॥

એવામાં વ્રકોદર આવ્યો,નેળમાં સહુને ઝાલ્યા; રા૦ એક એક પર નાંખીને કર્યો ઢગલો, બે પગ વચ્ચે ઘાલ્યા. રા૦ ॥૧૧॥ ધરણુ ઢાળીને દોરડાં મંગાયાં, બાંધ્યાં સરવના પાય;રા૦ પછી સરવનાં વસ્ત્રો કાઢયાં, માયે જણ્યા જેવા થાય.રા૦ ॥૧૨॥ ઉંધે મુસ્તકે ઉચકયા ભીમે, લેઈ ગયો નેળ બ્હાર; રા૦ નેળને મોઢે વ્રક્ષ આંમલીનું,તેણે ટાંગ્યા તેણીવાર. રા૦ ॥૧૩॥ પછી પોતાનો હાથી ને સેન્યા. નીકળીયા નેળ બાહાર; રા૦ એવે ધરમનો રથ બ્હાર આવ્યો, કર્યો કૌરવે પોકાર રા૦ ॥૧૪॥ ઓરે ધરમરાય અમને છોડાવો, તે સુણ્યું ધરમે કાન; રા૦ હોજલમાં થી ડોક કરી જોયું, સતી તણે સંતાન. રા૦ ॥૧૫॥ નગન નીરખ્યા ને નીચું ઘાલ્યું, બોલ્યા ભીમ પ્રત્યે એમ; રા૦ ઓ કુમતીના અવળી ગતીના, આ અનરથ કીધો કેમ રા૦ ॥૧૬॥ મુકી ગરવને છોડ સરવને, પુરણ પ્રગટે છે શોક; રા૦ દિનમણીને એબ બતાવી, લાજે પીત્રુ લોક રા૦ ॥૧૭॥ એમ બેઉ ભાઈ વાતો કરે છે. એવે પાછળ શું થાય; રા૦ અરજુને નીકળવા રથ હંકાર્યો, બોલીયો કરણ રાય રા૦ ॥ ૧૮ ॥ ઉભો રહે સતી સુત યુધ માગુ છુ, કર્યો અરજુને ઉચ્ચાર, રા૦ વડી વારના શીદ ઉભા રહ્યાતા, ચાલો થાવો તૈયાર. ॥ ૨૦ ॥ વળણ. અરજુને રથ રાખીયો, હાથ ગ્રયાં હથીઆર; વલ્લભ વદે બેઉ જણે કીધા ધનુશ ટંકાર.

કડવું ૪૪ રાગ કલ્યાણની છાયાનો.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા,સુણ જનમેજે રાયરે;વિસ્તારી તુજને સંભળાવું, યુદ્ધ તણો મહીમાયરે. ॥૧॥ કરણે પહેલો હાથ ઉપાડયો, બાણ ફેકયું ખરે. રંગરે;તેવું અરજુને સામુ મારીને, કીધું કરણનું ભંગરે. ॥૨॥ તવ કરણે નાગપાસ મારયું, નાગ ત્યાં બાંધવા જાયરે; અરજુને ગરૂડાસ્તર માર્યું તે, નાગને વીણી ખાયરે, ॥ ૩ ॥ તવ કરણે પત્રાસ્તર માર્યું કે, ચાલ્યું પરવતનું પુરરે; અરજુનજીએ વજરાસ્તર મારીને પરવત કર્યો ચકચુરરે. ॥૪॥ તવ કરણે અગ્નાસ્તર ફેંકયું; અગ્ની બાળવા જાયરે; અરજુનજીએ મેધાસ્તર માર્યું, તેણેઅગ્ની બધોહોલવાયરે॥૫॥પછી કરણે બાણ એકમાર્યું. છેકનીશાની આપીરે;અરજુનજીના રથતણીધજા, ઝડપ નાંખી કાપીરે ॥૬॥ તવ અરજુને કાળજવર માર્યું, પુરણ જણાવી રીશરે ॥ ૭॥ પછી સામા સામી બહુ ચઢયા કોપે, વરસાવે બાણ અપારરે; અગણીતાં છુટે અનંત ઉઠે, થઈ ગયો અંધકાર. ॥ ૮ ॥ કરણ

રાજા એક બાણુ મારેને,સાત સહસ્ત્ર·બાણુજાયરે;અરજુનજીનું પણ એક બાણુ જાતાં,કરણુ જેટલાં થાયરે.॥૯॥ પણ કરણુ પુઠે છ ક્ષોણી સેન્યા, તેનાં આવે હથીઆરરે; એકલો અરજુન કેમ કરી પોહોંચે, પડવા માંડયો એને મારરે. ॥૧૦॥ એવામાં નેળને સાંમે મોંઢે, ધરમ ભીમ જક કરેરે; યુધીષ્ટર કહે છોડ સરવને, મુજ કુળ લાજી મરેરે ॥૧૧॥ ભીમ કહે લંપટ છોલટકતા, શીક્ષા લાયક પરમાણુરે; ધર્મ કહે મુજ જીભ દંતમાં લેઈ,કાઢીશ માહારો પ્રાણુરે. ॥૧૨॥ ભીમ કહે તમો બેઠા છોડાવવા, પણુ પણે ઘેરાયો ભ્રાતરે, અરજુનની પખે જઇને આવું, તે પછી છોડયાની વાતરે. ॥૧૩॥ એમ કહીને નેળપર ચડીયો, સુરોપુરો નર કહાવ્યોરે; ગદા લેઈને અવળો ફરીને એ, કર્ણની સેન્યામાં આવ્યોરે. ॥ ૧૪ ॥ નીચું ઘાલીને ઝુડવા લાગ્યો, બાવરૂં બન્યું શેન્ય લોકરોઓરે કરણુરાય ઘાણુવાળા નાંખ્યો. પાડી પોકાપોકરે ॥૧૫॥ તવ કરણે જાણ્યું કેહેર કીધો ભીમે. કાહાડુ એનો પ્રાણુરે; એમ જાણી મારવાને પુંઠ ફેરવી. અરજુને લીધું બાણુરે. ॥૧૬॥ એમ જાણ્યું કે મારા ભાઇને મારશે, તેથી નાગનો મંત્ર સાંધ્યોરે; ભીમને મારતાં પેહેલા કરણુને ત્યાં, અવળે હાથે બાંધ્યોરે.॥૧૭॥કર્ણ બંધાયો કે શેન્ય ગભરાયુ તે, નાશી ગયું ચોપાસરે; ભીમે બાંધેલા કરણુને ઝાલીને, કીધો માર મારી ત્રાસરે. ॥૧૮॥ અરજુનને કહ્યું નેળ બહાર નીકળી, તવ રથ ચાલતો કીધોરે ॥ ૧૯ ॥ અડધી નેળમાં જઈ ભીમે રાખ્યો, ઢીંચણુ દૈ ઢાળ્યો ધરણુરે; પછી પેહેરેલાં વસ્ત્ર કાઢી લીધાં, કર્ણ કહે ભલુ મરણુરે. ॥૨૦॥ લાજ લાધી વણુ મારી નાંખ મુજને, ઓરે ભીમશેન ભાઇરે; ભીમ કહે સાને કીધા તુજ જેવા, તો તાહરે શી નવાઇરે. ॥૨૧॥ એમ કહી નગ્ન લાવ્યો નેંળ બારણે, ધરમે જોયો તતકાળરે; ભીમને કહ્યું આતે શું શીખ્યો, ઓરે કરમ ચંન્ડાળરે. ॥૨૨॥ બળ્યો તારો ધારો છોડને આ ભારો, નહી તો જુલમ મેં ધાર્યોરે; એટલે ભીમે નગ્ન કૌરવનો,ભારોભોમી ઉતાર્યોરે ॥૨૩॥ ચરણુ છોડતાં કહ્યું છાનું માનું: કરીશ કાળો કેહેરરે, જો લુગડાં લેવા ઉભા રેહેશોતો, હું મારી નાંખીશ ઠેરરે. ॥૨૪॥ એમ કહિ છોડયા કરણુ સહીતને, ભીમના ભય માહા માઠારે; જેવા જનેતાયે જણ્યાતા તેવા, વસ્ત્ર વીના સહુ નાઠારે. ॥૨૫॥ ધર્મ કહે અલ્યા વસ્ત્ર લેઇ જાવો, પણ ભીમનોભય હોયરે, જીવ જશે તેથી લાજ છોને જાતી, નાશી ગયા સહુ કોયરે ॥ ૨૬॥ વળણુ નગ્ન સ્વરૂપ નાશી ગયા, ઉમારગ એ જાય: વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, ભલી થઇ શીક્ષાય.

કડવું ૪૫ રાગ સવૈયાની ચાલ

વૈશમપાયે એણીપેર; બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, આદ્યપરવ મહીમાંય. ॥૧॥ કાળે મોઢે કૈરવ નાઠા, ઉમારગે એ પળાય; વાજત ગાજતે સુત સતીનાં, ધીરે ધીરે જાય. ॥૨॥ મારગ જાતા રાત્રી પડી કે, નાહાનું આવ્યું એક ગામ;તે ઠેકાણે એક રૂજની,પાન્ડવે કર્યા વીસરામ. ॥૩॥ નાઠેલા જે કૈરવ લોકો. કોઈ સ્થળે નવ રહ્યા, દોઢ પોહોર રાત્રી જતામાં, હસ્તીનાપુર ગયા. ॥૪॥ દરવાજા બાહાર જઈ જઇને ઉભા, ટોળે વળીને વીચારે; નગ્ન સ્વરૂપે નગ્ર વીશે, જાવું કેવે પ્રકારે ॥૫॥ દરવાન જાણે રહીયત જાણે, પાકી ફજેતી થાય; માંમાયે કહયું એકે એકે, પેસો ગામની માંય ॥૬॥ એટલે પેહેલો જેદ્રથ ગયો, તે પછી શું સરમાય; તે પછી ભગદત ભુરિશ્રેવા, પછી માંમા પળાય ॥૭॥ દરવાજાના દરવાન લોકો, તેમને આવ્યો વીચાર; નાગા નાગા કોણ ગામમા પેસે, આ કૌતક અપાર. ॥૮॥ એવામાં તો શકુની માંમા, ગુપ્તપણેથી ચાલ્યા; એટલે ઉઠયા દરવાન લોકો, ઝડપ જૈનેઝાલ્યા ॥૯॥ મોઢે પોકારે બહુ માર મારે, પડયું મામા પર રોળું; માંમોકહે એકલાને ન મારો, ઓ રહ્યું બધું બ્હાર ટોળું. ॥૧૦॥ તવ દાસોએ બુમ પાડી, બોલાવ્યા જોધ અપાર; જઇને ઝાલ્યું. આખુ ટોળું, દેવા માંડયો માર. ॥૧૧॥ દુર્સીયોધન કહે શીદ મારોછો, હું તમારો છત્રપતિ; તો પણ ચોર જાણી માર મારે, બાકી મુકતા નથી.॥૧૨॥એક શેવકેમશાલ કીધિ, મોઢાં જોયાં જે વારે; શેવક લાજ્યા કૈરવ લાજ્યા.અન્યો અન્ય તે વારે. ॥૧૩॥ દાસોએ પુછયું આ શું મહારાજા, દુષ્ટો કહે ભીમેલુટયા;કુટયામાં બાકી હતા તે, તમોએ અહીયાં કુટયા.॥૧૪॥ શેવકો કહે ક્ષમા કરજો, કહીને વસ્ત્રો દીધાં; અંધ તણા સરવ સૂતોયે, એક એક પેહેરી લીધાં. ॥ ૧૫ ॥ પછી છાનામાના નગ્રમાં ચાલ્યા. પોત પોતાને ઘેર; ઘરની ઘરૂણીયો પુછવા લાગી, મચ્છવેદની જે પેર. ॥૧૬॥ ભાણુમતીયે છત્રપતિને કહ્યું, પી-ઊજી આવો; મુજને અતી આનંદ થાશે, શોકલડી બતાવો. ॥૧૭॥ દુ-રિયોધન કહે ઓરે તારૂણા, તુજ પર લાવું કેમ, ભાણુમતી કહે લાવવી તી પણ, ભલે મળી ગયો ભેમ ॥૧૮॥ એમ કહીને તે ત્યાં રહ્યા છે,એવામા વાહાણુ વાહાય; પાંડવે વીસરામ કર્યો તો, ત્યાંથી ઇદ્રિપસ્ત જાય.॥૧૯॥ પોતાનું ઘર રાજ્ય સંભાળ્યું, વરતાવી ધર્મની આણ;સુખ રૂપે ખાઈપીને રહે છે, સતીના સુત સુજાણ. ॥૨૦॥ વળણ રાજપાટ લૈ પાંડવ રહ્યા, સુણો સહુ કરજોડ; મછવેદ કથા પુરણ હવી, બોલો જેજે શ્રી રણછોડ.॥

જાહેર ખબર.

મહાભારતની કથા.

અઢારે પર્વ સાથે.

વ્યાસજી વલ્લભરામ સુરજરામ કથા કહે છે તે ચીત્ર સાથે છપાવીને તૈયાર થઇ છે. તેની કીંમત રૂ. ૪-૦-૦ તથા ટપાલ ખર્ચ જુદું આપવું પડશે. તેના પાના ૧૦૩૪ કદ રોયલ ૮ પેજી છે.

૦-૮-૦ મચ્છવેધની કથા વલ્લભ વ્યાસની બનાવેલી ચીત્ર સાથેની તૈયાર છે. બીજા બનાવટી મચ્છવેધ નીકળ્યા છે; માટે કર્તાનું નામ જોઇ લેશો.

૦-૮-૦ સુરેખા હરણ વલ્લભ વ્યાસનું બનાવેલું તૈયાર છે.

૦-૮-૦ અભિમન્યુનો ચકરાવો વલ્લભ વ્યાસનો બનાવેલો તૈયાર છે.

૧-૮-૦ પાંડવા અશ્વમેધ વલ્લભ વ્યાસનું બનાવેલું તૈયાર છે.

આ ઉપર લખેલા પુસ્તકો અમારા ત્યાંથી મળશે.

બુકસેલર મોતીલાલ મગનલાલ શાહ ઠે. રીચીરોડ—અમદાવાદ.

બુકસેલર લલ્લુભાઇ અમુલખદાસ ઠે. માણેકચોક—અમદાવાદ.

બુકસેલર મનસુખરામ રણછોડદાસ ઠે. બજારમાં મુ૦ ડાકોર.